

ОСБиХ: ЈЕДНА ВОЈНА СИЛА ЗА 21. ВИЈЕК

Комисија за реформу одбране Извјештај 2005.

Поднесен од стране Комисије за реформу одбране

**ОСБиХ: ЈЕДНА ВОЈНА СИЛА
ЗА
21. ВИЈЕК**

**Комисија за реформу одбране
Извјештај 2005.**

Поднесен од стране Комисије за реформу одбране

Сарајево

септембар, 2005. године

Чланови Комисије за реформу одбране

г. Никола Радовановић	копредсједавајући	министар одбране БиХ
др Рафи Грегоријан	копредсједавајући	НАТО штаб у Сарајеву
ген. мајор (у пензији) Џон Древијенкијевич	замјеник предсједавајућих	директор ОЕБС-овог Одјелења за безбједносну сарадњу
г. Мирослав Николић	члан	министар одбране Федерације БиХ
г. Милован Станковић	члан	министар одбране РС
г. Бошко Шиљеговић	члан	предсједавајући Заједничке комисије за одбрану и безбједност
гђа Сеада Палаврић	члан	замјеница предсједавајућег Заједничке комисије за одбрану и безбједност
г. Бранко Зрно	члан	замјеник предсједавајућег Заједничке комисије за одбрану и безбједност
г. Вахид Каравелић	члан	
ген. пук. Сифет Поџић	главни савјетник за војна питања	начелник Заједничког штаба БиХ
пом. ген. сек. Џон Колстон	представник	НАТО, помоћник генералног секретара за одбрамбено планирање и операције [виши представник за реформу одбране у Комисији за реформу одбране]
бриг. ген. Стивен Шук	представник	командант НАТО штаба у Сарајеву
ген. мај. Дејвид Лики	представник	командант ЕУФОР-а
амб. Мартин Неу	представник	виши замјеник високог представника, ОХР
амб. Метју Рикрофт	представник	Предсједништво ЕУ [Британска амбасада]
амб. Шувалов Константин Викторович	посматрач	Амбасада Руске федерације
амб. Даглас Меклхејни	посматрач	Амбасада Сједињених Америчких Држава
амб. Сина Бајдур	посматрач	Организација Исламске конференције [Турска амбасада]
г. Брус Меклејн	посматрач	Центар Џорџ Ц. Маршал
г. Славко Марин	савјетник за војна питања	Предсједништво БиХ
г. Драган Капетина	савјетник за војна питања	Предсједништво БиХ
г. Менсур Делија	савјетник за војна питања	Предсједништво БиХ

Садржај

1. Сажетак.....	01
2. Концепт за Оружане снаге за 21. вијек	13
3. Концепти и информације	
3.1. Концептни докуменат о систему пукова.....	23
3.2. Концепт резерве.....	31
3.3. Информације о регрутном и резервном саставу.....	35
4. Препоруке за измјене и допуне закона	
4.1. Правни основ.....	39
4.2. Измјене и допуне Закона о одбрани Босне и Херцеговине	
4.2.1. Увод	43
4.2.2. Образложење.....	43
4.2.3. Анализа чланова.....	46
4.3. Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине	
4.3.1. Увод	93
4.3.2. Образложење.....	94
4.3.3. Анализа дио по дио.....	96
4.3.4. Препоруке за измјене и допуне закона.....	117
4.4. Остале препоруке за измјене и допуне закона	
4.4.1. Амандмани на уставе и законе ентитета	161
4.4.2. Препоруке за измјене и допуне закона	164

5. Додаци

5.1. Одлука Високог представника од 31. децембра 2004. г	175
5.2. Изјава Високог представника од 16. децембра 2004. г	183
5.3. Писмо генералног секретара НАТО-а Предсједништву БиХ.....	189
5.4. Извјештај БиХ МО Високом представнику – Сажетак препорука.....	191
5.5. Дијаграм ланца командовања.....	195
5.6. Дијапозитив локација бх. бригада и пјешадијских пукова.....	197

1. Сажетак

Комисија за реформу одбране заснива своје препоруке на сталном настојању да се обезбиједи вјеродостојна кандидатура Босне и Херцеговине за чланство у Партнерству за мир, законској обавези Босне и Херцеговине и ентитетских институција да раде на приступању НАТО, у складу са чланом 80. Закона о одбрани, писму генералног секретара НАТО-а од 16. децембра 2004. године предсједавајућем Предсједништва Босне и Херцеговине, мандату Комисије који је садржан у одлуци Високог представника од 31. децембра 2004.г., те одлуци Предсједништва БиХ од 23. фебруара 2005.г. у којој се изражава опредјељење за чланство у НАТО-у.

Препоруке Комисије за реформу одбране тичу се два широка подручја: стварања *једне одбрамбене структуре и једне војне силе* у Босни и Херцеговини под пуном, функционалном државном командом и контролом, и реорганизације Оружаних снага Босне и Херцеговине како би се испунили критерији државних тежњи у погледу вањске, одбрамбене и безбједносне **политике, а посебено колективне** олитике, а посебено колективне одбране и безбједности.

Премиса која се провлачи кроз оба ова подручја је достизање НАТО стандарда како би се помогла интеграција Босне и Херцеговине у евроатлантске процесе и организације – првенствено Партнерство за мир, а онда и НАТО и Европску унију, водећи при томе рачуна о специфичним околностима у Босни и Херцеговини, као држави три конститутивна народа и осталих, те потреби да њене оружане снаге припадају свим њеним народима и штите све њене народе.

Једна одбрамбена структура

Препорукама Комисије за реформу одбране из 2003.г. била су предвиђена два ланца командовања, административни и оперативни, на челу са Предсједништвом БиХ и државним Министарством одбране, као одговорним дијелом извршне власти. Таква структура је побољшала претходне аранжмане, који су подразумевали одвојене одбрамбене

структуре прије доношења закона из области одбране 2003.г. Без обзира на то, контрола над свакодневним функционисањем оружаних снага се задржала на нивоу ентитета, који су задржали већину функција у вези персонала, логистике и обуке. Надлежност државе у административним подручјима била је ограничена на успостављање стандарда, а до краја 2004.г. постало је јасно да покушаји провођења чак и овако ограничене надлежности наилазе на значајну институционалну инерцију. Оваква ситуација, заједно са доказима да елементи оперативног и административног ланца командовања нису под пуном ни државном ни ентитетском контролом, резултирали су садашњим мандатом Комисије за реформу одбране с циљем консолидације два ланца командовања и њиховог стављања под пуну државну контролу, преношења преосталих ентитетских надлежности на државу и укидање ентитетских институција из домена одбране.

За испуњење овог мандата потребне су значајне измјене одбрамбеног сектора, као што је наведено у препорукама Комисије за реформу одбране, пошто држава не може преузети одговорност за персонал, логистику и обуку без додавања нових капацитета. Постојећа државна структура је првенствено направљена да би извршавала оперативне задатке и у том подручју би она захтијевала ограничено појачање; међутим, ова структура је била направљена за врло ограничени број административних задатака и стога би била потребна значајна појачања за те сврхе. Особље за ове појачане институције на државном нивоу би се, кадгод је то могуће, преузимало из постојећег ентитетског особља из одбрамбеног сектора, али будуће државне институције неће бити тако велике као што су данашње државне и ентитетске институције заједно. Правилно одређивање величине постојећих одбрамбених институција је још један важан елеменат за овај пакет реформи. Управо је то у сржи приуштивости и ефикасности, а вриједни ресурси би остали на располагању за друга подручја одбране и државне приоритете.

Препоручене одбрамбене структуре такође морају бити у складу са политичком реалношћу, најприје са потребом да будуће институције за

персонал, логистику и обуку буду јасно одвојене од постојећих ентитетских институција и под изричитом државном контролом. Препорукама Комисије за реформу одбране предвиђа се да ове нове државне одговорности преузму нови елементи, уз разуман дијапазон контроле. Осим тога, физички смјештај одбрамбених институција у Босни и Херцеговини мора одражавати полицентричну, географски репрезентативну основу за смјештај кључних елемената. Децентрализовани смјештај одбрамбених институција је стандардна пракса која се примјењује у већини водећих западних земаља. Императив је, међутим, да ове институције буду децентрализоване само у географском смислу, а да буду јако добро повезане путем адекватних комуникацијских канала јер оне заједно представљају саставне дијелове ланца командовања и његове инфраструктуре.

Након пажљивог разматрања свих релевантних фактора, Комисија за реформу одбране је предложила нову структуру команде и контроле Оружаних снага Босне и Херцеговине изнад нивоа бригада. У тој структури остају Министарство одбране, Заједнички штаб и Оперативна команда, а додаје се нова Команда за подршку. Министарство одбране би остало претежно цивилна организација задужена за цјелокупну стратегију и политику, док би Заједнички штаб и даље био задужен да преточи ове политике у детаљне планове. Оперативна команда, са командом над свим бригадама и мобилним јединицама, би имала примарну одговорност за реализацију планова који се односе на операције и колективну теренску обуку (обука група на нивоу вода, чете, батаљона и бригаде). Команда за подршку, са подређеним елементима за управљање персоналом, логистиком и обуком имала би примарну одговорност за реализацију планова који се односе на управљање персоналом, логистику и индивидуалну “школску” обуку (обука нових војних лица, индивидуалне војне вјештине, професионални развој – уопштено, оне функције које је прије имао административни ланац командовања).

Комисија за реформу одбране је предложила концепт пуне професионализације Оружаних снага Босне и Херцеговине, као и нови

концепт за резервне снаге. Овим концептом предвиђају се резервне снаге величине 50% од укупне величине активних снага, а задатак ће им бити да пружају слjedeћа појачања активним снагама: појединце који ће попуњавати планирана или непланирана упражњена мјеста (нпр. упражњене позиције које се попуњавају по потреби или упражњене позиције због болести и неочекиваних дешавања); водови и чете које ће пружати појачања активним јединицама (нпр. пјешадијске чете пјешадијским батаљонима); и специјалистичке јединице које ће пружати посебне капацитете по потреби (нпр. санитетске јединице). Резервисти ће бити груписани у двије категорије– општа резерва за лица која ће попуњавати планирана и непланирана упражњена мјеста; и резерва за појачање за лица која ће попуњавати чете, водове или специјалистичке јединице. Резервисти ће долазити из два извора: директно одабраних специјалиста и бивших активних војних лица која су се по завршетку активне војне службе придружила резервним снагама.

Неће бити потребе за обавезним служењем војног рока јер ће сви активни војници бити добровољци. Обавезни војни рок више неће бити потребан као начин попуње Оружаних снага Босне и Херцеговине персоналом, а садашњи систем обавезног служења војног рока ће бити укинут.

Наравно, величина и ниво обучености резервних снага овисе о приуштивости. Заправо, вјероватно ће се Оружане снаге, и активне и резервне, смањити по завршетку процеса реорганизације и професионализације, али ће те мање снаге бити далеко ефикасније. Оружане снаге ће се ријешити застарјелог и вишка наоружања, опреме, муниције и доктрине. Оружане снаге би се састојале од добро обучених и адекватно опремљених јединица које би давале допринос колективној безбједности пружајући одговарајуће капацитете савезима и партнерствима. Оружане снаге би биле способне пружати војну помоћ цивилним органима власти, а могле би позвати и мале, корисне резервне снаге као појачање својим капацитетима. Што је још важније, оружане снаге биле би под директном државном контролом, служећи потребама

државе у домену вањске политике и безбједности државе, а њени припадници би се поносили својом професијом.

Буду ли усвојене, препоруке Комисије за реформу одбране би раскинуле политичку везу између наименовања на функцију министра одбране и генерала на високим командним мјестима. Препоруке Комисије за реформу одбране из 2003.г. су прописале вертикалну дистрибуцију мјеста између конститутивних народа Босне и Херцеговине и министра одбране, начелника Заједничког штаба и команданта Оперативне команде Босне и Херцеговине. Ово би могло довести до ситуације да догађаји у државној политичкој арени утичу на распоред позиција генералских позиција у државним одбрамбеним институцијама. До тога би долазило барем сваке четири године због дужине трајања изборних мандата, али би се у демократском окружењу могло дешавати и чешће, уколико би влада пала или парламент изгласао своје распуштање. Предност раскидања везе између ових функција је двострука: као прво, то би омогућило већу стабилност и континуитет одбрамбеним структурама и кључних генералских позиција; као друго, то значи да генерали неће бити политизовани – тј. да нити ће бити укључени у страначке политичке активности у власти нити ће наступати као “гласноговорници” народа који заступају у оквиру вертикалне расподеле мјеста.

И, коначно, усвајање концепта пукова испод нивоа бригаде могло би привести крају транзицију ка једној одбрамбеној структури и једној војној сили. Према овом концепту, пјешадијски елементи двију компоненти Војске Федерације Босне и Херцеговине (ВФ) и Војске Републике Српске (ВРС) били би организовани у три пјешадијска пука. Сваки пјешадијски пук састојао би се од три пјешадијска батаљона, а укупно девет пјешадијских батаљона би било додијелено мултиетничким бригадама – три батаљона по бригади – тако да би свака бригада имала по један батаљон из сваког пука. Команда и контрола (нпр. за операције, обуку, административна питања и логистику) би ишла од Предсједништва Босне и Херцеговине, преко министра одбране БиХ, начелника Заједничког штаба БиХ и начелника Оперативне команде, па на доле према штабовима

бригада и њима подређеним батаљонима. Пукови би били задужени за очување војног наслеђа и традиције ВФ и ВРС, а сваки би имао мали штаб пука који би се бавио церемонијалним и другим задацима пука. Пјешадијски пукови били би једини елемент ОСБиХ поријеклом из бивших ентитетских војски. Други родови (нпр. артиљерија, инжињерија, веза итд.) створили би јединствене пукове чије би подјединице биле формиране од постојећих јединица бивше ВФ и бивше ВРС. Оперативна команда би онда подјединице пукова додјеливала као подршку маневарским бригадама, по потреби.

Како је бригада основна формација НАТО војски, то би вриједило и за Оружане снаге Босне и Херцеговине. Са своје три бригаде, Оружане снаге могу се фокусирати на то да имају једну бригаду као “борбено спремну бригаду” по принципу ротирања, чиме би се задовољио критериј НАТО-а да отприлике 40% снага мора бити спремно за размјештање. За Босну и Херцеговину није могуће бити пуноправном чланицом НАТО-а, а имати међународне војне снаге које надгледају и контролишу њене Оружане снаге. Када једна војна сила, базирана на бригадама са командама маневарских бригада у Мостару, Бања Луци и Тузли постане потпуно оперативна, омогућиће се заокруживање војних аспеката Дејтонског споразума, а Босна и Херцеговина ће преузети контролу над властитим Оружаним снагама, без потребе да међународне снаге обезбјеђују војне аспекте Дејтонског мировног споразума.

Закључак

Циљ мандата Комисије за реформу одбране у 2005.г. је унаприједити реформе отпочете 2003. и 2004. г. успоставом стварне државне команде и контроле над Оружаним снагама Босне и Херцеговине. У исто вријеме, мандат налаже Комисији за реформу одбране да промијени фокус оружаних снага како би се подржала декларисана вањска политика и безбједносни циљеви Босне и Херцеговине, а посебно чланство у Партнерству за мир, НАТО-у и Европској унији. Ово су сложени и далекосежни циљеви, а Комисија сматра да овај Извјештај зацртава пут ка њиховом остварењу. Међутим, Извјештај сам по себи није довољан.

Предсједништву БиХ и Савјету министара БиХ биће потребна стручна помоћ и пуна подршка сви припадника одбрамбеног сектора, као и изабраних представника народа Босне и Херцеговине да би заједно изградили безбједну и просперитетну будућност за све.

Кључне чињенице

Команда и контрола

- Постоји један ланац командовања. Он полази од Предсједништва БиХ, које одлучује консензусом, преко министра одбране, начелника Заједничког штаба, команданта Оперативне команде и команданта Команде за подршку, а преко њих до њима подређених дијелова.
- Министарство одбране, заједно са Заједничким штабом је надлежно за политике и планове. Оперативна команда, Команда за подршку и њима подређени дијелови су одговорни за провођење планова и политика које донесе Министарство одбране и Заједнички штаб у складу са законима и прописима.
- Парламентарна скупштина БиХ задржава своју надлежност за парламентарни надзор над институцијама у области одбране у складу са Законом о одбрани из 2003. године.

Регрутни састав, резервни састав и професионализација

- Нове Оружане снаге БиХ ће бити састављене искључиво од професионалних лица. Регрутни састав ће се укинути 1. јануара 2006. године. Обавеза регрута у случају мобилизације (40 година у РС и 60 година у Федерацији) укида се 1. јануара 2006. године.
- Евиденције о регрутном саставу и друга документација о војној служби које се тренутно налазе у општинским канцеларијама ентитетских МО биће пребачене на цивилне општинске органе власти тако да сви докази о обуци и званична документација коју би могли потраживати грађани буду на располагању.
- Комисија предлаже да ентитети подзму неопходне кораке на брисању из својих кривичних закона свих кривичних дјела која се односе на неиспуњавање обавезе према војној служби и предложе амнестију за сва лица која, из неког разлога, нису од 1992. г. испунила обавезу служења војног рока.
- Пасивна резерва од 60.000 припадника (40.000 у Федерацији; 20.000 у РС) организована у шест дивизија укинуће се 1. јануара 2006. године.
- Нова активна резерва ће се формирати у наредних неколико година и њена величина ће бити 50% од активног састава. Њени први

припадници биће ангажовани из реда професионалних војника који су напустили службу након 2002. године.

- Активна резерва ће се попуњавати професионалцима који су завршили са активном службом и појединачним специјалистима који ће се ангажовати међу цивилним становништвом и који ће морати проћи војну обуку.
- Од припадника активне резерве ће се очекивати да сваке године пролазе кроз периодичну обуку, за шта ће бити плаћени.
- Активна резерва ће се састојати од дијелова који ће представљати подјединице активних формација, специјализованих јединица као што су санитетска или АБХО јединица, те појединачне специјалисте.

Систем пукова ОСБиХ као једне војне силе компатабилне са НАТО-ом

- Постојаће три пјешадијска пука, од којих ће сваки бити одговоран за очување и његовање војног наслеђа и идентитета јединица од којих потичу, тј. компоненти АРБиХ и ХВО бивше Војске Федерације и бивше ВРС.
- Остали, мањи родови ОСБиХ, попут инжењерије, везе и артиљерије, биће организовани у појединачне пукове и у њиховом саставу ће бити јединице додјељене трима бригадама као подршка.
- Припадници свих пукова на лијевом рамену носиће обиљежја својих пукова, а на десном рамену заставу БиХ. Називе и обиљежја пјешадијских пукова тек треба одобрити и око тога би се требало посавјетовати високим војним официрима.
- Пукови немају оперативне нити административне овласти. Они имају мале команде пукова са мање од 10 војних лица која се баве питањима свечаности и другим задацима пукова.
- Сваки пук може имати “пуковника” пука, што је искључиво почасна улога начелника пука. “Пуковник” је обично високо војно лице значајно за пук и може бити активни, резервни или пензионисани официр.
- Попуна нових потпуно професионалних ОСБиХ вршиће се из цијеле БиХ и на основу конкурса у којем ће бити назначена локација, јединица и пук за свако упражњено мјесто. Кандидати који се пријаве моћи ће навести у којем пуку или јединици би жељели да служе и биће им понуђено мјесто у том пуку или јединици, уколико мјесто буде на располагању. Уколико се на конкурс јави већи број кандидата него што има расписаних мјеста, онда кандидат може изабрати мјесто у неком

другом пуку или јединици, али ни у ком случају кандидат неће бити распоређен у неки пук против његове воље.

Активни састав Оружаних снага БиХ

- Величина активног састава ОСБиХ биће смањена укидањем оних позиција на којима раде лица која су тренутно ангажована на пословима обуке и управљања регрутним саставом и пасивном резервом. Величина ће бити негдје између 9.000 и 10.000.
- ОСБиХ ће се састојати од три маневарске бригаде, једне бригаде за тактичку подршку и једне авијацијске бригаде, а све ће бити под контролом Оперативне команде.
- Свака од три маневарске бригаде ће се састојати од три пјешадијска батаљона, по један из сваког од три нова пјешадијска пука.
- Свака маневарска бригада ће имати родове подршке, попут артиљерије, инжењерије, везе итд.
- Команде бригада ће бити у Бања Луци, Тузли и Мостару, али ће батаљони и јединице додијељене бригадама бити распоређене широм зоне одговорности сваке бригаде.

Национална заступљеност у ОСБиХ

- ОСБиХ припадају БиХ и требају одражавати састав БиХ, као државе три конститутивна народа и осталих.
- Три конститутивна народа су једнако заступљена на свим високим нивоима на којима се доносе одлуке, почевши од Предсједништва па до Оперативне команде и Команде за подршку.
- Министар одбране, начелник Заједничког штаба, командант Оперативне команде и командант Команде за подршку имају по два замјеника чије су одговорности дефинисане законом. Он и његови замјеници не могу бити из реда истог конститутивног народа.
- Предсједништво ће бити одговорно за утврђивање нивоа националне заступљености у ОСБиХ, узимајући у обзир устав, законе, посљедњи попис становништва, оперативну готовост, попуну, морал и кохезију ОСБиХ. Посебну пажњу ће посветити националној заступљености унутар пукова који нису пјешадијски, како би се обезбиједила минимална заступљеност свих конститутивних народа.

Пренос функција које обављају ентитетска министарства одбране и војне команде

- Функције које тренутно обављају ентитетска министарства одбране и војне команде ће или преузети Министарство одбране БиХ, односно Заједнички штаб БиХ, или ће бити пребачене на нова одјељења за људство, логистику и обуку и доктрину Команде за подршку.
- Ентитетска министарства одбране и војне команде биће законски укинута 1. јануара 2006. године. Њихови радници ће постати радници БиХ и наставиће радити док се не израде нови правилници и описи послова за консолидоване позиције за све функционалне области. То ће се урадити по фазама и требаће до двије године да се то оствари.
- Са укидањем регрутног састава неће више бити потребе за општинским одјељењима нити кантоналним управама ентитетских МО. Међутим, сва квалификована лица која су тренутно упуслена у ентитетским МО ће ући у разматрање за нове, консолидоване позиције у МО БиХ и другим институцијама.
- Именовања и постављења на нове консолидоване позиције обавиће се помоћу интерних механизма дефинисаних у закону. Само квалификована лица која су тренутно упуслена у ентитетским МО и МО БиХ, те институцијама испуњаваће услове за постављења на те позиције док се не заврши процес трансформације.

Буџет за одбрану

- Од 1. јануара 2006. године, постојаће је јединствен буџет за одбрану на нивоу државе.
- Стабилно финансирање у наредне 3-4 године биће од кључног значаја за провођење реформи у области одбране.
- Трошкови за одбрану су већ смањени за 55% од 2002. године и даљња смањења би озбиљно угрозила реформу одбране.
- Финансијска средства која би се трошила на регрутни састав би се требала преусмјерити на ОСБиХ како би се провела реформа одбране и побољшао квалитет живота војника.

Рокови

- Проведба ће почети са ступањем нових закона на снагу, али ће први значајнији датум бити 1. јануар 2006. године када ће институције БиХ у области одбране преузети ентитетска МО и војне команде и када ће се почети примјењивати нови јединствени буџет за одбрану.

- Предсједништво тераб до 1. јула 2006. године одобрити нову структуру снага, величину и локације ОСБиХ.
- До 1. јула 2007. године команде нових бригада, њима додијељени пјешадијски батаљони, нови пјешадијски пукови и команде пукова би требали бити формирани и размјештени на својим локацијама.
- До 31. децембра 2007. године сви остали родови требали би формирати команде својих пукова и бити на својим новим локацијама.

2. Концепт за Оружане снаге за 21. вијек

Увод

Прошла је скоро деценија откад је парафиран Општи оквирни мировни споразум у Дејтону, Охајо. Током овог периода Босна и Херцеговина морала је разријешити два главна изазова. Први је био обнова након разорних сукоба између 1992. и 1995. године. Други је био трансформација од посткомунистичке дириговане економије у модерну парламентарну демократију са тржишном економијом. Ниједна друга транзицијска земља у источној или југоисточној Европи није се морала суочити са оваквим изазовима.

Током ове деценије регионална и глобална безбједносна ситуација су се драматично промијениле. Биполарни свијет Хладног рата и глобална пријетња нуклеарног рата уступили су мјесто новом, мултиполарном свијету које карактеришу транснационалне пријетње безбједности, као што су ширење оружја за масовно уништење, глобални тероризам и организовани криминал, *cyber* ратовање и нестабилност коју изазивају пропале државе. Све демократске државе сусрећу се са овим изазовима, али ниједна држава нема способност да сама с њима изађе на крај. Будући да су ове пријетње по природи глобалне, морају се и рјешавати колективно.

Истовремено се регионална позиција Босне и Херцеговине поправила. У сусједним земљама су демократски изабране владе замијениле аутократске режиме. Ове нове владе желе ући у евроатлантске интеграције и успоставити добре односе са Босном и Херцеговином. Оне су своје војске ставиле под демократску, цивилну контролу, драстично смањиле њихову величину и почеле их реформисати у склопу својих властитих напора да се придруже НАТО савезу. У недостатку пријетње конвенционалног напада из сусједства, Босна и Херцеговина се сада може концентрисати на развијање одбрамбених снага за 21. вијек, које ће земљу и њене грађане бранити кроз колективне безбједносне аранжмане, а посебно кроз чланство у НАТО-у.

Чланство у НАТО-у је законски и политички циљ Босне и Херцеговине у складу са чланом 80. Закона о одбрани и одлуком Предсједништва Босне и Херцеговине. Из тог разлога, изазов за Комисију за реформу одбране био је пронаћи начин како развити модерне снаге које ће задовољити НАТО стандарде, а при томе узети у обзир и јединствене околности које постоје у БиХ, као држави три конститутивна народа и осталих. Комисија је исто тако морала узети у обзир да Босна и Херцеговина има на располагању ограничена средства за реформу одбране и да нове структуре морају бити што је могуће ефикасније и одрживије.

Смањује се бројност међународних безбједносних снага које у БиХ одржавају безбједно и стабилно окружење које је земљи било потребно да се опорави од конфликта. Ако Босна и Херцеговина жели постати нормална земља какву њени грађани желе, она мора створити услове у којима међународни војни надзор више неће бити потребан. Како би ово остварила, БиХ мора имати модерне, релевантне, вјеродостојне и приуштиве снаге које доприносе стабилности и одбрани земље и њених грађана. Оружане снаге Босне и Херцеговине морају бити једна војна сила да би ушле у НАТО или учествовале у операцијама колективне безбједности. Из тог разлога бригаде ће бити главна формација Оружаних снага Босне и Херцеговине. Бригаде су компатибилне са НАТО структурама и могу служити или као самостална формација у већим операцијама или чак укључити и снаге из друге државе. У Оружаним снагама Босне и Херцеговине постојаће три маневарске бригаде, једна бригада за тактичку подршку и једна авијацијска бригада.

Основни елемент бригаде је батаљон. Постоји вјероватноћа да ће се у будућим операцијама колективне безбједности појединачни батаљони или њихове подјединице распоређивати као дио мултинационалних бригада. Међутим, без обзира на ниво на којем ће се Оружане снаге Босне и Херцеговине ангажовати, безбједносни изазови 21. вијека захтијевају високо-професионалне и оспособљење војнике који могу дјеловати у збуњујућем окружењу данашњих сукоба, што ставља главни акценат на

кохезију и морал јединице. Из тог разлога, Комисија за реформу одбране подржава претварање ентитетских војски у три пјешадијска пука.

Пукови немају оперативне или административне надлежности, али омогућавају постојање духа заједнице (*esprit de corps*), морала и кохезије јединице, кроз очување и његовање војног наслијеђа и идентитета. Они ће бити “живе” институције које ће и нове традиције које су се развиле из недавних искустава, као што су мисије у Ираку и Еритреји, интегрисати са постојећим традицијама наслијеђеним од јединица од којих потичу.

Нове Оружане снаге Босне и Херцеговине за 21. вијек детаљно су описане у концепту, шемама и нацртима закона у прилогу овог извјештаја. Ако парламенти усвоје законе, процес трансформације потрајаће око двије године. На крају тог процеса, Босна и Херцеговина имаће једну модерну и професионалну војну силу која одражава састав земље, припада свим њеним народима и у служби је њихових интереса.

Хронологија: Процес реформе одбране у 2003. години

Реформа одбране је сталан процес у Босни и Херцеговини од 1996. године. Након периода великих смањења снага, постало је и могуће и потребно размотрити питање државне команде и контроле над оружаним снагама. То је било могуће због побољшања у области безбједности и стабилности, а потребно због жеље Босне и Херцеговина да се придружи заједници евроатланских земаља, заједници коју, између осталог, карактеришу демократска контрола државе над оружаним снагама и усмјерење према вањској политици и безбједносним циљевима државе.

Одлука Високог представника да оснује Комисију за реформу одбране у мају 2003. године убрзала је процес реформе. Комисија је припремила препоруке за јачање државне команде и контроле над оружаним снагама. Овај посао обављен је у контексту постојећих обавеза Босне и Херцеговине у области одбране и безбједности, као што су оне које се примјењују на чланице Организације за европску безбједност и сарадњу (ОЕБС), а посебно је био усредоточен на кораке које је потребно подузети

да се обезбиједи вјеродостојна кандидатура земље за чланство у НАТО-овом програму Партнерство за мир.

Препоруке Комисије за реформу одбране се односе на многобројне слабости одбрамбених структура Босне и Херцеговине, посебно у подручју команде и контроле на државном нивоу, демократског цивилног надзора, поштивања међународних обавеза, учинковитости и ефикасности. У нове законе и амандмане на важеће законе на државном и ентитетском нивоу уграђена је већина ових препорука. Циљ чланства у НАТО савезу постављен је у одредбама Закона о одбрани Босне и Херцеговине. Најочигледнији резултат је било успостављање структуре одбране на државном нивоу, коју сачињава Министарство одбране, укључујући и Заједнички штаб и Оперативну команду на државном нивоу.

Иако је основа за реформе у области одбране из 2003. године био циљ земље да постане вјеродостојан кандидат за чланство у Партнерству за мир, постизање тог статуса вјеродостојног кандидата је више од самог испуњења услова које је одредио НАТО. Достижање тог статуса зависи од стварне примјене законских одредби и функционалности проведених реформи у области одбране, а не само од номиналног извршавања задатака наведених на списку. Примарни проблем остаје то што је примјена или покушај примјене ових реформи истакао постојеће слабости у систему одбране. Због тих слабости није остварен главни циљ реформи у области одбране из 2003. године, а то је да држава Босна и Херцеговина постигне пуну способност вршења команде и контроле над својим оружаним снагама.

Савремено безбједносно окружење

Један од основних принципа државности је способност државе да заштити своје међународне границе у одбрани суверенитета, територијалног интегритета и политичке независности. Ови принципи су загарантовани Уставом Босне и Херцеговине и важећим државним Законом о одбрани. Уз то, интегрални елемент структуре једне државе је њена способност да успоставља односе са другим државама и тако дефинише своју вањску

политику - и овај законски принцип је садржан у Уставу Босне и Херцеговине.

Међутим, у савременом, глобалном безбједносном окружењу, значај који има традиционални приступ безбједносним питањима, као нпр.: улога оружаних снага у одбрани територије и суверенитета, једностранни договори у области безбједности и одбране и способност једне земље да испуни ову улогу, смањује се у корист механизма и организација за колективну одбрану и безбједност. Осим тога, због високих трошкова одржавања великих војних система способних да изађу на крај са свим пријетњама, многе државе претпостављају мултилатералне договоре у области одбране и безбједности традиционалним, једностранним напорима. Укратко, потреба за великим офанзивним и дефанзивним војним капацитетима се увелико смањила. Због глобализације, пораста не-државних актера и вишедимензионалних, транснационалних пријетњи, као што су тероризам и организовани криминал, државе комбинују своје одбрамбене, безбједносне и обавјештајне активности, што доводи до ширења НАТО-а и договора о безбједносној сарадњи. Због тога су оружане снаге постале дио ширег приступа колективној одбрани и безбједности, који се не бави само безбједношћу и добростањем државе и њених грађана, него и глобалним аспектима безбједности.

Босна и Херцеговина је направила цијели низ позитивних корака у смислу суочавања са ризицима савременог, глобалног безбједносног окружења. Формирањем Државне агенције за истраге и заштиту (СИПА) , као кључног оперативног одјељења Министарства безбједности, успостављена је главна оперативна полицијска организација на државном нивоу за борбу против организованог криминала, међународног тероризма и незаконите миграције. Државна гранична служба (ДГС) врши контролу међународних граница Босне и Херцеговине, посебно против кријумчарења, криминала и незаконите миграције. Уз Обавјештајно-безбједносну агенцију Босне и Херцеговине, која је обавјештајни капацитет на државном нивоу, Оружане снаге Босне и Херцеговине као једна, професионална војна сила, организована у складу за легитимним

одбрамбеним и безбједносним потребама Босне и Херцеговине, биће средство за рјешавање изазова савременог, глобалног безбједносног окружења.

Концепт колективне одбране и безбједности је уграђен у шири концепт вањске, безбједносне и одбрамбене политике Босне и Херцеговине. Прописно документована и основна компонента безбједносне политике Босне и Херцеговине, па према томе имплицитно и елеменат њене вањске политике, је тежња Босне и Херцеговине да се интегрише у евроатланске организације и процесе, првенствено у Партнерство за мир, а након тога у НАТО и Европску унију. Оружане снаге Босне и Херцеговине су инструмент државе и као такве морају бити способне да подржавају и одржавају ту политику; међутим, с обзиром на садашњи састав оружаних снага, оне не испуњавају и не могу испунити ту улогу. Осим тога, садашње уређење и структуре одбране Босне и Херцеговине су засноване на застарјелим премисама које више нису примјениве у региону, а ни у самој земљи. У савременом безбједносном окружењу, Босни и Херцеговини нису потребне конвенционалне оружане снаге чији је искључиви циљ потиснути оружане снаге које нападају, а ни територијална одбрана. Осим тога, држава не може себи приуштити одржавање великих конвенционалних механизованих снага са великим бројем регрута и резервиста, а које, с војне тачке гледишта, мало доприносе способностима земље. Садашње уређење није гарант безбједности, а НАТО-у је од мале користи, пошто НАТО од својих чланица тражи да имају релевантне, вјеродостојне и одрживе снаге, које су мобилне и могу се размијештати.

Осим тога, геополитичко окружење Босне и Херцеговине је несумњиво стабилно: готова све земље у Европи су чланице НАТО-а или Партнерства за мир; већина њих имају тијесне економске везе, а већина њих су и ближе повезане преко Европске уније. У подрегиону је дошло до значајног побољшања у области безбједности: владе у региону су изабране демократским путем и њихове војске су стављене под цивилну контролу; неке земље су већ чланице НАТО-а или Партнерства за мир, а све друге су определијелене да постану дио породице НАТО-а/Партнерства за мир што

прије. Осим тога, све земље у региону су одредиле приступање Европској унији као главни циљ своје вањске политике. У таквом окружењу не постоји опасност од конвенционалног напада, а ни директна пријетња територијалном интегритету и суверенитету.

Реформе за колективну безбједност

Босна и Херцеговина је већ на прагу Партнерства за мир, па иако партнерство не носи собом исте уговорне гаранције као чланство у НАТО-у, то је први корак у том смјеру. Кључ за постизање неупитне војне безбједности је чланство у НАТО-у, пошто би тада цијели Савез гарантовао територијални интегритет и суверенитет Босне и Херцеговине.

Ако Босна и Херцеговина жели да се придружи НАТО-у, њене оружане снаге морају имати способност да подрже напоре колективне одбране. Посебно је јасно да НАТО неће прихватити Босну и Херцеговину у Савез са двије војске и три министарства одбране. Из тог разлога, НАТО је позвао Босну и Херцеговину да остварује континуирани напредак ка једној војној сили – као што је речено на самиту НАТО-а у јуну 2004. године и као што је то накнадно генерални секретар поновио Предсједништву Босне и Херцеговине.

У свјетлу горенаведеног, потребно је провести озбиљну и обимну реорганизацију садашње структуре и способности трију бригада Оружаних снага Босне и Херцеговине. Реорганизација би се требала усмјерити на развијање јединица које ће задовољити потребе Босне и Херцеговине, а истовремено бити погодне за операције колективне безбједности које задовољавају потребе НАТО-а. Примјери могу укључивати лаку пјешадију опште намјене која може обављати “полицијске” дужности и јединице за уништавање убојних експлозивних средстава и деминирање, дакле оно у чему БиХ посједује специјалистичка знања, а чега недостаје НАТО снагама. Ово захтијева реорганизацију постојеће структуре бригада тако да се Оружане снаге могу концентрисати на то да увијек имају једну “бригаду у приправности”, по принципу ротације, и тако задовољити критериј НАТО-а да око 40% снага мора бити спремно за размјештање.

Пошто си Босна и Херцеговина не може приуштити одржавање великих сталних снага, односно специјализованих јединица које се ријетко користе, резервне снаге се морају реорганизовати како би се добили корисни елементи за појачање Оружаних снага Босне и Херцеговине са релативно малим трошковима. На примјер, резервне пјешадијске чете и водови могу бити појачање активним пјешадијским батаљонима; резервне специјалистичке јединице (нпр. инжињерија или цивилно-војна сарадња) могу се ангажовати по потреби; индивидуални резервисти са посебним вјештинама (нпр. комуникације) могу бити ангажовани у активним јединицама. Резервне снаге могле би се попунити бившим професионалним војним лицима која су прешла у резерву након завршетка активне војне службе или резервистима који се директно регрутују.

То значи да су постојеће регрутне и резервне структуре сувишне, јер оне троше око 53 милиона КМ годишње, што је готово једна петина буџета одбране за 2005. годину, а резултат су војници који нису добро обучени и опремљени, који не доприносе безбједности грађана Босне и Херцеговине и који не могу извршити ни једну ваљану мисију. [Лоши резултати постојећег система резултат су недостатка средстава. Босна и Херцеговина не може обезбиједити финансијска средства потребна за стварање одрживог регрутног система и резервних снага заснованих на таквом регрутном систему.] Због тога се мора укинути обавезно служење војног рока, а Оружане снаге Босне и Херцеговине трансформисати у професионалне снаге које се састоје од активног и резервног састава, чије особље се регрутује, обучава, опрема и исплаћује у складу са стандардима професионалне војне службе.

Прелазак Оружаних снага Босне и Херцеговине у једну модерну војну силу под пуном државном командом и контролом је политичка, војна и економска нужност. То остаје главни дугорочни разлог на коме се темеље препоруке Комисије за реформу одбране, као и то да државне институције од ентитета преузму све надлежности у области одбране.

Препоруке Комисије за реформу одбране за 2005. годину

Мандат Комисије за реформу одбране за 2005. годину посебно се бави питањем функционисања свих институција одбране, способношћу вршења команде и контроле и способношћу одбрамбених и безбједносних структура да помогну при испуњењу међународних обавеза Босне и Херцеговине. То имплицитно укључује способност тих структура, посебно оружаних снага, да подрже одбрамбену и безбједносну политику државе: првенствено остваривање чланства у Партнерству за мир, а затим у НАТО-у.

Шеснаестог децембра 2004. године, генерални секретар НАТО-а је упутио писмо предсједавајућем Предсједништва Босне и Херцеговине у вези са овим питањима. Навео је да ће бити потребне додатне системске реформе како би се омогућило испуњење услова за улазак у Партнерство за мир, а који се односе на сарадњу са Међународним кривичним судом за бившу Југославију. Генерални секретар НАТО-а је још навео да ће то изискивати даљње мјере за јачање државне команде и контроле тако што ће држава преузети постојеће надлежности ентитета у области одбране.

Важно је схватити да ово нису додатни услови за Партнерство за мир. Мандат Комисије за реформу одбране за 2005. годину треба схватити као продужење ових услова. Намјера није додавање нових корака које треба направити, него да се обезбиједи реализација препорука из 2003. године на начин на који је то и планирано: успостављање истинске државне команде и контроле над Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Високи представник је ову намјеру нагласио у својој изјави од 16. децембра 2004. године, која је била реакција на догађаје који су се показали као симптоми системских слабости безбједносних структура Босне и Херцеговине. Ови догађаји настали су као директна посљедица недостатка државне контроле над Оружаним снагама. Управни одбор Савјета за имплементацију мира је то такође истакао у својој изјави од 3. фебруара ове године, када је указао на основне системске слабости у безбједносним структурама у Босни и Херцеговини на којима треба радити, ако земља жели испунити своје међународне обавезе.

Осим тога, у марту ове године, након истрага о системским слабостима у команди и контроли над Оружаним снагама, државно Министарство одбране Босне и Херцеговине упутило је Високом представнику извјештај са детаљним резултатима истраге и предложило мјере за јачање команде и контроле над оружаним снагама. Многи резултати и мјере су били подударни са онима из извјештаја Комисије за реформу одбране из 2003. године.

Напокон, главна претпоставка и елеменат на темељу којих су састављене препоруке Комисије за реформу одбране је опредјељење Босне и Херцеговине за пуноправно чланство у НАТО савезу, како је и Предсједништво Босне и Херцеговине поновило у фебруару ове године. У Извјештају Комисије за реформу одбране из 2003. године стоји да ће у будућности бити потребне додатне реформе како би се достигли НАТО стандарди. У тадашњим препорукама, Комисија је предвидјела могуће опције за будуће реформе, настојећи олакшати будуће промјене. Препоруке Комисије за реформу одбране за 2005. годину су засноване на истим ставовима. Предложени закони (нови Закон о одбрани Босне и Херцеговине, нови Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине и измјене и допуне кључних ентитетских закона) обезбјеђују структуре које су усклађене са НАТО стандардима и помоћу којих ће се остварити одлука Босне и Херцеговине да постане пуноправна чланица НАТО савеза. Осим тога, развој система пукова даје оквир за једну војну силу, а што је кључна саставница НАТО критерија за будућу интеграцију.

Према томе, препоруке Комисије за реформу одбране јасно слиједе утврђено образложење и циљ: обезбиједити пуну државну команду и контролу над Оружаним снагама, развити Оружане снаге које одговарају легитимним одбрамбеним и безбједносним потребама и успоставити структуру Оружаних снага која ће омогућити будуће интеграције, прво у Партнерство за мир, а потом и у НАТО.

3. Концепт и информације

Овај дио представља низ концепата и информација који су послужили или као основ за саставне дијелове препорука за измјене и допуне закона или као образложење за њих. Концептни документ о систему пукова одговара првобитно подијељеној верзији овог концепта, уз неколико мањих граматичко-правописних измјена. Концепт резерве и Информације о резервном и регрутном саставу скраћени су у односу на првобитно подијељене верзије да би на тај начин обухватили само кључне чињенице из образложења препорука Комисије за реформу одбране.

3.1. Концептни докуменат о систему пукова

1. Циљ

Циљ овог материјала је описати начин на који би се модел пукова могао искористити за стварање једне војне силе за Босну и Херцеговину (БиХ) која би била компатибилна са НАТО-ом.

2. Опште информације

Исказани и правно дефинисани циљ БиХ је улазак у НАТО. НАТО је јасно дао до знања да БиХ треба трансформисати своје оружане снаге у једну војну силу прије уласка у Савез. Тренутно БиХ има три, у основи једнонационалне бригаде у оперативном статусу. Међутим, узимајући у обзир уставне одредбе о три конститутивна народа у БиХ (и осталим), стварање једне војне силе је суочено са изазовом: како то постићи, а у исто вријеме очувати војно наслијеђе и идентитет?

У овом материјалу је објашњено рјешење за очување војног наслијеђа и идентитета унутар једне војне силе путем усвајања система пукова који је у складу са мултиетничким Уставом и законима БиХ. Најважније од свега је да је овај концепт у складу са једним, јединственим ланцем командовања, што остаје основни захтјев за одбрамбени систем БиХ.

3. Ка једној војној сили у БиХ

Концепт за основну војну структуру БиХ

У циљу испуњавања услова НАТО-а, дијелови структуре Оружаних снага БиХ (ОСБиХ) морају бити модуларни, размјестиви, а дијелови истог рода службе међусобно замјењиви. Како би се постигле ове карактеристике, ОСБиХ ће имати стандардну структуру бригаде, састављену од три пјешадијска батаљона и одговарајућих дијелова за подршку, што представља основу свих снага НАТО-а. Команде бригада ће бити попуњене људством из више пукова и родова. Овим се обезбјеђује да снаге БиХ буду у могућности узети најбоље кандидате за командне позиције, а истовремено постиже уравнотежена комбинација стручњака за поједине области потребних на нивоу команде бригаде.

Као што је случај у другим државама чланицама НАТО-а, бригаде су одговорне једном ланцу командовања. Оперативна команда биће ниво изнад бригада. Заједнички штаб ће обезбиједити виши војни ниво команде на основу упутстава Министарства одбране БиХ и, на крају, Предсједништва као главнокомандујућег ОСБиХ. Један правилник о војној дисциплини ће се примјењивати на све припаднике ОСБиХ.

Како би се обезбиједила флексибилност која се тражи од бригада за различите улоге и задатке, батаљони ће бити стандардизовани у највећој могућој мјери. Праведна расподела опреме, људства и ресурса за подршку ће бити кључна како би се бригаама и њиховим батаљонима омогућило да постигну статус пуне способности размјештања у контексту НАТО-а.

Природа модерних војних операција, посебно учешће у операцијама колективне безбједности, захтјева високо модуларне снаге – на примјер, од неког батаљона из БиХ се може тражити да буде интегрисан у мултинационалну бригаду, односно батаљони из других држава могу служити у оквиру бригаде из БиХ – а структура бригаде остаје најбољи начин за постизање тог циља.

Управљање ресурсима бригаде

Бригадама из БиХ ће бити додијељени довољни унутрашњи ресурси у оквиру сваког од њихових батаљона како би се испунили циљеви обуке и мисије. Ти ресурси ће бити једнако распоређени међу свим БиХ бригадама и батаљонима. Израда и кориштење стандардних табела организације и опреме које прецизирају природу и количину материјала потребних за одржавање сваког батаљона ће бити кључни у обезбјеђивању уравнотежених, модуларних снага. Овај концепт ће се примијењивати на све родове службе.

Бригаде ће руководити главним свакодневним задацима, а батаљони ће слиједити упуте својих бригада у том смислу. Ти задаци укључују:

- (i) Обуку и готовост батаљона;
- (ii) Одржавање радних копија евиденције о обуци људства;
- (iii) Набавку основне војничке опреме и одјеће;
- (iv) Управљање интерним средствима за превоз војника;
- (v) Складиштење и безбједност оружја батаљона;
- (vi) Управљање објектима за исхрану и смјештај.

Ови задаци ће се извршавати у складу са политикама, плановима и упутствима које издају више надређене команде унутар ланца командовања (Министарство одбране, Заједнички штаб, Оперативна команда и Команда за подршку), које заједнички дају оквир за:

- (i) Обуку и стандарде;
- (ii) Ангажовање;
- (iii) Управљање платама и људством;
- (iv) Закон о служби у оружаним снагама; и,
- (v) Ниво опремљености.

Оружје ће бити додијељено сваком батаљону у зависности од његове улоге. У случају пјешадијског батаљона, то укључује пјешадијско наоружање, оружје за посаде као што су митраљеви, противоклопно оружје и минобацачи. Складишта оружја би најчешће била лоцирана у гарнизонима батаљона. Исти општи приступ ће се примијењивати и за другу опрему као што су возила, средства везе итд.

Ангажовање и персонална политика у једној војној сили БиХ

Привлачење, распоређивање и задржавање људства су кључне значајке професионалне и одрживе војне силе. Ангажовањем ће се руководити са једног мјеста за цијелу БиХ, а све особе ће ући у службу на добровољној основи. Кандидати за професионалне ОСБиХ ће се ангажовати на основу објављених конкурса у пуковима и потом проћи основну војну обуку. Након завршетка основне војне обуке, особи се пружа могућност да изабере пук у којем жели служити.

Као што је случај у свим професионалним војскама, не може се очекивати да све особе заврше основну војну обуку тако да се мора ангажовати више људи него што има слободних позиција. Према томе, могуће је да када особа заврши основну војну обуку буде више кандидата за одређени пук него што има слободних позиција у том пуку. Иако ће се настојати удовољити првом избору кандидата, распоређивање ће се заснивати на свеукупним потребама ОСБиХ. Ако се првом избору не може удовољити, особи ће бити понуђена позиција у другом пуку или роду, у зависности од слободних мјеста. У таквој ситуацији особа може одгодити почетак службе и чекати док се не појави слободна позиција у пуку који је његов први избор или може изабрати отпуст из службе без икаквих даљњих обавеза. Овакав систем ће обезбиједити транспарентан и поштен метод за појединачни улазак у службу у Оружане снаге Босне и Херцеговине.

Руковођење људством ће се заснивати на централизованом персоналном систему. Комплетан војни досије за сваког појединца ће се чувати и водити на једном мјесту како би се додатно олакшало доношење одлука у распону од преласка између батаљона (обично унутар батаљона истог пука) и посебних задатака до свеукупне потребе за одржавањем уравнотежених

снага широм БиХ. Централизовани систем има значајну вриједност у смислу увида, али, поред тога, обезбјеђује и веома економичан метод елиминације дуплирања активности. Међутим, из практичних разлога батаљони ће задржати радне копије персоналних досијеа својих припадника у циљу обезбјеђивања тачне евиденције о циклусима обуке појединца. Одговарајућим механизмом ће се обезбиједити редовно ажурирање централних досијеа, укључујући и надзор.

4. Усвајање модела пукова за ОСБиХ

Структура бригаде задовољава основне структуралне оперативне потребе, али не и потребу за очувањем војног наслијеђа и идентитета. Како би се задовољила ова потреба, девет пјешадијских батаљона ОСБиХ ће, за потребе свечаности и војног наслијеђа, бити груписано у три пука, сваки са по три батаљона, у оквиру којих ће се његовати војно наслијеђе и идентитет.

Овај систем ће замијенити тренутно рјешење три једнонационалне бригаде које су организоване као компоненте, што спречава БиХ да постане кандидат са добрим изгледима за чланство у НАТО-у. Пукови су искључиво организације за свечаности и за разлику од бригада немају никакву оперативну административну улогу нити улогу у обуци. Бригаде су “пословне” организације које се састоје од по једног батаљона из сваког пука (три батаљона по бригади) и одговарајућих дијелова за подршку. Локације батаљона и бригада ће се одредити на такав начин да сталне мирнодопске локације једног пука буду на територији РС, а друга два пука на територији ФБиХ. Међутим, у складу са једном војном силом, неће бити ограничења у покрету батаљона за потребе обуке или оперативне потребе на основу одобрења које дође из ланца командовања.

Систем пукова представља историјско војно поријекло компоненте из које потиче. Он одражава симболе и постигнућа са којима се војници идентификују и кроз које се задржава војно наслијеђе. Припадник пука ће најчешће задржати доживотну везу са својим пуком, чак и након престанка активне службе, те може наставити учествовати у пословима који се тичу пука. Системи пукова постоје вијековима и већ дуго усађују осјећај поноса

војницима, али се и флексибилно прилагођавају пормјенивим потребама војног окружења.

Током преласка на систем пукова, давање назива, бројева и одговарајуће војно поријекло за пукове и батаљоне ће се преузети из постојећих снага, уз одобрење јединственог ланца командовања и у складу са Уставом и законима БиХ. Кад су у питању обиљежја пукова, користиће се исти метод у складу са важећим законима и судским одлукама, те упутама које стижу од ланца командовања. Могући размјештај пукова за БиХ је приказан у Анексу 5.6 овог извјештаја и представља концепт за очување војног наслијеђа и идентитета у оружаним снагама ове земље.

(НБ: Иако се овај материјал фокусира на пјешадију, други родови службе ће такође усвојити систем пукова, према којем припадници сваког рода формирају један пук ОСБиХ, попут артиљерије или инжињерије. Дијелови тих пукова ће бити додијељени бригадама на исти начин као и пјешадијски батаљони. Важе исти фактори – могућност размјештаја, модуларност, замјенивост, итд.)

Састав, структура и функције пукова

Пукови ће задржати физичко присуство путем формирања команди пукова. Мајор пука коме подршку пружа мали штаб од пет до шест особа командоваће командом пука. Особљу у команди пука ће бити додијељена једна или више главних функција пука, укључујући и:

- (i) Управљање музејом пука;
- (ii) Контрола финансијских средстава пука (која се користе за потребе свечаности, нпр. набавка трофеја за спортска такмичења);
- (iii) Припрема, истраживање и његовање историје пука;
- (iv) Очување рукотворина пука;
- (v) Упуте о извођењу посебних свечаности;
- (vi) Упуте о обичајима, одјећи и понашању; и
- (vii) Рад официрских, подофицирских и војничких клубова.

У систему пукова, “пуковник” пука служи као почасни вођа пука. Та особа, обично бивши припадник пука, руководи свим битним прославама и догађајима у пуку. Такође служи и као независни и непристрасни савјетник о активностима пука. Та позиција је искључиво добровољна и сматра се великом чашћу имати ту улогу.

Пук ће бити војни дио који даје упуте и савјете о свим питањима која се тичу свечаности, обичаја, наслијеђа и државних или историјских догађаја. Кључно је схватити да пук нема оперативни статус нити издаје оперативне наредбе. Ово “раздвајање овласти” ће обезбиједити примат ланца командовања, почевши од МО преко Заједничког штаба, Оперативне команде па до бригаде и батаљоне. Закључак је да ће сврха пука бити очување војног наслијеђа и идентитета, као и обезбјеђивање континуиране подршке у одржавању морала војника.

Комуникација у пуку

Комуникација са припадницима пука ће имати кључну улогу у томе да сви припадници буду информисани о битним свечаностима, активностима припадника и друштвеним догађајима. У другим оружаним снагама које имају системе пукова, билтени и годишњи извјештаји помажу у преношењу овакве врсте информација на организован начин, мада усмени начин преношења информација, и даље остаје ефикасно средство комуникације. Израз “породица пука” се често користи у комуникацији описујући истински осјећај припадности који посједују припадници пука.

Локација, опрема и ствари у посједу пука

Команда сваког пука ће бити на истој локацији као и један од батаљона тог пука, по могућности на истој локацији као и команда бригаде. Одабир локација пука ће зависити од више фактора нпр. једноставност приступа или то што је локација од значаја за пук. Због величине команде пука, потребе за смјештајем су минималне. Међутим, поставља се питање потребе за простором за музеј пука, а можда и објекта за клуб. Команде пука су важне јер војницима омогућавају да се физички идентификују са

домом и музејом пука, објектима клуба и другим симболима пука који јачају понос због припадности пуку и лојалност пуку.

Међудјеловање персоналног система и система пукова

Након завршетка основне обуке, новим припадницима ће се дати прилика да изаберу пук у којем ће служити. Поштивање индивидуалног избора ће, као што је наглашено, бити кључна значајка уласка у службу у ОСБиХ, и нико никада неће бити присиљен служити у пуку који није његов избор. Појединци ће бити привучени у пукове из разних разлога, иако ће близина мјеста становања и пријатељства вјероватно остати кључни фактори приликом одлучивања о припадности пуку.

5. Закључак

У реформи одбране у БиХ се настоје постићи изведива рјешења како би се дошло до једне стандардизоване, војне силе која је у стању заступати интересе свих грађана БиХ. Циљ стварања једне војне силе у БиХ, која уједно негује и војно наслијеђе и идентитет, досада је био тешко остварив циљ.

Међутим, концепт система пукова на начин описан у овом материјалу даје нам механизме за остварење овог циља. Модел пукова омогућава стварање једне војне силе која задовољава стандарде НАТО-а везане за оперативну спремност, али и негује војно наслије и различите идентитете. Доказано је да је систем пукова успјешан војни модел у јачању поноса због службе у војсци и војног наслијеђа. Овај систем пружа наду за будућност.

3.2. Концепт резерве

1. Циљ

Циљ овог концепта је описати на који начин ће резервни елеменат Оружаних снага Босне и Херцеговине допринијети реализацији професионалних, релевантних и одрживих војних капацитета који могу садржајно допринијети операцијама колективне безбједности у контексту савеза и партнерстава.

2. Увод

Постојећи резервни систем заснован на обавезном служењу војног рока не задовољава будуће потребе Оружаних снага Босне и Херцеговине. Овај систем троши скоро 20% одбрамбеног буџета и производи велики број лоше обучених војника који су одлужили војни рок, а који потом не пролазе повремену обуку за обнављање стечених вјештина и који су организовани у дивизије које постоје само на папиру. Босна и Херцеговина не располаже ресурсима да би опремала и обучавала ове снаге на реалистичан начин тако да је новац који се на њих троши једноставно расипање ограничених средстава. Постојећи резервни систем је и неодржив и непримјерен у свјетлу будућих потреба Оружаних снага Босне и Херцеговине.

Комисија за реформу одбране закључила је да би будуће оружане снаге требале бити професионална војска добровољних војника, организована и обучена тако да задовољи очекивања, захтјеве и стандарде НАТО-а. Ово захтијева развој добро опремљених и добро обучених јединица које могу пружити капацитете за опште борбене сврхе, специјалистичке капацитете (као што су јединице за деминирање или јединице војне полиције) или комбинацију обје категорије. Из тог разлога, резервни елемент Оружаних снага Босне и Херцеговине мора се уклопити у овај контекст.

3. Образложење

У прошлости је типична улога резервних снага била да војску доведе до нивоа пуног ратног капацитета кроз додатне дивизије или бригаде. Бројне

земље чланице НАТО-а користиле су овај модел, а он још увијек представља темељ постојећег модела резервних снага у Босни и Херцеговини. Међутим, одржавање оваквог модела резерве је скупо јер захтијева средства за адекватну обуку и опремање. Ако нема адекватног нивоа финансирања, од такве резерве има мало користи. Осим тога, овај модел заснован на општој мобилизацији и конфликту великих размјера не задовољава захтјеве текуће безбједносне политике земље, а ни било које оперативне потребе НАТО-а.

Данас је у земљама чланицама НАТО-а основна мисија резервних снага ојачати активне снаге преко додатног обученог људства и/или додатних јединица. Резервисти доприносе оперативној готовости надопуњујући оперативне капацитете и побољшавајући одрживост активних снага. У најширем смислу постоје два начина како се то може постићи: кориштењем појединачних резервиста за поуну упражњених мјеста у активним јединицама и кориштењем група резервиста, организованих и обучаваних у таквим групама, за давање водова, чета или других јединица активним снагама. У оба случаја нема потребе нити улоге за велике резервне дивизије или посебне команде резерве.

1. У случају појединачних упражњених мјеста, она могу бити планирана тако да активне снаге имају отворене позиције које се попуњавају резервистима само у случају специфичне потребе (нпр. додатно медицинско особље за оперативна размјештања), односи непланирана, тако да се резервисти користе за поуну мјеста у активним јединицама која су упражњена због непредвиђених околности (нпр. губици у људству).
2. У случају организованих и обучених група резервиста, сва би празна мјеста била планирана: активни батаљони имали би празна мјеста за резервне водове или чете које би их попуњавале по потреби (нпр. водови или чете) или би с друге стране, специјалистичке резервне јединице по потреби давале активним снагама посебне капацитете (нпр. јединица за уништавање МЕС-а).

3. Овај приступ захтијева релативно мали број резервиста, не више од половине активних снага, а можда и пуно мање од тога, имајући на уму да укупна улога, величина, структура и опрема резервних снага зависе од економске стабилности оружаних снага као цјелине. Овако мале резервне снаге значе да сви резервисти, попут припадника активних снага могу бити добровољци, као што је тренутно тренд у НАТО-у.
4. Добровољци се могу или директно ангажовати у резерву или се могу одабрати међу припадницима активних снага који желе служити у резерви по завршетку својих обавеза у активним снагама. Као припадници професионалне војске, резервисти морају примати плату и додатке који ће бити адекватни потреби да се привуче и задржи потребан квалитет и квантитет људства.
5. Резервни елеменат професионалних војних снага мора бити обучен по стандардима који ће резервистима омогућити да функционишу ефикасно док служе као појачање активним снагама. Већина НАТО земаља су усвојиле систем који резервистима пружа одговарајућу основну обуку и периодични наставак обуке – нпр. годишње по једну или двије седмице. Као и код осталих одбрамбених фактора, учесталост, трајање и комплексност те обуке зависи од приуштивости.

6. Концепт

Резерва Оружаних снага Босне и Херцеговине биће организована, опремљена и обучена тако да омогући сљедећа појачања за активне снаге:

- a. Индивидуална појачања за попуну планираних упражњених мјеста у активним јединицама.
- b. Индивидуална појачања за попуну непланираних упражњених мјеста у активним јединицама.
- c. Водови и чете за попуну планираних упражњених мјеста у активним јединицама, и
- d. специјалистичке јединице за пружање специјалистичких капацитета активним снагама.

Резервне снаге неће величином прелазити половину активних снага. Предсједништво БиХ ће прописати њихову величину и структуру, као дијела свеукупне структуре оружаних снага.

Резервисти ће се анагажовати из два извора: одређени специјалисти (нпр. доктори) регрутоваће се директно у резервне снаге, али ће већина резервиста бити припадници активних снага који желе служити у резерви по напуштању активне војне службе.

Резервисти ће се дијелити у двије групе: *Резерва за појачање* која ће давати појединце, водове, чете и специјалистичке јединице за попуну планираних упражњених мјеста и *Општа персонална резерва* која ће давати појединце за попуну непланираних упражњених мјеста.

Резервисти ће проћи кроз основну обуку (за директно ангазоване специјалисте) и периодичне обуке за обнављање стечених вјештина у границама расположивих ресурса Оружаних снага Босне и Херцеговине. Исто тако, резервисти и резервне јединице биће опремљени у мјери у којој је то могуће у оквирима свеукупног контекста потреба и ресурса Оружаних снага. *Резерва за појачање* биће први приоритет за опремање и обуку резервних снага.

Резервне снаге неће бити организоване под засебном командом. Функције управљања персоналом вршиће Команда за подршку, а припаднике и јединице ће контролисати Оперативна команда у свјетлу потреба за додатном обуком или операцијама.

7. Закључак

Мале, концентрисане резервне снаге типа какав је описан у овом концепту ојачаће капацитете Оружаних снага Босне и Херцеговине и на тај начин омогућити БиХ да оствари своје безбједносне циљеве кроз успоставу и одржавање професионалних и релевантних Оружаних снага.

3.3. Информације о регрутном и резервном саставу

1. Сврха

Сврха овог документа је описати садашњу организацију и структуру регрутног и резервног састава у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској.

2. Општи подаци

До 1992.г., одбрана СФРЈ била је заснована на концепту “општенародне одбране”. У складу са овим концептом, сви радно способни мушкарци су имали обавезу служења војног рока од 12 мјесеци, након које су имали обавезу служења у великим резервним снагама до старосне доби од 60 година. Планови за мобилизацију правили су се на нивоу Савезног секретаријата за одбрану, а подаци о сваком појединцу чувани су у општинским секретаријатима. Ове канцеларије биле су задужене за позивања регрута и њихово слање на одслужење војног рока, вођење евиденције и документације о свим војним средствима и ресурсима (фабрикама, превозним средствима, чак и о сточном фонду) који би могли затребати у сврху општенародне одбране. Постојеће структуре регрутног и резервног састава у Босни и Херцеговини увелике произилазе из овог концепта.

У складу са одлуком Предсједништва БиХ о величини и структури Оружаних снага Босне и Херцеговине (бр. 01-414-6/04 од 24. марта 2004.г.), дефинисан је број регрута у Оружаним снагама. Овај број дефинисан је као годишњи контингент регрута од 12.600; до 8.400 у Војсци Федерације Босне и Херцеговине и до 4.200 у Војсци Републике Српске. Максималан број регрута у Војсци Федерације Босне и Херцеговине подразумијева до 6.416 припадника бошњачке компоненте и 1.986 припадника хрватске компоненте. Ова одлука такође дефинише и величину резервног састава Оружаних снага Босне и Херцеговине од 60.000: 40.000 у Војсци Федерације Босне и Херцеговине и 20.000 у Војсци Републике Српске.

Федерација Босне и Херцеговине

Контингенти од по 1.400 регрута се сваких два мјесеца позивају на одслужење војног рока у трајању од четири мјесеца путем осам-девет управа/одјељења за одбрану на кантоналном и општинском нивоу. У том периоду, регрути се два мјесеца обучавају у једном од шест центара за обуку (постоји пет центара за бошњачку компоненту и један за хрватску). У току другог дијела војног рока, регрути се углавном користе као радна снага и за стражарске дужности. Имају само основну војну обуку, а због неповољне финансијске ситуације радни и животни услови не задовољавају стандарде (регрути се шаљу кући преко викенда како би се смањили трошкови). Због ових ограничења, након служења војног рока се не добивају обучене војне снаге. Осим тога, број особа које су одслужиле војни рок и тако постале номинални дио резервног састава (56.666 од 1999.г.) прелази одобрени број резервиста за Федерацију Босне и Херцеговине (40.000), тако да нема потребе за позивањем нових регрута.

Директни трошкови регрутног састава у Федерацији Босне и Херцеговине, који подразумијевају трошкове администрације, одјеће, исхране, смјештаја, обезбјеђења и обуке, процјењују се на 13,8 милиона КМ. Индиректни трошкови – особље у одјељењима за одбрану (623) и центрима за обуку (706) - процјењују се на 24,6 милиона КМ (11,1 милион КМ за одјељења за одбрану и 13,5 милиона за центре за обуку). Ове суме не укључују трошкове потребне за функционисање центара за обуку (гориво, одржавање, муниција и друго). Укупни трошкови регрутног састава у Федерацији Босне и Херцеговине се процјењују на више од 38,4 милиона КМ, укључујући и готово 9% професионалног војног особља које ради у центрима за обуку и 65% особља Министарства одбране које ради у одјељењима за одбрану.

За резервне снаге које производе овај систем потребно је ангажовати 379 професионалних лица, а то изискује годишњи трошак од 7,5 милиона КМ. Укупни трошкови регрутног и резервног састава у Федерацији су преко 46 милиона КМ. Ови трошкови нису оправдани са безбједносне тачке гледишта јер је обука регрута лоша, а резервисти не пролазе додатну обуку.

Република Српска

Регрути се позивају два пута годишње на одслужење војног рока у трајању од четири мјесеца, у контингентима од око 1.400 људи. Шездесет регионалних и општинских канцеларија надзире процес служења војног рока. Регрути се обучавају у два центра, али обука је недовољна и регрути стичу само минимум најосновнијих војних вјештина. Након основне обуке, регрути углавном обављају стражарске дужности или се користе као радна снага, а лоши радни и животни услови негативно утичу на њихов војни учинак. У писму од 17. марта 2005. године, министар одбране Републике Српске је навео да "током четворомјесечне обуке регрути нису обављали никакве додатне дужности, осим обуке која је изведена у складу са Планом и програмом обуке регрута".

Директни трошкови регрутног састава у Републици Српској, који укључују трошкове обуке, администрације, одјеће, исхране, смјештаја и гријања, се процјењују на 3 милиона КМ за 2005. годину. Индиректни трошкови особља у регионалним и општинским одјељењима (број особља 312) и центрима за обуку (број особља 144) су око 5,9 милиона КМ. Дакле, укупни трошкови регрутног састава су најмање 8,9 милиона КМ, што чини око 13% буџета за одбрану Републике Српске.

Резервни систем Републике Српске састоји се од 658 професионалних војних лица (16,5 % активног састава) и 20.000 "папирних" резервиста. Обука резервних снага се не изводи и њихова војничка вриједност је занемарљива. Трошкови персонала само за резервни састав износе 7,8 милиона КМ годишње, а укупни трошкови за регрутни и резервни састав се процјењују на 15 милиона КМ, што је 22 % ентитетског буџета за одбрану за 2005. годину. Ту нису укључени трошкови за објекте и опрему који су потребни за центре за обуку, регионална и општинска одјељења за одбрану и резервне јединице.

Закључак

Генерални и општеприхваћени принцип у међународној заједници је да су снаге које се темеље на обавезном служењу војног рока погодне углавном

за територијалну одбрану. Нити једна земља чланица НАТО-а не шаље своје војне обвезнике у иностранство, осим ако се они нису изричито пријавили на добровољној основи. Регрутни састав би био готово бескористан за већину очекиваних будућих мисија Оружаних снага Босне и Херцеговине због тога што постоји мала могућност да би велики контингенти регрута могли учествовати у мисијама подршке миру.

У вријеме када све своје напоре усмјерава ка учлањењу у Програм НАТО-а Партнерство за мир и, у коначници, пуноправном чланству у НАТО-у, Босна и Херцеговина нема пуно користи од старомодног система општенародне одбране. Данас су Босни и Херцеговини потребне финансијски одрживе, способне, добро опремљене и мобилне оружане снаге, укључујући и мале, способне резервне снаге, које су компатибилне и интероперабилне са НАТО снагама. Одбрана БиХ треба се заснивати на принципу колективне безбједности, а то ће се реализовати учлањењем у евроатлантске безбједносне структуре.

4. Препоруке за измјене и допуне закона

4.1. Правни основ

Као основно начело државности, држава мора имати способност да изрази и брани свој суверенитет, територију, политичку независност и међународни субјективитет. Важан аспект ове способности су инструменти очувања и, што је још важније, одржавања ових фактора и изражавања субјективитета државе у контактима с другим државама. Према међународном праву, основна консеквенца овог принципа је да држава мора имати способност да успоставља односе са другим државама. Стога, ово подразумијева да држава мора имати способност да дефинише вањску политику која одређује њене односе са другим државама. Према томе, међународни субјективитет, чини кључни аспект државе. Интегрални аспект инструмената очувања међународног субјективитета је и заштита територије, суверенитета и политичке независности. Ове претпоставке су укључене у Устав Босне и Херцеговине. На основу њих, Устав Босне и Херцеговине обезбјеђује правни основ за нови Закон о одбрани Босне и Херцеговине и Закон о служби у оружаним снагама Босне и Херцеговине. Овај основ је експлицитно и имплицитно садржан у његовим одредбама.

Што се тиче експлицитног дијела, државни Устав даје сљедећи основ за законски приједлог Комисије за реформу одбране: члан III.5 предвиђа надлежност државе за очување суверенитета, територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета. Поред тога, овај члан прописује да држава може преузети оне надлежности које су неходне да би се испунили ови задаци. Осим тога, члан III.5 такође предвиђа да, по потреби, могу бити успостављене додатне институције за вршење ових надлежности, што даје основ за приједлог да се прошире институције на државном нивоу како би се закључило преузимање надлежности у области одбране. Опредијељеност за очување суверенитета, територијалног интегритета и политичке независности такође је садржана у преамбули Устава.

Што се тиче имплицитног дијела, Устав БиХ наводи следећи основ за законски приједлог Комисије: члан III.1 прописује да је вањска политика у надлежности институција Босне и Херцеговине. Провођење вањске политике укључује и способност државе да брани своје границе и шаље снаге изван земље. Према томе, и провођење вањске политике, и потпуна команда и контрола над оружаним снагама су неопходне компоненте за очување суверенитета, територијалног интегритета и политичке независности државе Босне и Херцеговине. Поред тога, јасно изражени циљ безбједносне политике Босне и Херцеговине је колективна безбједност – првенствено кроз евроатлантске организације. У складу с тим, саставни дио вањске политике Босне и Херцеговине је њено настојање да се integriше у НАТО, његове процесе и Европску унију. Оружане снаге Босне и Херцеговине су инструмент државе и стога морају бити способне да подржавају и одржавају ту политику, а држава, дакле, мора у потпуности бити у стању вршити команду и контролу над тим снагама.

Члан IV.4 пружа уставни основ којим се Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, између осталог, даје надлежност да доноси законе неопходне за провођење одлука Предсједништва Босне и Херцеговине и надлежност за друга питања неопходна за провођење својих дужности. Поред тога, у члану 36. важећег Закона о одбрани Босне и Херцеговине, Парламентарној скупштини је дата врховна овласт за доношење закона који се односе на сва питања везана за организацију, финансирање, поуну, обуку, опремање, распоређивање и употребу Оружаних снага Босне и Херцеговине.

Чланови III.2 и III.5 изричито прописују надлежност ентитета за пружање све потребне помоћи држави како би јој се омогућило да испоштује међународне обавезе. Ово подразумева да држава мора преузети све овласти и надлежности које јој омогућавају да испоштује међународне обавезе. Ово за Босну и Херцеговину подразумева обавезе које она има као чланица Организације за европску безбједност и сарадњу, обавезе према Међународном кривичном суду за бившу Југославију, обавезе које има у оквиру европских институција и организација, као што је Савјет

Европе, и друге обавезе које произилазе из ширих међународних споразума и конвенција чија је супотписница. Ове уставне одредбе укључују способност успостављања додатних институција и надлежности неопходних за заштиту суверенитета, територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета Босне и Херцеговине. Предложени нови Закон о одбрани Босне и Херцеговине и Закон о служби у оружаним снагама Босне и Херцеговине су природна посљедица овог императива.

Додатни правни основ лежи у законодавним активностима предузетим у 2003. години. Измјене ентитетских устава донесене у то вријеме одразиле су преузимање надлежности у питањима одбране од стране државе. Даљњим измјенама и допунама ентитетских закона о одбрани и закона о служби, ентитетске су војске стављене чврсто под контролу државе, под кишобран Оружаних снага Босне и Херцеговине. Активности ентитета у 2003. години подржале су преузимање надлежности у области одбране од стране државе.

Недвојбено је да постоји довољан законски основ за законске препоруке Комисије за реформу одбране. Законске препоруке Комисије из 2003. године донесене су према истом правном начелу. Устав Босне и Херцеговине је у то вријеме садржавао довољно правне утемељености да држава од ентитета преузме надлежности у области одбране. Преузимање преосталих надлежности у области одбране је природни наставак процеса из 2003. године и може се провести у складу са истим начелом. Право државе да брани свој суверенитет, територијални интегритет, независност и међународни субјективитет, те преузимање надлежности које би обезбиједиле инструменте да се ова заштита оствари, изричито су садржани у Уставу. Ово су недвојбена права и битна начела међународног права. Ово начело обезбјеђује основну правну утемељеност новог Закона о одбрани Босне и Херцеговине и Закона о служби у оружаним снагама Босне и Херцеговине.

4.2. Закон о одбрани Босне и Херцеговине

4.2.1. Увод

Иако Комисија за реформу одбране предлаже промјене на постојећем Закону о одбрани Босне и Херцеговине, Комисија је те промјене представила као нов закон и тиме испоштовала Јединствена правила за израду закона у институцијама Босне и Херцеговине, усвојена почетком 2005. године. Конкретно, члан 46.(3) ових правила прописује покретање поступка за усвајање потпуно новог закона када се доносе измјене на више од половине постојећег закона. Приједлог измијењеног Закона о одбрани Босне и Херцеговине укључује промјене на преко педесет посто закона. Као резултат тога, Комисија за реформу одбране се потрудила да њене препоруке за допуне и измјене Закона буду у складу са овим правилима, па је према томе Закон о одбрани Босне и Херцеговине поднијела као нови закон.

4.2.2. Образложење

Предложени нови Закон о одбрани Босне и Херцеговине одражава препоруке Комисије за реформу одбране како би се обезбиједила пуна команде и контроле над свим елементима Оружаних снага Босне и Херцеговине на државном нивоу и формирање једне војне силе. Овај закон има за циљ да се интегришу постојећи оперативни и административни ланци командовања кроз пренос преосталих ентитетских надлежности у области одбране на државни ниво, истодобно стварајући нови институционални оквир за извршавање ових, искључиво државних надлежности. Што је значајно, овај закон прописује проширене државне надлежности које сада обухватају раније административне командне функције ентитета. Надаље, овај закон даје државним институцијама и званичницима надлежности и функције које ће им бити неопходне након докидања ентитетске улоге у одбрани.

Пакет реформи Комисије за реформу одбране, као што је описано у овом извјештају, има за циљ стварање модерног, ефикасног и приуштивог

система одбране у складу са принципима утврђеним мандатом Комисије за реформу одбране, као што је прописано Одлуком Високог представника од 31. децембра 2004. године. Комисија за реформу одбране сматра да ће предложени Закон о одбрани остварити те циљеве, те га препоручује владама и парламентима Босне и Херцеговине и њених ентитета.

Примарни циљ новог Закона о одбрани Босне и Херцеговине јесте створити једну војну силу и један одбрамбени систем који утјеловљава искључиво државну надлежност над одбраном. Овај Закон омогућава институцијама на државном нивоу вршење свих функција одбране проистеклих из преноса преосталих надлежности над одбраном са ентитета на државу.

Овај закон предвиђа успостављање нове структуре Оружаних снага Босне и Херцеговине, организованих у једну војну силу. Нова структура предвиђа да се оружане снаге састоје од родова организованих по принципу пукова. Оваква структура омогућила би интеграцију снага на основу одбрамбених и безбједносних потреба државе и била усмјерена ка испуњавању мисија и задатака Оружаних снага Босне и Херцеговине.

Законом се уређује успостава Команде за подршку на државном нивоу, чиме би се ојачали постојећи државни одбрамбени капацитети у сврху вршења преузетих функција. Команда за подршку чини интегрални дио законских препорука. Уз додјељене јој надлежности за особље, логистику, те обуку и доктрину, Команда за подршку би вршила административне и логистичке функције у погледу оружаних снага које су се раније вршиле на ентитетском нивоу. Осим тога, имала би примарну одговорност за реализацију планова везаних за управљање персоналом, логистику, те покретање обуке у сврху појединачног образовног и професионалног развоја и усавршавања. Успостава Команде за подршку је нови елемент од суштинског значаја који ће омогућити држави да извршава све преузете надлежности у области одбране.

Позиција команданта нове Команде за подршку укључена је у вертикалну и хоризонталну дистрибуцију позиција у складу са премисом назначеном

још 2003. године, како се ниједан од народа не би нашао у неповољној позицији и како би се њихови интереси узимали у обзир при доношењу одлука. У складу с тим, начелник Заједничког штаба, командант Оперативне команде и командант Команде за подршку би подлијегали вертикалној дистрибуцији позиција међу конститутивним народима Босне и Херцеговине. Исто тако, на ове високе званичнике и њихове замјенике би се примјењивала и хоризонтална дистрибуција позиција. Тиме би се постигла одговарајућа дистрибуција овласти међу конститутивним народима ради одржавања једнакости и равнотеже.

С друге стране, предложени Закон о одбрани би раскинуо везу између именовања министра одбране и генерала на највишим командним положајима. То би значило да промјене на положају министра одбране не би утицале на трајање дужности високих војних званичника и њихових замјеника на челу државних одбрамбених институција. Разлог за ову препоруку је двојак: прво, понудити стабилност и континуитет одбрамбеног система у ситуацијама до којих би природно могло доћи услед уставног положаја Босне и Херцеговине као парламентарне демократије, а друго, тиме би постало изгледније да ће генерали избјећи политизацију тако што ће се прекинути веза између њихових позиција и политичких промјена на положају министра.

Осим тога, нови Закон о одбрани настоји ојачати постојеће одбрамбене институције на државном нивоу и тако им омогућити извршавање новопреузетих одбрамбених функција. Посебно су проширене надлежности Министарства одбране Босне и Херцеговине како би се обухватиле и све административне функције које су раније вршила ентитетска министарства одбране.

Нови Закон о одбрани обухвата концепт професионалних оружаних снага и процес професионализације и модернизације. У том смислу, овај закон садржи и потпуно нови концепт резервних снага које ће бити сасвим интегрисане унутар Оружаних снага Босне и Херцеговине. Те би резервне снаге биле активни елеменат оружаних снага и представљале би позитиван одмак од ранијег концепта пасивне резерве који је био од мале војне или

финансијске вриједности. Исто тако, Комисија за реформу одбране се сложила да укине регрутацију како би омогућила развој оружаних снага и одбрамбених структура које ће бити професионалне у правом смислу ријечи. Ово ће значајно допринијети настојањима Босне и Херцеговине да створи оружане снаге које ће омогућити њено ступање у чланство Партнерства за мир и НАТО-а у будућности.

Коначно, паралелно са преносом нових надлежности у области одбране на државне институције, из текста Закона се бришу надлежности ентитета у области одбране.

4.2.3. Анализа чланова

Овај дио извјештаја представља анализу предложеног Закона о одбрани Босне и Херцеговине. Овај метод анализе је изабран како би се објаснио сваки члан посебно. У тексту закона из 2003. године промијењени су одређени термини и унесене правне корекције, укључујући и нови формат и нову нумерацију чланова и дијелова. Ипак, овај коментар се неће бавити објашњавањем чланова који су остали исти или су тек незнатно промијењени у односу на верзију закона усвојену у децембру 2003. године. Сврха већине ових одредби се није промјенила. Нове политике и концепти, као и објашњења нових чланова, тема су коментара који слиједи. Текст закона убачен је у коментар.

Закон о одбрани Босне и Херцеговине

ПОГЛАВЉЕ I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет закона)

Овај закон регулише јединствен одбрамбени систем Босне и Херцеговине, успоставља и дефинише ланац командовања и улогу свих елемената како би Босна и Херцеговина имала пун капацитет у цивилном надзору и заштити суверенитета и територијалног интегритета Босне и Херцеговине. Закон утврђује права, дужности и поступке институција Босне и Херцеговине, ентитетских органа и Оружаних снага Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Оружане снаге) за одбрану суверенитета и територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета Босне и Херцеговине као и пружање помоћи цивилним властима.

Члан 2.

(Оружане снаге)

(1) Оружане снаге су професионална, једна војна сила коју организује и контролише држава Босна и Херцеговина. Оружане снаге имају активну и

резервну компоненту. Оружане снаге, као институцију државе Босне и Херцеговине, чине припадници из реда сва три конститутивна народа и реда осталих у складу са Уставом и законима Босне и Херцеговине.

(2) Оружане снаге се састоје из родова организованих по систему пукова. Постоје три пјешадијска пука који су организације одговорне за војно наслеђе и идентитет јединица и народа из којих потичу. Они немају оперативна ни административна овлаштења.

(3) Бригада је основна формација Оружаних снага. Команде бригада састоје се од припадника више пукова. Бригаде се састоје од батаљона из више од једног пјешадијског пука.

Члан 3.

(Војне снаге)

Војним снагама, у смислу овог закона, сматрају се све формације и јединице, борбене и за подршку, копнених, ваздухопловних и снага за противваздушну одбрану организоване од институција Босне и Херцеговине. Војне снаге не могу бити организоване, обучаване, опремљене или мобилисане на територији Босне и Херцеговине осим у складу с овим законом и Законом о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ __/05).

Члан 4.

(Задаци Оружаних снага)

Задаци Оружаних снага су:

- a) учешће у операцијама колективне безбједности, укључујући операције за подршку миру,
- b) пружање војне одбране држави и њеним грађанима у случају напада, укључујући и борбу против тероризма,
- c) помоћ цивилним органима у реаговању на природне и друге катастрофе и несреће,
- d) противминско дјеловање у Босни и Херцеговини,
- e) испуњење међународних обавеза Босне и Херцеговине.

Члан 5.

(Забрана политичког ангажовања)

Оружане снаге не могу се користити у политичке сврхе ни за активности политичких странака.

Ови чланови доносе основне дефиниције и дефинишу Оружане снаге Босне и Херцеговине. Чланови 1. и 3. се највећим дијелом нису промијенили у односу на 2003. годину, осим мањих техничких промјена у члану 3. Члан 2. је суштински измијењен да би се узеле у обзир измјене у структури и саставу Оружаних снага Босне и Херцеговине. Овим чланом, наиме, уређује се трансформација Оружаних снага Босне и Херцеговине у једну војну силу. Он садржи разлоге за трансформацију оружаних снага у професионалне снаге са елементима активне резерве чиме се имплицитно укида бивша пасивна резерва оружаних снага. Постојећи систем и организација три једноетничке бригаде спречава Босну и Херцеговину да

буде вјеродостојан кандидат за чланство у НАТО-у, а овај члан омогућава такве оружане снаге чија би се структура слагала са вањскополитичким, одбрамбеним и безбједносним тежњама Босне и Херцеговине да се прикључи НАТО-у. Структура бригада остала би основна структурална и оперативна формација. Међутим, имајући у виду хетерогену природу Босне и Херцеговине, успоставио би се систем пукова који би његовао војно наслијеђе и идентитет. У складу с тим, овај члан прописује да би се Оружане снаге БиХ састојале од родова организованих у пукове. Постојала би три пјешадијска пука поријеклом из бивше Војске Федерације Босне и Херцеговине и Војске Републике Српске. Ови пјешадијски пукови једини би били одговорни за његовање војног наслијеђа и идентитета јединица и народа од којих потичу и не би имали никакве оперативне или административне надлежности. Други родови оружаних снага, као што су артиљерија, инжињерија, веза и остали, такође би били организовани по принципу система пукова. Бригаде би се састојале од батаљона из сваког пјешадијског пука. Дио 3.1 овог извјештаја детаљније објашњава систем пукова и његову примјену.

Члан 4. је пречишћен да би се одразиле премисе одбрамбене и безбједносне политике Босне и Херцеговине и савремено безбједносно окружење. Овај члан сада одражава чињеницу да би мисије Оружаних снага укључивале и учешће у операцијама колективне безбједности, укључујући и операције подршке миру, и одбрану државе, укључујући и борбу против тероризма.

Члан 5. је незнатно измијењен. Раније је ту било ријечи о забрани употребе оружаних снага у страначким активностима, што је сада преправљено како би се тиме обухватиле све генералне политичке активности, а не само оне које се тичу страначких политика. Тиме се подвлачи принцип према којем Оружане снаге морају бити аполитичне и непристрасне.

ПОГЛАВЉЕ II – ПРАВА И ДУЖНОСТИ ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ДИО А. – Надлежности Босне и Херцеговине

Члан 6. (Циљеви)

Босна и Херцеговина организује, развија и одржава војни капацитет и спремност Оружаних снага у циљу:

- a) обезбјеђења њеног суверенитета, територијалне цјеловитости, политичке независности и међународног субјективитета,
- b) унапређења циљева њене спољне политике,
- c) испуњења међународних обавеза Босне и Херцеговине,
- d) заштите држављана Босне и Херцеговине.

Члан 7. (Цивилна контрола)

Босна и Херцеговина обезбјеђује транспарентну, демократску, цивилну контролу над Оружаним снагама.

Члан 8. (Командовање и контрола)

(1) Босна и Херцеговина врши командовање и контролу над Оружаним снагама.

(2) Ланац командовања и контроле над Оружаним снагама почиње од Предсједништва Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Предсједништво) до министра одбране Босне и Херцеговине, затим преко начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине, команданата Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине и Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине до команданата подређених команди и јединица.

Ови чланови прописују надлежности Босне и Херцеговине које се тичу сврхе оружаних снага, цивилне контроле над оружаним снагама, те команде и контроле над овим снагама. Чланови 6. и 7. остају непромијењени у односу на Закон о одбрани из 2003. године. Ипак, члан 8. је значајно промијењен како би се узело у обзир преузимање надлежности у области одбране од ентитета и искључива надлежност државе над питањима одбране.

Закон о одбрани из 2003. године дефинисао је два ланца командовања, оперативни и административни. Ентитетска министарства одбране су добила само одговорности унутар административног ланца командовања. Са докидањем ентитетских надлежности над одбраном нема више никакве потребе да се прави разлика између оперативног и административног

ланца командовања. Као резултат тога, текст члана 8. је измијењен у односу на Закон о одбрани из 2003. године, и то како би се дефинисао један ланац командовања који почиње са Предсједништвом Босне и Херцеговине и иде преко министра одбране, начелника Заједничког штаба и команданата Оперативне команде и Команде за подршку, па до подређених војних команди и јединица. И у другим члановима из Закона о одбрани из 2003. године су направљене техничке измјене како би се одразила ова промјена.

Члан 9.

(Војнообавјештајни послови)

(1) Планирање, надзор и обављање свих војнообавјештајних послова спада у надлежност државе. Војно обавјештавање је род Оружаних снага који прикупља, обрађује и дистрибуише информације везано за Оружане снаге, у циљу подршке војних мисија Оружаних снага.

(2) Поред дужности прописаних у ставу (1) овог члана Војнообавјештајни род Оружаних снага ће пружити помоћ Обавјештајно-безбједносној агенцији Босне и Херцеговине у прикупљању стратешких војних података и вршењу контраобавјештајних активности.

(3) Прикупљање стратешких војних података и вршење контраобавјештајних активности из става (2) овог члана које захтијева посебне истражне активности и употребу техничких средстава за надгледање обавља искључиво Обавјештајно-безбједносна агенција Босне и Херцеговине у складу са Законом о Обавјештајно-безбједносној агенцији Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 12/04 и 20/04).

(4) Координација између Војнообавјештајног рода Оружаних снага и Обавјештајно-безбједносне агенције Босне и Херцеговине се детаљније уређује споразумом који ће министар одбране Босне и Херцеговине и генерални директор Обавјештајно-безбједносне агенције Босне и Херцеговине потписати најкасније 30 дана након ступања на снагу овог закона.

Овај члан прописује надлежност над војнообавјештајним радом као искључиво државну функцију. Закон о одбрани из 2003. године додијелио је држави надлежност над стратешким и оперативним обавјештајним радом, док је одговорност за тактички обавјештајни рад остала на нивоу ентитета. Укидање ентитетских надлежности над одбраном налаже да држава преузме све војнообавјештајне активности.

Осим тога, 2003. године, када је ова надлежност по први пут додијељена држави, Обавјештајно-безбједносна агенција Босне и Херцеговине још није била успостављена. Скупа са овим новим одредбама, усвајање Закона

о Обавјештајно-безбједносној агенцији Босне и Херцеговине створило је могућност да се обавјештајни рад стави у један динамичан правни и организациони оквир. Као такав, војнообавјештајни род оружаних снага би се ангажовао само у активностима које имају за циљ подршку војним мисијама Оружаних снага Босне и Херцеговине. Исто тако, војнообавјештајни род оружаних снага сада има обавезу да помаже Обавјештајно-безбједносној агенцији Босне и Херцеговине у прикупљању стратешких војних обавјештајних података и у контраобавјештајним активностима. Овом одредбом се војнообавјештајном роду забрањује ангажман у посебним истражним активностима и употреба техничких средстава надзора. Ова је одредба посебно значајна за државну контролу и надзор, конкретно зато што се њоме војнообавјештајни рад смјешта у правни и организациони оквир који подлијеже демократском надзору и одговорности.

ДИО Б. – Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине

Члан 10.

(Надлежност Парламентарне скупштине)

Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Парламентарна скупштина) надлежна је да:

- a) прогласи ратно стање на захтјев Предсједништва у случају директног напада на државу или дио државе,*
- b) прогласи ванредно стање на захтјев Предсједништва када постоји пријетња постојању државе, пријетња напада на државу или било који дио државе или непосредна ратна опасност,*
- c) врши демократску парламентарну контролу над Оружаним снагама и свим институцијама одбране на државном нивоу,*
- d) за доношење закона који се односе на организацију, финансирање, попуњу, обуку, опремање, размјештај и употребу Оружаних снага,*
- e) да потврђује постављења начелника и замјеника начелника Заједничког штаба Оружаних снага, команданта и замјеника команданта Оперативне команде Оружаних снага, команданта и замјеника команданта Команде за подршку Оружаних снага и свих официра с чином генерала у Оружаним снагама,*
- f) да надзире и истражује сва питања која се односе на организацију, финансирање, попуњу, обуку, опремање, размјештај и употребу Оружаних снага,*
- g) да доноси прописе о чувању тајних података током истрага и разматрања.*

Овај члан прописује надлежности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Суштина овог члана остала је иста у односу на Закон о

одбрани из 2003. године, осим мањих техничких измјена које се тичу постављења високоранжираних војних официра. Осим тога, ове су одредбе сада обједињене у једном члану, за разлику од седам колико их је било у Закону о одбрани из 2003. године, а промијењен му је и редослијед, те је пребачен на почетак закона како би се нагласио значај уставног положаја Парламентарне скупштине.

ДИО Ц. - Предсједништво Босне и Херцеговине

Члан 11.

(Команда и контрола)

Предсједништво, дјелујући према консензусу, има врховну команду и контролу над Оружаним снагама.

Члан 12.

(Надлежности Предсједништва)

Предсједништво доноси одлуке консензусом и надлежно је да:

- a) захтијева проглашење ратног стања од Парламентарне скупштине,
- b) захтијева проглашење ванредног стања од Парламентарне скупштине,
- c) упути Оружане снаге у операције током рата, ванредног стања или мировних операција изван земље у складу са законом,
- d) овласти министра одбране да нареди употребу и размјештај Оружаних снага,
- e) обавезе војне снаге на помоћ цивилним органима у реаговању на природне и друге катастрофе или несреће,
- f) одређује и мијења величину и структуру Оружаних снага,
- g) утврди одговарајућу националну заступљеност унутар Оружаних снага узимајући у обзир посљедњи попис становништва, оперативну готовост, потребе за попуном, морал и кохезију Оружаних снага. Предсједништво ће се посебно побринути да се осим у пјешадији одговарајућа национална заступљеност обезбиди и унутар јединица у другим родовима путем прецизног дефинисања минималне заступљености лица у тим јединицама,
- h) одобри организацију војних снага за задатке и мисије,
- i) поставља начелника и замјенике начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине, команданта и замјенике команданта Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине и команданта и замјенике команданта Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине,
- j) унапређује професионална војна лица у чинове генерала у Оружаним снагама,
- k) поставља и смјењује генерале у Оружаним снагама,
- l) смијени начелника или замјенике начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине, команданта или замјенике команданта Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине и команданта и замјенике команданта Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине, на приједлог министра одбране,

- m) именује и смјењује војно-дипломатске представнике и војне представнике у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине и у међународним организацијама, као и војне представнике Босне и Херцеговине у страним, мултинационалним или међународним војним командама и другим страним, мултинационалним или међународним институцијама,
- n) информише Парламентарну скупштину о стратешким безбједносним и одбрамбеним питањима,
- o) усвоји Безбједносну политику и Одбрамбену политику Босне и Херцеговине у циљу пружања стратешких смјерница у иностраним пословима и питањима одбране.

Чланови 11. и 12. дефинишу надлежности и одговорности Предсједништва Босне и Херцеговине. Списак надлежности остаје већим дијелом непромијењен у односу на верзију Закона о одбрани из 2003. Најважнија суштинска измјена тиче се додавања Команде за подршку структури одбране Босне и Херцеговине. Предсједништво Босне и Херцеговине добија надлежност да поставља и смјењује команданта Команде за подршку и замјенике, слично надлежностима за постављење и смјену команданта Оперативне команде и његових замјеника. Осим тога, Предсједништву БиХ је сада додијељена и надлежност да утврди одговарајућу заступљеност конститутивних народа (и осталих) у јединицама и родовима Оружаних снага. На крају, начињене су још неке мање измјене с циљем да се текст из 2003. године појасни и поправи.

ДИО Д. - Министарство одбране Босне и Херцеговине

Члан 13.

(Надлежности Министарства одбране)

Министарство одбране Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство одбране) надлежно је за:

- a) стварање и одржавање одбрамбеног капацитета како би се обезбиједила заштита суверенитета, територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета Босне и Херцеговине,
- b) предлагање буџета за одбрану Босне и Херцеговине и издавање одобрења за расходе из државног буџета за одбрану,
- c) организацију, опремање и снабдијевање Оружаних снага,
- d) регулисање организације и вођења пукова, њихових команди и особља,
- e) провођење дефинисаних политика и смјерница и обезбјеђење провођења закона, осталих прописа и општих аката из области одбране,
- f) извршавање обавеза у вези са изградњом и одржавањем војних и других објеката, као и објеката од посебног значаја за одбрану Босне и Херцеговине,
- g) управљање и кориштење средстава намијењених за потребе Оружаних снага,

- h) набављање, чување и обнављање резервних производа посебне намјене за потребе Оружаних снага,
- i) израђивање критерија о условима и начину складиштења, чувања и одржавања наоружања и војне опреме и стара се о заштити материјалних средстава и објеката у Оружаним снагама,
- j) испитивање, контрола квалитета и верификација наоружања и војне опреме за потребе Оружаних снага,
- k) планирање, извођење геодетских, фотограметријских и картографско-репродукцијских послова од интереса за одбрану, провођење надзора над извођењем тих послова и старање о чувању, складиштењу и дистрибуцији геодетских, фотограметријских и картографских материјала и докумената значајних за одбрану,
- l) организовање везе, противелектронског обезбјеђења и крипто-заштите Оружаних снага,
- m) организовање и вршење инспекцијског надзора над Оружаним снагама,
- n) организовање и провођење мјера безбједности и заштите одбрамбеног система, као и тајних података одбране,
- o) израду општих и основних правила за Оружане снаге,
- p) доноси прописе о школовању, одгоју и образовању у Оружаним снагама,
- q) доноси прописе о војној дисциплини
- r) представљање Босне и Херцеговине у међународном односима везаним за питање одбране,
- s) надзор над свим субјектима Оружаних снага,
- t) упућује приједлог Савјету министара Босне и Херцеговине са иницијативом о учешћу у операцијама подршке миру као и друге надлежности прописане Законом о учешћу припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине, полицијских службеника, државних службеника и осталих запосленика у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству („Службени гласник БиХ“ 14/05),
- u) израду, преглед и ажурирање Одбрамбене политике Босне и Херцеговине коју одобрава Предсједништво, а усваја Парламентарна скупштина,
- v) израду и одобравање политика и прописа у погледу организације, администрације, персонала, обуке, опремања и употребе Оружаних снага,
- w) обезбјеђивање да Босна и Херцеговина поштује међународне обавезе везане за питања одбране,
- x) успоставу поступка за одобравање војне помоћи цивилним властима у случају природних и других катастрофа и несрећа, по овлаштењима датим од Предсједништва,
- y) обезбјеђивање транспарентности функција Министарства одбране,
- z) утврђивање политике стамбеног збрињавања припадника Министарства одбране и Оружаних снага,
- aa) планирање и организовање научно-истраживачког рада од значаја за одбрану,
- bb) давање стручних мишљења о наставним програмима који се тичу искључиво војних аспеката цивилне одбране, а на захтјев надлежних институција,
- cc) остале надлежности дефинисане у закону.

(2) Министар одбране доноси прописе за које је надлежан и издаје упутства ради извршавања дужности наведених у ставу (1) овог члана.

Члан 14.
(Попуњавање Министарства одбране)

Министарство одбране попуњава се државним службеницима, запосленицима и професионалним војним лицима распоређеним у Министарство одбране у складу са важећим законима.

Ове одредбе одређују надлежности Министарства одбране Босне и Херцеговине. Члан 13., који наводи конкретне надлежности и функције, значајно је преформулисан. Административне надлежности, као што су оне везане за персонал, обуку и опремање ентитетских војски, а које су 2003. године остављене ентитетским министарствима одбране, сада преузима државно министарство. У овој одредби се сада огледа пренос одбрамбених надлежности са ентитета на државу, а посебно конкретне техничке функције и одговорности прописане ентитетским законима о одбрани које су сада обухваћене надлежностима државног министарства. Осим тога, сада је ова одредба боље усклађена са начином писања законске регулативе у Босни и Херцеговини тако што дефинише свеобухватнији и детаљнији списак надлежности министарства.

Члан 14. прописује састав персонала Министарства одбране Босне и Херцеговине. Формулација из Закона о одбрани из 2003. године према којој је Заједнички штаб постојао као интегрални дио министарства одбране је сада избрисана. Сврха ове измјене јесте дати Заједничком штабу већу аутономију у вршењу његових функција на стратешком нивоу Оружаних снага Босне и Херцеговине. Мада је још увијек подређен Министарству одбране, новом формулацијом овог члана се јасно прописује да Министарство одбране не управља свакодневним задацима Заједничког штаба. Измјене у члану 24. овог закона [члан 28. Закона о одбрани из 2003. године] у вези дистрибуције позиција међу конститутивним народима Босне и Херцеговине које су описане касније у овим коментарима, а које правно раздвајају Заједнички штаб од Министарства, имају за сврху смањити могућност политичког утицаја на рад Заједничког штаба.

ДИО Е. - Министар одбране Босне и Херцеговине

Члан 15.

(Организационе и административне надлежности)

Министар одбране Босне и Херцеговине (у даљем тексту: министар одбране) има сљедеће организационе и административне надлежности, које су предмет врховне команде и контроле Предсједништва:

- a) *предлаже и доноси прописе, издаје директиве и наређења, која се односе на организацију, администрацију, персонал, обуку, опремање, размјештај и употребу Оружаних снага како би се обезбједила максимална интероперабилност унутар Оружаних снага и интероперабилност са снагама НАТО-а,*
- b) *обавља улогу међународног представника Босне и Херцеговине за питања одбране на министарском нивоу,*
- c) *даје препоруке Предсједништву везано за величину и структуру Оружаних снага,*
- d) *утврђује организацију и формацију команди и јединица Оружаних снага на приједлог начелника Заједничког штаба Оружаних снага,*
- e) *даје препоруке Предсједништву везано за организацију војних снага за задатке и мисије,*
- f) *успоставља стратешко планирање за оружане сукобе, операције подршке миру и реаговање у случају природних и других катастрофа и несрећа,*
- g) *предлаже постављење, унапређење и смјену генерала у складу с одредбама овог закона,*
- h) *планира и врши надзор над провођењем свих војнообавјештајних активности за Оружане снаге,*
- i) *даје препоруке Предсједништву везано за постављења војно-дипломатских представника и војних представника,*
- j) *ангажовање професионалног војног особља на попуни одобрених упражњених мјеста у Оружаним снагама,*
- k) *унапређења, постављења и разрешења војних лица испод чина генерала,*
- l) *регулише набавку роба и услуга за Оружане снаге које су изузете Законом о јавним набавкама БиХ („Службени гласник БиХ“ 49/04 и 19/05),*
- m) *управља и доноси прописе о кориштењу покретне и непокретне имовине.*

Члан 16.

(Командне надлежности)

Министар одбране има сљедеће командне надлежности, које су предмет врховне команде и контроле Предсједништва:

- a) *издаје наређење начелнику Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине за размјештај или употребу било које јединице Оружаних снага у земљи или изван земље да би се омогућило провођење одлука Предсједништва,*
- b) *издаје наређење начелнику Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине за активирање резервних јединица и категорија резервиста, у складу с овим законом,*
- c) *издаје упутства за размјештај или употребу било којег дијела Оружаних снага у циљу помоћи цивилним органима у реаговању на природне и друге катастрофе или несреће у складу с чланом 44. овог закона,*

- d) врши команду и контролу над свим војнообавјештајним пословима које обављају Оружане снаге.

Ови чланови дефинишу организацијске, административне и командне надлежности министра одбране Босне и Херцеговине. Оне су већим дијелом остали исти као у Закону о одбрани из 2003. Начињене су мање техничке измјене у којима се огледа чињеница да неке од функција спадају у надлежности Министарства одбране, а не министра. Као резултат тога, неке су надлежности пребачене из овог дијела закона у претходни. Остале мање измјене су начињене у складу са преносом административних надлежности над одбраном са ентитета на државу. То се посебно односи на одредбе које министру омогућавају да управља и доноси прописе о кориштењу покретне и непокретне имовине. Ријеч је о важној одредби са административне тачке гледишта и о важном елементу за успоставу капацитета за управљање и контролу одбрамбеним ресурсима на државном нивоу.

Члан 17.

(Контрола и инспекција)

(1) Министар одбране има овлаштење да надгледа, прати и врши инспекцију над Оружаним снагама како би се обезбиједило поштивање овог закона, те његових наређења, упутстава и директива. Министар одбране ће именовати лица за вршење инспекција како би се потврдило такво поштивање и обезбиједила транспарентност.

(2) Министар одбране биће одговоран Парламентарној скупштини и њеним комисијама за одбрану и на њихов захтјев ће се пред њима појавити и поднијети извјештај о питањима која су у надлежности Министарства одбране. Министар одбране обезбиједиће учешће и помоћ особља Министарства одбране ако се буде тражила подршка парламентарним процесима.

Члан 18.

(Немогућност именовања)

Особа не може бити именована на дужност министра одбране или замјеника министра одбране у периоду од три године након престанка професионалне војне службе у Оружаним снагама.

Члан 19.

(Одговорности замјеника министра)

(1) Министар одбране имаће два замјеника: замјеника министра одбране за политику и планирање и замјеника министра одбране за управљање ресурсима.

(2) Замјеник министра одбране за политику и планирање одговоран је за:

- a) политику и планирање,
- b) међународну сарадњу,

c) војнообавјештајне послове и безбједност,

d) команду, контролу и комуникације.

(3) *Замјеник министра одбране за управљање ресурсима одговоран је за:*

a) управљање персоналом,

b) финансије и буџет,

c) набавку и логистику.

(4) *Министар одбране и његова два замјеника неће бити из истог конститутивног народа.*

Ови чланови углавном остају исти као и у Закону о одбрани из 2003. године, али су направљене мање измјене како би се текст учинио јаснијим и бољим. Члан 19. је промијењен како би се узела у обзир нова организацијска јединица у Министарству одбране. Сходно томе, замјеник министра за политику и планирање би сад био одговоран и за међународну сарадњу.

ДИО Ф. - Заједнички штаб Оружаних снага Босне и Херцеговине

Члан 20.

(Надлежности)

(1) *Заједнички штаб Оружаних снага Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Заједнички штаб) је стручни штабни орган потчињен министру одбране.*

(2) *Заједнички штаб одговоран је за планирање, организовање и спровођење директива и наредби министра одбране, укључујући следеће:*

a) *припремање и надгледање извршења војних наредби по упутству министра одбране,*

b) *израду војних стратегија за имплементацију Безбједносне политике и Одбрамбене политике Босне и Херцеговине, по упутству министра одбране,*

c) *планирање и имплементацију ангажовања војних снага у складу са законом,*

d) *израду политика као подршка директивама и наређењима које изда министар одбране,*

e) *пружање помоћи у војном особљу Министарству одбране.*

(3) *Заједнички штаб чине начелник Заједничког штаба, замјеник за операције, замјеник за ресурсе и војно особље из Оружаних снага.*

Члан 21.

(Попуњавање Заједничког штаба)

(1) *Начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине предлаже министру одбране попуњу Заједничког штаба у складу са организационо-формацијском структуром и процедурама које успостави Предсједништво.*

(2) *Највише два највиша члана војног особља који су директно подређени начелнику и замјеницима начелника Заједничког штаба биће из истог конститутивног народа. Остало особље бира се на основу принципа*

професионалне стручности и прикладне заступљености конститутивних народа и реда осталих у складу с посљедњим пописом.

Члан 22.

(Надлежности начелника)

(1) Начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине има следеће надлежности у оквиру ланца командовања, под врховном командом и контролом Предсједништва:

- a) врши дужност војног савјетника Предсједништва и министра одбране,
- b) обезбјеђује оперативну готовост Оружаних снага,
- c) издаје наређења у складу са надлежностима Заједничког штаба,
- d) надгледа и обезбјеђује извршавање директива и наредби министра одбране,
- e) даје препоруке и мишљење министру одбране у вези са унапређењем и постављењем лица у чину пуковника, бригадира и генерала,
- f) представља Босну и Херцеговину у питањима одбране у свим међународним организацијама и у свим земљама на нивоу начелника заједничког штаба-начелника одбране,
- g) усмјерава, надгледа и одговара за активности особља Заједничког штаба.

(2) начелник Заједничког штаба Оружаних снага, служећи у том својству, имаће чин генерал-пуковника и биће официр с највишим чином у Оружаним снагама.

Члан 23.

(Одговорности замјеника)

(1) У оквиру Заједничког штаба, замјеник начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине за операције одговоран је за:

- a) војнообавјештајне послове, контраобавјештајне послове и безбједносне операције,
- b) развијање капацитета за провођење оперативних команди и планова, развој снага и модернизацију,
- c) одржавање односа између Оружаних снага и цивилних власти.

(2) У оквиру Заједничког штаба, замјеник начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине за ресурсе одговоран је за:

- a) људске ресурсе,
- b) снабдјевање, одржавање, транспорт и услуге за штаб,
- c) технолошке информативне системе и комуникације.

Члан 24.

(Постављења)

(1) Начелника и замјенике начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине предлаже министар одбране, а поставља Предсједништво уз савјетовање са Сталним комитетом за војна питања. Парламентарна скупштина потврђује именовања у року од 45 дана од дана када јој Предсједништво достави своју одлуку о именовању.

(2) Предсједништво може смијенити с дужности начелника штаба и замјенике начелника штаба, на приједлог министра одбране.

(3) Начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине и његова два замјеника не могу бити из реда истог конститутивног народа

нити ће начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине бити из реда истог конститутивног народа као командант Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине и командант Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине.

Ови чланови прописују надлежности и попуну Заједничког штаба Босне и Херцеговине. Као што је описано у коментару на члан 14. раније у тексту, направљене су измјене у надлежностима Заједничког штаба и начелника Заједничког штаба да би се узела у обзир његова организацијска одвојеност од Министарства одбране. Мада је, како је прописано, Заједнички штаб и даље подређен министру одбране у склопу ланца командовања, Заједнички штаб и његов начелник сада добијају одговарајуће надлежности у складу са његовом проширеном аутономијом. Штавише, надлежности Заједничког штаба су проширене узимајући у обзир његову кључну стратешку улогу у систему одбране, посебно у изради војних стратегија за имплементацију безбједносне и одбрамбене политике Босне и Херцеговине.

Да би се нагласило да Заједничком штабу нико не издаје директиве за свакодневно извршавање задатака, одговорности начелника Заједничког штаба су увећане. Начелник Заједничког штаба сада има више директних овласти над себи подређеним војним особљем. Чланом 21. се прописује надлежност за предлагање састава и чланства у сталном особљу, а члан 22. омогућава управљање и надзор и додјељује одговорност за активности припадника Заједничког штаба. Изричито се спомиње одговорност начелника Заједничког штаба за издавање наређења како би се појасниле командне одговорности особе на том положају. Начелник Заједничког штаба добио је и нову улогу, и то да савјетује министра одбране у вези унапређења и постављења пуковника, бригадира и генерала.

Члан 24. је измијењен како би министар одбране био избрисан из расподјеле високих командних позиција међу конститутивним народима Босне и Херцеговине, а тој расподјели је придодат командант Команде за подршку. Закон о одбрани из 2003. године је прописао да министар одбране, начелник Заједничког штаба и командант Оперативне команде Босне и Херцеговине буду из реда различитих конститутивних народа [и

осталих]. Ово је могло довести до ситуације у којој би политичка смјена на мјесту министра одбране могла повлачити промјене на двије највише војне позиције. Уклањањем министра одбране из националне дистрибуције командних позиција елиминише се та могућност и омогућава изолација Оружаних снага од уобичајених политичких промјена у Савјету министара Босне и Херцеговине, као и оних до којих би могло доћи услед уставног уређења Босне и Херцеговине, као парламентарне демократије.

Предности раздвајања високоранжираних војних команданата од промјена на мјесту министра одбране су двојаке: најприје, тиме се постиже већа стабилност и континуитет у систему одбране и на кључним генералским позицијама, а друго, то значи да политика има мање утицаја на генерале, што ће рећи да нити ће бити увучени у страначке политике унутар власти нити ће дјеловати као гласноговорници нације коју представљају у вертикалној дистрибуцији позиција.

Нова позиција команданта Команде за подршку замијенила је министра одбране у новој расподјели позиција. Сада закон прописује да три највише војне позиције у оружаним снагама буду подијељене између три конститутивна народа Босне и Херцеговине [и осталих].

ДИО Г. - Оперативна команда Оружаних снага Босне и Херцеговине

**Члан 25.
(Командант Оперативне команде)**

(1) Командант Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине је:

- a) оперативни командант за све тактичке јединице у Оружаним снагама,
- b) оперативни командант за све мисије које захтијевају размјештај и употребу било којег оперативног дијела Оружаних снага,
- c) командант за обуку и мултинационалне вјежбе које захтијевају размјештај или употребу било којег дијела Оружаних снага.

(2) Командант Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине подређен је начелнику Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине.

(3) Командант Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине има два замјеника команданта који су му подређени у оквиру Оперативне команде.

Члан 26.
(Надлежности)

(1) Командант Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине има следеће надлежности у оквиру ланца командовања, под врховном командом и контролом Предсједништва:

- a) издаје наређења подређеним командама и снагама, неопходна за извршавање мисија додијељених команди,
- b) спроводи политике Заједничког штаба,
- c) припрема оперативне планове на основу наређења начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине,
- d) прописује рјешења тактичке команде и контроле за команде и снаге у оквиру оперативне команде,
- e) организује команде и снаге у оквиру команде на начин који он сматра неопходним за извршавање мисија додијељених команди,
- f) ангажује снаге у оквиру команде на начин који он сматра неопходним за извршавање мисија додијељених команди,
- g) поставља команданте привремених састава за извршење мисија,
- h) врши координацију и одобрава оне аспекте управе и подршке укључујући контролу ресурса и опреме, интерну организацију и обуку, и дисциплине неопходне за извршавање мисија додијељених команди,
- i) извјештава начелника Заједничког штаба о оперативним потребама,
- j) предлаже иницијативе за побољшање интероперабилности Оружаних снага с оружаним снагама држава чланица НАТО-а.

(2) Командант Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине, вршећи ту дужност, имаће чин генерал-мајора.

Члан 27.
(Постављења)

(1) Министар одбране предлаже команданта Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине и његова два замјеника, а поставља га Предсједништво уз савјетовање са Сталним комитетом за војна питања. Парламентарна скупштина потврђује именовања у року од 45 дана од дана када јој Предсједништво достави своју одлуку о именовању.

(2) Командант Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине и његова два замјеника не могу бити из реда истог конститутивног народа, нити ће командант бити из реда истог конститутивног народа као начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине или командант Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине.

(3) Предсједништво, на препоруку министра одбране, може смијенити с дужности команданта Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине и његова два замјеника.

Ови чланови прописују надлежности и одговорности Оперативне команде и команданта. Они се нису значајније промијенили у односу на Закон о одбрани из 2003. године, али су ипак унесене неке промјене које појашњавају и поправљају текст. Направљене су и мање измјене којима се јасније назначавашу одговорности Оперативне команде за извршење

оперативних и тактичких задужења унутар хијерархије институција одбране. У ту сврху, Министарство одбране дефинише политику, а како је описано у претходном дијелу, Заједнички штаб доноси стратегију за остварење политике коју успоставља Министарство, док Оперативна команда спроводи стратегију Заједничког штаба на оперативном нивоу. Члан 25.1(а) је незнатно измијењен у смислу да је командант Оперативне команде оперативни командант свих тактичких јединица, док је текст из 2003. прописивао одговорност за оперативне јединице. Ова измјена је унесена како би се нагласила војнотехничка чињеница да оперативне јединице подразумијевају ниво корпуса и навише, а тактичке јединице све јединице нижег нивоа. Без објашњења би могло изгледати као да су надлежности команданта смањене, али у ствари, сада текст рефлектује пуне оперативне надлежности предвиђене за команданта Оперативне команде.

ДИО X. – Команда за подршку

Члан 28.

(Командант Команде за подршку)

(1) Командант Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине је командант за:

- a) персонал,
- b) логистику,
- c) обуку и доктрину.

(2) Командант Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине је подређен начелнику Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине.

(3) Командант Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине има два замјеника команданта који су му подређени у оквиру Команде за подршку.

Члан 29.

(Надлежности команданта Команде за подршку)

(1) Командант Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине има сљедеће надлежности у оквиру ланца командовања, под врховном командом, упутствима и контролом Предсједништва:

- a) издаје наређења и упутства подређеним управама и снагама, неопходна за извршавање мисија додијељених Команди, укључујући наређења и упутства над свим аспектима индивидуалне војне обуке и логистике,
- b) проводи политике, прописе и наредбе Министарства одбране и Заједничког штаба везане за персонал, логистику и обуку,
- c) припрема планове за подршку операцијама на основу наређења начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине,

- d) *пружа подршку Оперативној команди на основу наређења начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине,*
 - e) *организује управе и снаге у оквиру Команде на начин који он сматра неопходним за извршавање мисија додијељених Команди,*
 - f) *пружа подршку у размјештају или прераспоређивању Оружаних снага,*
 - g) *координише и одобрава оне аспекте управе и подршке укључујући контролу ресурса и опреме, интерну организацију и обуку, и дисциплине неопходне за извршавање мисија додијељених Команди,*
 - h) *извјештава и савјетује начелника Заједничког штаба о логистичким потребама, те о стандардима за обуку персонала, опремање и снабдијевање Оружаних снага,*
 - i) *утврђује потребе за обуком Оружаних снага, израђује нацрт Доктрине обуке, те организује извођење индивидуалне обуке,*
 - j) *одржава непокретну имовину Оружаних снага,*
 - k) *израђује и проводи планове за управљање локацијама за складиштење муниције и локацијама за складиштење оружја у складу са међународним обавезама, одговарајућим законима и прописима које изда Министарство одбране и Заједнички штаб,*
 - l) *пружа савјете о набавцику роба и услуга за Оружане снаге у складу са важећим законским прописима,*
 - m) *предлаже иницијативе за побољшање интероперабилности Оружаних снага с оружаним снагама држава чланица НАТО-а,*
 - n) *одговоран за управљање евиденцијама о персоналу у складу са прописом који доноси министар одбране.*
- (2) *Командант Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине, вршећи ту дужност, имаће чин генерал-мајора.*

Члан 30. (Постављења и смјене)

- (1) *Министар одбране предлаже команданта Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине и његова два замјеника, а поставља га Предсједништво уз савјетовање са Сталним комитетом за војна питања. Парламентарна скупштина потврђује именовања у року од 45 дана од дана када јој Предсједништво достави своју одлуку о именовању.*
- (2) *Командант Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине и његова два замјеника не могу бити из реда истог конститутивног народа, нити ће командант бити из реда истог конститутивног народа као начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине или командант Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине.*
- (3) *Предсједништво, на препоруку министра одбране, може смијенити с дужности команданта Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине и његова два замјеника.*

Члан 31. (Трајање дужности)

Начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине и његови замјеници, команданти Оперативне команде Оружаних снага Босне и Херцеговине и Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине и њихови замјеници постављају се на период до четири године на истој дужности.

Ови чланови су нови додаци Закону о одбрани и баве се кључним елементима система одбране и његове способности да преузме нове

надлежности. Ове одредбе успостављају Команду за подршку у Оружаним снагама Босне и Херцеговине и дефинишу њене одговорности унутар ланца командовања.

Команда за подршку би преузела административне и логистичке функције везане за Оружане снаге које су се раније обављале на ентитетском нивоу, а додјељују јој се надлежности за питања људства, логистике, обуке и доктрине. Имала би примарну одговорност за реализацију политика, које доноси министар одбране и Заједнички штаб, а тичу се управљања персоналом, логистике и појединачног образовног и професионалног развоја и обуке.

Команда за подршку је подређена начелнику Заједничког штаба на истом нивоу као и Оперативна команда. Командант Команде за подршку би имао два замјеника. Као и начелник Заједничког штаба, командант Оперативне команде, командант Команде за подршку и њихови замјеници подлијежу вертикалној и хоризонталној расподјели позиција међу конститутивним народима [и осталима] Босне и Херцеговине.

Члан 31. је придодат како би се конкретно изразило да ће начелник Заједничког штаба и команданти Оперативне команде и Команде за подршку и њихови замјеници служити у трајању до четири године. Ова нова одредба има за циљ успоставити редовну смјену високоранжираних официра на највишим командним позицијама у Оружаним снагама Босне и Херцеговине. Тиме се омогућава доток свјеже крви и енергије у највише позиције, а допринијело би и динамичној професионалној радној етици.

ДИО I. - Стални комитет за војна питања

Члан 32. (Дужности)

Стални комитет за војна питања обавља следеће дужности уколико Предсједништво не одлучи другачије:

- а) разматра и пружа савјете о Безбједносној политици и Одбрамбеној политици Босне и Херцеговине, које се припремају по упутству министра одбране,*
- б) пружа савјете Предсједништву о постављењу начелника и замјеника начелника Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине, команданата и замјеника Оперативне команде и Команде за подршку Оружаних снага Босне и Херцеговине,*

- с) како сви чланови Сталног комитета за војна питања с правом гласа могу поднијети жалбу уколико Предсједништво не одобри постављење или смјену официра с чином генерала, такве жалбе разматра цијели Стални комитет за војна питања и могу се преиначити у складу с Пословником Сталног комитета за војна питања.

Ова одредба већим дијелом остаје иста као и у Закону о одбрани из 2003. Став (б) је промијењен ради увођења Команде за подршку, као и да би се нагласило да Стални комитет за војна питања има савјетодавну улогу код постављења свих високоранжираних војних званичника у институцијама одбране Босне и Херцеговине.

ПОГЛАВЉЕ III - САСТАВ ОРУЖАНИХ СНАГА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ДИО А. - Опште одредбе

Члан 33.

(Састав Оружаних снага)

Оружане снаге састоје се од професионалног војног особља, припадника резервног састава који су ангажовани у војну службу, цивилних лица и кадета.

Члан 34.

(Дан Оружаних снага)

(1) Дан Оружаних снага је 1. децембар.

(2) Министар одбране прописом утврђује дан пукова у Оружаним снагама.

Члан 33. дефинише састав људства у Оружаним снагама Босне и Херцеговине и остаје највећим дијелом неизмијењен у односу на Закон о одбрани из 2003. године. Незнатне измјене односе се на категорију кадета, како би и њихов статус у Оружаним снагама био узет у обзир.

Члан 34 прописује да је дан Оружаних снага Босне и Херцеговине 1. децембар, тј. дан усвајања Закона о одбрани из 2003.г. и формирања Оружаних снага Босне и Херцеговине. Овај члан такође прописује надлежност министра одбране БиХ да одреди дане пукова Оружаних снага.

ДИО Б. - Резервни састав

Члан 35.

(Мисија)

Оружане снаге у свом саставу имају људство резервног састава чија је мисија пружање подршке активним мирнодопским снагама, одржавање оперативне готовости, допуна оперативним потенцијалима и побољшање одрживости редовних снага.

Члан 36.

(Попуна резервног састава)

(1) Припадници резервног састава су војници, подофицири и официри којима је престала професионална војна служба по уговору. Служба у резервном саставу дефинише се Законом о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ __/05).

(2) Министар одбране може регрутовати додатне припаднике резервног састава, који могу бити без пријашњег војног искуства, како би попунио формацијска мјеста за која су потребни стручност и искуство. Обавеза службе у резервном саставу таквих стручњака дефинише се уговором.

Члан 37.

(Величина и структура)

Предсједништво у складу са чланом 12. овог закона одређује величину и структуру резервног састава за Оружане снаге, која ће бити 50% од одобреног бројног стања професионалног војног састава. Министар одбране одговоран је за организовање, опремање и обуку снага резервног састава.

Члан 38.

(Обука)

Припадници резервног састава који немају претходног војног искуства морају проћи војну обуку у складу са додијељеном војно-евиденцијском специјалношћу, односно позицијом. Сви припадници резервног састава морају пролазити редовну обуку, како би испунили законске обавезе.

Члан 39.

(Права и одговорности)

Права и одговорности припадника резервног састава регулишу се у складу са одредбама Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине и другим прописима.

Овај дио закона који се бави резервом измијењен је у сврху стварања мањих професионалних активних резервних снага које би биле потпуно интегрисане у Оружане снаге Босне и Херцеговине.

Члан 35. је додат ради појашњења улоге резервних снага и прецизног дефинисања те улоге, као елемента који употпуњује оперативну спремност Оружаних снага.

Члан 35. прописује да ће постојати два типа резервиста. Највећи дио резервних снага би чинила професионална војна лица која окончају своју уговорну обавезу у редовној војној служби. Ови потпуно обучени

професионалци би чинили кичму резервних снага. Предлаже се да ови појединци чине општу резерву за попуњавање планираних и непланираних упражњених мјеста, на примјер упражњених мјеста која се попуњавају по потреби, мјеста која остају упражњена усљед болести или других непредвиђених догађаја, или водова и чета које служе као појачање активним јединицама (као што су пјешадијске чете за пјешадијске батаљоне).

Овај члан омогућава и регрутацију другог типа резервиста, лица без претходне војне обуке која посједују посебне стручности којих мањка у редовним професионалним снагама. Предлаже се да ти појединци чине резерву за појачање која би по потреби уступала посебне капацитете, на примјер санитетске јединице и друге појединце за поуну чета, водова и специјалних јединица. Дио 3.2 овог извјештаја детаљније описује како би резервни елементи Оружаних снага БиХ доприносили професионалности и одрживости војних капацитета.

Члан 37. је измијењен у односу на Закон о одбрани из 2003. године да би се ограничила величина резервних снага. Овом одредбом се прописује да резервне снаге не могу прелазити педесет посто величине професионалних снага Оружаних снага Босне и Херцеговине. Омјер резервних снага и редовних снага у складу је са праксом у другим земљама чланицама НАТО-а и Партнерства за мир. Ограниченом величином резерве ће се постићи прописно обучавање и опремање резервних снага како би оне могле пружати подршку редовним оружаним снагама на финансијски одржив начин.

Чланови 38. и 39. прописују да сво резервно људство мора проћи редовну обуку, а права и одговорности резервиста ће се уредити у складу са Законом о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Ове одредбе су кључни елементи за стварање професионалних и способних снага. Овај концепт резерве ће помоћи у одржавању оперативне спремности и допуњавати оперативне капацитете, али ће и побољшати одрживост Оружаних снага Босне и Херцеговине. Ово је супротно

постојећем систему резерве који нема војне вриједности и није приуштив у контексту ограничених ресурса и буџетских средстава којима располаже Босна и Херцеговина.

ПОГЛАВЉЕ IV - ПРОГЛАШЕЊЕ РАТНОГ СТАЊА ИЛИ ВАНРЕДНОГ СТАЊА

Члан 40.

(Проглашење ратног стања)

(1) Предсједништво захтијева проглашење ратног стања од Парламентарне скупштине у случају директног напада на Босну и Херцеговину. Војни напад на било који дио државе путем било каквих војних средстава и у било ком облику сматра се нападом на цијелу државу.

(2) У случају директног напада на Босну и Херцеговину, Парламентарна скупштина ће сазвати ванредну сједницу што је прије могуће како би се размотрио захтјев за проглашење ратног стања.

Члан 41.

(Захтјев за проглашење ванредног стања)

Предсједништво захтијева проглашење ванредног стања од Парламентарне скупштине када постоји пријетња постојању државе, пријетња нормалном функционисању уставних институција или непосредна ратна опасност.

Члан 42.

(Проглашење ратног и ванредног стања)

(1) Проглашење ратног или ванредног стања разматра Парламентарна скупштина, на захтјев Предсједништва, уколико она засједа у вријеме захтјева.

(2) Уколико Парламентарна скупштина не засједа у вријеме захтјева за проглашење ратног или ванредног стања, Предсједништво може наредити ангажовање јединица Оружаних снага или њихову употребу.

Члан 43.

(Рокови разматрања)

(1) Ако постоје оправдани разлози за проглашење ванредног стања, или у случајевима када је Предсједништво, услед хитности, наредило ангажовање јединица Оружаних снага за уклањање узрока за објаву ванредног стања, Парламентарна скупштина ће сазвати специјалну сједницу у року од 48 часова како би размотрила захтјев за проглашење ванредног стања или наредбу о употреби Оружаних снага.

(2) Ако Парламентарна скупштина не прогласи ванредно стање у року од 72 часа од захтјева Предсједништва или наредбе за ангажовање и употребу Оружаних снага, захтјев ће се сматрати одбијеним, а наредба ван снаге.

Ове одредбе регулишу процедуре за проглашење ратног стања или ванредног стања и јасно наводе да Предсједништво Босне и Херцеговине може одредити да ли постоји пријетња држави и поднијети захтјев Парламентарној скупштини за проглашење ратног или ванредног стања. Парламентарна скупштина се мора састати и донијети проглашење у року од седамдесет и два часа од подношења захтјева. Ове одредбе остају непромијењене у односу на Закон о одбрани из 2003. године. Неке мање

промјене су, ипак, унешене ради појашњења и поправљања текста, укључујући спајање ових одредби у мањи број чланова.

ПОГЛАВЉЕ V – ПРИРОДНЕ И ДРУГЕ КАТАСТРОФЕ И НЕСРЕЋЕ

Члан 44.

(Ангажовање)

(1) Министар одбране, по овлаштењу Предсједништва, може ангажовати Оружане снаге у случају природних и других катастрофа и несрећа, на захтјев одговарајућих цивилних органа из државе или ентитета о чему извјештава Парламентарну скупштину.

(2) Јединице Оружаних снага могу се размјестити као помоћ цивилним властима у случају природних и других катастрофа и несрећа у складу с упутствима која доноси министар одбране.

Члан 45.

(Садржај мисије)

Наредба којом се размјештају јединице Оружаних снага за помоћ цивилним властима садржи:

- a) конкретну природу мисије,
- b) јединице и број ангажованог људства,
- c) коме су јединице одговорне,
- d) трајање мисије.

Ови чланови омогућавају употребу Оружаних снага ради пружања подршке цивилним властима у случају природних катастрофа или несрећа. Закон о одбрани из 2003. године давао је могућност ентитетским предсједницима да одобре ограничену употребу ентитетских војски ради подршке у случају катастрофа или несрећа. Пошто држава преузима надлежности над одбраном, ово је сада избрисано. Осим тога, садржај ових чланова остаје исти као и у закону из 2003. године, уз неке мање техничке измјене.

ПОГЛАВЉЕ VI – СУКОБ ИНТЕРЕСА И ПРОФЕСИОНАЛИЗАМ

Члан 46.

(Лице на служби)

Лице на служби у Оружаним снагама штити и одржава државну имовину и користи је само у овлаштене сврхе. Дужност лица на служби је и да изнесе на видјело преваре и корупцију лица у ланцу командовања.

Члан 47.

(Сукоб интереса)

Професионална војна лица на служби у Оружаним снагама неће:

- a) имати финансијски интерес који је у сукобу са савјесним обављањем њихових дужности,

- b) имати запослење изван Оружаних снага или вршити било које друге активности који су у сукобу са званичним дужностима и одговорностима.

Члан 48.

(Политичко и јавно дјеловање)

(1) Припадници Оружаних снага, укључујући генерале, неутрални су у политичким питањима и неће се ангажовати у било којој врсти активности политичких странака ни бити изабрани или именовани на јавну дужност.

(2) Овај члан не спречава припаднике Оружаних снага да се региструју за гласање и гласају или да се кандидују за изборе у складу с одредбама Изборног закона Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04 и 20/04).

(3) Припадник резервног састава, који је изабран или именован на јавну дужност, није обавезан дати оставку на дужност уколико је ангажован на редовној обуци.

Члан 49.

(Подржавање Општег оквирног споразума за мир у БиХ)

Од војних лица очекује се да подржавају провођење Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Активности против Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и опструкција сматрају се основом за смјену с дужности.

Члан 50.

(Забрана службе)

(1) Официрима с било којим чином није дозвољено да служе у Оружаним снагама или да буду запослени у Министарству одбране након службе у оружаним снагама друге државе.

(2) Припадници Оружаних снага не могу припадати оружаним снагама других држава нити свим осталим војним и паравојним снагама и не могу бити регрутовани од других држава.

(3) Одредбе става (1) овог члана не односе се на официре с било којим чином, који су у професионалну војну службу војски ентитета ступили до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 51.

(Кодекс понашања)

Министар одбране може прописати кодекс понашања за припаднике Оружаних снага.

Овај дио дефинише одговорности припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине док су у служби. Те одредбе се нису суштински промијениле у односу на Закон о одбрани из 2003. године. Направљене су само мање измјене да би текст био јаснији и бољи.

Члан 51. даје министру одбране надлежност да донесе кодекс понашања за припаднике оружаних снага. Ријеч је о важном елементу професионализације и управљања персоналом. Обавеза свих припадника Оружаних снага да чувају интегритет и понашају се у складу са

вриједностима и етиком, детаљно је описана у коментарима на Поглавље 8 Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

ПОГЛАВЉЕ VII - ГЕНЕРАЛНИ ИНСПЕКТОРАТ

Члан 52.

(Генерални инспекторат)

- (1) Генерални инспекторат је организациона јединица Министарства одбране.
- (2) Генералним инспекторатом руководи генерални инспектор који је професионално војно лице у чину генерала и поставља се на дужност у складу са овим законом.
- (3) Генерални инспектор може, по одобрењу министра одбране и према потреби, ангажовати додатне инспекторе у циљу обављања дужности Генералног инспектората.

Члан 53.

(Надлежности)

- (1) Генерални инспекторат обезбјеђује да војна лица у Министарству одбране и Оружаним снагама буду упозната и понашају се у складу са Поглављем VI овог закона, као и било којим другим кодексом понашања или прописима које усвоји министар одбране, а који се односе на етичко понашање и професионализам.
- (2) Генерални инспекторат, у том смислу, има сљедеће надлежности:
 - a) Обука и образовање професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама у професионалном и етичком смислу,
 - b) Иницирање, спровођење, надзор и надгледање испитивања и истрага тврдњи о лошем владању професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама,
 - c) Пружање савјета министру одбране у вези са уклањањем услова који штете моралу, дјелотворности и репутацији Оружаних снага,
 - d) Пружање препорука за прописе и координација успоставе професионалних стандарда и правила моралног руковођења, како би се побољшала професионалност, етичко понашање и личне способности војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама.

Члан 54.

(Жалбе и помоћ)

- (1) Било које професионално војно лице Оружаних снага, или други држављани Босне и Херцеговине, могу уложити жалбу или захтјев за помоћ Генералном инспекторату, а везано за питања која су у његовој надлежности.
- (2) Генерални инспектор предлаже министру одбране доношење упутстава којима се успостављају одговарајуће процедуре за примјену овога члана. Таква упутства сачињена су на начин који промовише повјерење јавности у етичко понашање и професионалност професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама.

Овај дио представља нови додатак у Закону о одбрани и успоставља Генерални инспекторат као организацијску јединицу Министарства одбране и прописује његове надлежности и основу система улагања жалби и пружања помоћи. Ова канцеларија већ постоји као дио организације и

систематизације Министарства одбране Босне и Херцеговине, али њено укључивање у закон је важно јер се тиме ствара законски оквир за њене надлежности.

Генерални инспекторат је интегрални дио професионализације. Члан 53. прописује надлежност за пружање савјета по свим аспектима рада који се тичу етичког понашања и професионализма припадника Оружаних снага. То се посебно односи на надлежност за препоручивање прописа и координацију успоставе професионалних стандарда ради јачања професионализма и личних способности војних лица, која чини интегрални дио ефикасних и ефективних Оружаних снага.

Генерални инспекторат је независан, објективан и организован тако да води и надзире испитивања и истраге навода о лошем владању и злоупотреби овлаштења у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине. Као такав, он је важан елемент јачања повјерења јавности у етичко понашање и професионализам свих војних лица у служби.

ПОГЛАВЉЕ VIII – ЗАКЛЕТВА

Члан 55. (Полагање заклетве)

Лице које први пут приступа Оружаним снагама положиће следећу заклетву:

"Свечано се заклинам да ћу бранити суверенитет, територијални интегритет, уставни поредак и политичку независност Босне и Херцеговине и одговорно и савјесно обављати све дужности потребне за њену одбрану."

Овај дио прописује заклетву коју морају положити сви припадници Оружаних снага Босне и Херцеговине по пријему у војску. Овај дио се није промијенио у односу на Закон о одбрани из 2003. године.

ПОГЛАВЉЕ IX – ЗАСТАВЕ, ХИМНЕ И ВОЈНА ОБИЉЕЖЈА

Члан 56. (Застава, химна и обиљежја Оружаних снага)

(1) Оружане снаге ће имати своју заставу, химну и обиљежја. Застава и химна ће бити заастава и државна химна Босне и Херцеговине, а обиљежје ће бити заастава Босне и Херцеговине.

(2) Обиљежја ће носити сви припадници Оружаних снага. Употреба заставе и државне химне биће обавезна за Оружане снаге.

Члан 57.

**(Заставе и обиљежја пукова, бригада, јединица и институција
Оружаних снага)**

- (1) Пукови ће имати своје властите заставе и обиљежја.
- (2) Бригаде, јединице и институције Оружаних снага могу имати своје властите заставе и обиљежја.
- (3) Официри у чину генерала не могу носити обиљежја пукова.
- (4) Министар одбране доноси прописе о изгледу застава и обиљежја из става (1) и (2) овог члана.
- (5) Предсједништво је одговорно за одобравање застава и обиљежја из става (1) и (2) овог члана на приједлог министра одбране.

Члан 58.

(Забрана)

Никоме није дозвољено репродуковати или користити обиљежја Оружаних снага без писаног овлаштења министра одбране.

Овај дио прописује заставу, химну и војна обиљежја Оружаних снага Босне и Херцеговине. Није се суштински промијенио у односу на Закон о одбрани из 2003. године, осим неких мањих техничких измјена. Члан 57. је ипак измијењен како би одразио стварање структуре пукова у Оружаним снагама и како би се омогућило тим пуковима да имају своје заставе и обиљежја. Бригаде, јединице и институције Оружаних снага могу имати своје властите заставе и обиљежја, а министар одбране издаје правилнике о изгледу тих застава и обиљежја. Овим чланом се, такође, прописује и то да генерали неће носити обиљежја пукова: ово је уобичајено правило у великом броју војски у свијету које показује да се сматра да су генерали напустили редове пукова из којих потичу и прешли на вишу функцију и генералски командни положај.

ПОГЛАВЉЕ X – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Ово поглавље садржи прелазне и завршне одредбе, а посебно регулише пренос надлежности над одбраном и људства са ентитета на државу. Природа и обим овог преноса су такви да је потребно објашњење.

Транзиција у један систем одбране на државном нивоу захтијева затварање ентитетских министарстава и генераштабова/команди. Ово је изузетно комплексан процес који за собом повлачи преузимање свих ентитетских функција у области одбране од стране одговарајућих институција одбране

на државном нивоу, као и прелазак професионалног војног особља, државних службеника и других цивилних запосленика, који сада раде у ентитетским институцијама одбране и војскама у радни однос на државном нивоу.

Овај пренос се мора извести без смањене функционалности, са што мање сметњи и на начин који ће сачувати стручност која сада постоји у ентитетским војскама и институцијама одбране. Пренос овог обима, са комплексним и међусобно повезаним персоналним, организацијским, оперативним, административним, финансијским и политичким факторима, очито је потребно пажљиво размотрити како би се дошло до практичних метода и процедура преноса које је могуће прописати законом. Након што је исцрпно размотрила ово питање, Комисија за реформу одбране је дошла до нечега што сматра оптималним моделом преноса, узевши у обзир обим задатка и потребу да се пренос изврши са минимумом сметњи, а да се постигне највиши ниво функционалности.

Ово поглавље закона укључује политичку одлуку да се истога датума изврши пренос законске одговорности за све државне службенике, војне професионалце, цивилне запосленике и припаднике ентитетских војски, који су сада запослени у ентитетима, на државни ниво. Ово би људство у почетку остало на својим садашњим позицијама како би се омогућиле опсежније припремне радње, а када се то оконча, они би правно прешли у радни однос на државном нивоу. Током фазе транзиције, ово би људство било постављено на позиције у реорганизованим и проширеним институцијама одбране на државном нивоу путем интерног одабира и процеса именовања. Скупа са правним преласком људства у радни однос на државном нивоу, држава би преузела и законску одговорност за све функције одбране које тренутно врше ентитети. Садашња организација вршења тих функција се не би мијењала на почетку процеса транзиције. Када се реорганизоване и проширене институције на државном нивоу развију, оне ће преузети начин на који се врше функције.

Процес транзиције почиње сљедећим корацима. Када Парламентарна скупштина усвоји Закон о одбрани и Закон о служби у Оружаним снагама

Босне и Херцеговине, те након што они ступе на снагу осам дана након објављивања у Службеном гласнику, услиједиће временски период прије преноса надлежности у области одбране, људства и финансијских обавеза на државу. Овај пренос ће се десити 1. јануара 2006. године. Процес и период транзиције почињу у том тренутку.

Временски период након ступања закона на снагу, а прије извршења преноса и почетка процеса транзиције, неопходан је из више важних разлога. Он ће омогућити предузимање припремних мјера, као што су израда прописа, правилника, анализа, планова реализације и рокова. Штавише, са становишта буџета, овако ће се формално прећи из текуће буџетске године у нову буџетску годину са почетком у јануару 2006. године. Овај период је важан и са организацијског, административног и процедуралног становишта, јер не треба потцијенити обим потребних припремних радњи.

Коначно, биће успостављен Стручни тим за провођење транзиције под руководством Министарства одбране Босне и Херцеговине, који ће планирати, организовати, помагати и надzirати процес преноса и транзиције. Тако би Министарство одбране добило вриједан намјенски ресурс, а стручни тим би се могао бавити искључиво питањима везаним за транзицију.

ДИО А. – Стручни тим за провођење транзиције

Члан 59.

(Успостављање и послови стручног тима)

(1) Министар одбране у складу са овим законом успоставља Стручни тим за провођење транзиције (у даљем тексту: Стручни тим) у року од 15 дана од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Стручни тим је одговоран министру одбране и по његовим наређењима и инструкцијама ће обављати следеће послове:

- a) планира, организује, пружа помоћ и надгледа процес преузимања функција из члана 66. овог закона у области одбране на државни ниво,
- b) доставља, у писаној форми, приједлоге и препоруке министра одбране о свим питањима везаним за процес транзиције,
- c) остале дужности које одреди министар одбране.

(3) Министар одбране ће прописати дужности, задатке, састав и трајање мандата.

(4) Стручни тим доноси Пословник о раду.

Члан 60.

(Извјештавање о процесу транзиције)

(1) Стручни тим ће о процесу транзиције мјесечно и по потреби извјештавати министра одбране.

(2) Министар одбране ће на основу извјештаја из става (1) овог члана извјештавати Предсједништво, Савјет министара Босне и Херцеговине и надлежну комисију Парламентарне скупштине.

(3) Све људство из Министарства одбране, Заједничког штаба, команди и припадници Оружаних снага ће пружити пуну подршку Стручном тиму у складу са директивама и упутствима које изда министар одбране.

Ови чланови се баве успоставом Стручног тима за провођење транзиције и прописују његове надлежности и састав.

Члан 59. успоставља тим и дефинише његове одговорности за планирање, организацију, помагање и надзор над процесом преноса функција одбране на државни ниво. Стручни тим за провођење транзиције би дао особље које има стручност и ресурсе потребне за израду и реализацију изводљивих планова, као и искуство и подршку са високог нивоа потребну за рјешавање комплексних питања на флексибилан, осмишљен и прагматичан начин. У сврху максималне флексибилности, ова одредба прописује само широко подручје одговорности, док ће детаљан пословник, списак задужења, трајање мандата и процедуре донијети министар одбране. Тиме ће се постићи да ово тијело задовољи потребе и извршава министрова упутства.

Овај члан омогућава министру одбране да дефинише састав тима. Предложено је да се тим састоји од мањег броја стручних лица са особљем за подршку. Били би успостављени мањи тимови за обављање конкретних задатака, а они би били лоцирани на државном нивоу и у бившим ентитетским министарствима одбране, гдје би радили у складу са плановима које изради главно особље и пружали подршку Министарству одбране. Предлаже се да тим буде попуњен особљем из Министарства одбране, стручњацима из других институција, те расположивим стручњацима из међународне заједнице. Размотрило би се и учешће бивших ентитетских министарстава одбране, команди или војног особља. Ипак, министар одбране би имао искључиву надлежност да одлучи о саставу овог тима.

Члан 60. успоставља обавезу тима да подноси извјештаје, као и обавезу министра одбране да извјештава Предсједништво, Савјет министара и Парламентарну скупштину Босне и Херцеговине. Редовно подношење извјештаја тима министру ће омогућити да тим задовољи потребе Министарства, док је механизам редовног извјештавања које ће вршити министар према политичким институцијама најважнија карактеристика демократског надзора.

ДИО Б. – Статус државних службеника и запосленика

Члан 61.

(Регулисање статуса државних службеника и запосленика)

(1) Изузетно од одредби члана 19, став (4) и члана 32а. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ 19/02, 35/03, 14/04, 17/04, 26/04 и 37/04), 1. јануара 2006. године сви државни службеници из ранијих министарстава одбране ентитета постају државни службеници у Министарству одбране, и на њих се примјењује Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, уз сљедећа изузећа у примјени:

- а) члан 15. став (1) тачке а) и д) не примјењују се,
- б) поглавље IV се не примјењује осим члана 22., 30. и 31.,
- в) поглавље V се не примјењује осим чланова 38., 39. и 41.,
- д) члан 51. ставови (1) и (2) не примјењују се.

(2) Изузећа наведена у ставу (1) овог члана примјењују се до доношења коначне одлуке о статусу државних службеника у Министарству одбране од стране министра, након процеса избора предвиђеног чланом 63. овог закона.

(3) Дана 1. јануара 2006. године намјештеници/радници из ранијих министарстава одбране ентитета постају запосленици у Министарству одбране и на њих ће се примјењивати Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ 26/04 и 7/05).

(4) Даном прописаним у ставу (1) и (3) овог члана Правилници о унутрашњој организацији и систематизацији министарстава одбране ентитета постају саставни дио Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији Министарства одбране. Државни службеници и запосленици из става (1) и (3) овог члана настављају обављати претходне послове и задатке у мјери у којој то није у супротности са овим законом, док министар одбране Босне и Херцеговине не донесе коначну одлуку о њиховом статусу у Министарству одбране након процеса избора из члана 63. овог закона.

(5) Државни службеници и запосленици из става (1) и (3) овог члана задржавају своју позицију, плату и накнаде све док министар одбране не донесе коначну одлуку о њиховом статусу у Министарству одбране након процеса избора предвиђеног у члану 63. овог закона.

(6) Државни службеници и запосленици у Министарству одбране који су у случају разрјешења са дужности насталог услед прекобројности према одлуци министра одбране из члана 64. овог закона, донесеној након окончања процеса избора из члана 63. овог закона, имају право на отпремнину у износу од 6 мјесечних плата, или на отпремнину од 12 мјесечних плата у случају државних службеника са најмање 15 година радног искуства.

Члан 61 уређује статус запослених и омогућава њихов прелазак у радни однос на државном нивоу. Он прописује прелазак свих ентитетских државних службеника у статус државних службеника на државном нивоу у Министарству одбране Босне и Херцеговине, укључујући и привремена изузећа од примјене Закона о државној служби Босне и Херцеговине потребна за реализацију преласка. Такође омогућава и прелазак свог другог особља у служби у ентитетским војскама и другог цивилног особља запосленог у ентитетима. Правни прелазак свих запослених ће се десити 1. јануара 2006. године. Запослени ће наставити да извршавају своје садашње задатке, а основа за то ће се створити стапањем постојећих ентитетских правилника о организацији и систематизацији радних мјеста у Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији Министарства одбране Босне и Херцеговине. Овај правилник би био привремене природе док се не изради измијењени правилник за реорганизоване институције и радна мјеста, као што је предвиђено чланом 65. овог закона. Сви запослени би задржали свој статус и радна мјеста, као што је предвиђено привременим правилником, као и плате, све до доношења коначне одлуке о њиховом статусу, укључујући постављења у реорганизованим и реструктурираним институцијама. Од тог тренутка не би више било потребно изузимање државних службеника од примјене Закона о државној служби Босне и Херцеговине.

У периоду транзиције, особље би наставило обављати своје садашње послове, све до краја процеса одабира и именовања (описан овдје ниже, у коментару члана 63) који би се вршио интерно унутар Министарства одбране Босне и Херцеговине. Овај би процес смјестио особље бивших ентитетских министарстава одбране на одговарајуће позиције унутар реструктурираних и проширених државних институција одбране.

Члан 62.
(Забрана упошљавања)

Од дана ступања на снагу овог закона па до дана преузимања државних службеника и намјештеника/радника који је прописан у члану 61., став (1) и (3) овог закона, министарства одбране ентитета и Министарство одбране неће моћи примати нове државне службенике, намјештенике/раднике и запосленике.

Члан 63.
(Процес избора)

(1) Министар одбране, на приједлог Стручног тима, именује једну или више комисија за избор. У току именовања министар је дужан водити рачуна о националној структури, spolu, степену стручне спреме и стручним способностима лица која ће бити именована у чланство комисије за избор. У састав сваке комисије улазе по три члана. Министар одбране доноси Одлуку о раду Комисије за избор којом ће регулисати састав комисија за избор, начин рада, изборни критерији и поступак.

(2) Прије оснивања Комисије за избор сходно ставу (1) овог члана, министар одбране врши провјеру чланова Комисије како би утврдио да они испуњавају услове прописане у ставу (3) овог члана.

(3) Комисија за избор има одговорност да утврди да ли државни службеници и запосленици у Министарству одбране испуњавају услове за обављање радног односа у Министарству одбране који су утврђени релевантним прописима, као и друге критерије које је утврдио министар одбране, а одобрио Савјет министара Босне и Херцеговине.

(4) Министар одбране може именовати међународне експерте као придружене чланове Комисије за избор. Међународни експерти ће имати искључиво савјетодавну улогу у раду Комисије и неће имати право гласа приликом доношења одлука.

(5) Комисија за избор доставља приједлоге за све државне службенике и запослене у Министарству одбране, заједно са извјештајем, министру одбране на разматрање прије него што министар донесе одлуку из члана 64. и члана 65. овог закона.

Члан 64.
(Одлучивање о статусу државних службеника и запосленика)

Након окончања процеса избора из члана 63. овог закона, министар одбране доноси одлуке о статусу свих државних службеника и запосленика у Министарству одбране у складу са извјештајем из члана 63. став (5) овог закона.

Члан 65.
(Доношење Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији)

1) Министар одбране ће припремити и поднијети Савјету министара Босне и Херцеговине на давање сагласности нови Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

2) Након усвајања правилника из става (1) овог члана, министар одбране врши постављење на предвиђена радна мјеста изабраних државних службеника и запосленика.

Члан 62. прописује забрану запошљавања нових државних службеника и других запосленика од дана ступања на снагу овог закона, па до правног преласка особља 1. јануара 2006. године. Овим поступком би се омогућило да запосленици именовани и одабрани за нове позиције у реструктурираним институцијама долазе из постојећег стручног фонда у ентитетским институцијама одбране. Осим тога, овако се неће повећати број људи који прелазе у радни однос на државном нивоу, што је значајно са становишта буџета и организације.

Члан 63. прописује процедуру процеса одабира, успоставља надлежност министра одбране за формирање Комисија за избор које ће разматрати особље и подносити своје приједлоге министру одбране ради доношења коначне одлуке о именовањима и одабиру особља које ће попунити позиције. Министар одбране ће донијети пословник којим се регулише састав комисија, њихов начин рада, критерије за избор и процедуре. Комисије за избор би вршиле процјену свог особља у Министарству одбране на основу критерија и процедура дефинисаних у поменутом пословнику, а своје приједлоге и извјештај би подносиле министру одбране. Преструктурисане и проширене институције одбране на државном нивоу би се попуњавале на основу ових препорука, а преостало особље (оно које није изабрано) би било проглашено вишком и отпуштено. Отпуштено особље би имало право на отпремнину у складу са чланом 61(6), до износа од шест или дванаест мјесечних плата, овисно о годинама професионалног искуства.

Члан 64. додатно прописује да ће, након што комисије за избор доставе своје приједлоге за именовање и избор особља, министар одбране донијети коначну одлуку о статусу свих државних службеника и запосленика Министарства одбране.

Члан 65. прописује да ће министар одбране поднијети измјењени Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији Савјету министара Босне и Херцеговине на одобрење. У овом правилнику би се налазила коначна систематизација реорганизованих и преструктурисаних радних мјеста у Министарству одбране, Заједничком штабу, Оперативној команди и Команди за подршку. На основу тога би се особље распоређивало на нове позиције.

ДИО Ц. – Пренос функција

Члан 66.

(План преузимања функција)

(1) Министар одбране, до 1. јануара 2006. године, на основу приједлога Стручног тима, доноси План преузимања функција.

(2) Након преузимања функција, министар одбране ће, уз помоћ Стручног тима, обезбиједити пуну имплементацију Плана из става (1) овог члана.

Члан 67.

(Ланац командовања у периоду транзиције)

(1) Од 1. јануара 2006. године, командант Заједничке команде Војске Федерације БиХ и начелник Генералштаба Војске Републике Српске директно су одговорни начелнику Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине до укидања Заједничке команде Војске Федерације БиХ и Генералштаба Војске Републике Српске.

(2) Командант Заједничке команде Војске Федерације и начелник Генералштаба Војске Републике Српске немају оперативна командна овлаштења.

Члан 68.

(Привремено управљање пријашњим ентитетским министарствима одбране)

Министар одбране, најкасније до 1. јануара 2006. године, одређује по једно лице за свако раније ентитетско министарство одбране да обављају оне послове и задатке неопходне за ефикасно управљање пријашњим ентитетским министарствима до завршетка процеса транзиције.

Ови чланови прописују пренос надлежности над одбраном које сада извршавају ентитетске институције одбране на државни ниво.

Члан 66. прописује да ће Стручни тим за провођење транзиције изградити приједлог плана за преузимање функција који ће донијети министар одбране. Пренос функција ће се десити 1. јануара 2006. године, а министар одбране ће имати одговорност да донесе план преузимања до тог датума.

Када држава преузме законску одговорност за вршење функција, министар одбране Босне и Херцеговине мора одлучити како ће се свака од бивших ентитетских функција убудуће вршити. У међувремену, бивше ентитетске институције одбране би наставиле вршити функције на начин на који то сада раде. Ипак, како ће се све функције одбране и људство пребацити на државни ниво, од датума овог преузимања, држава ће *de jure* и *de facto* вршити ове функције.

Током периода транзиције, држава би реорганизовала вршење функција кроз реструктурисане институције одбране. Функције би се и даље преузимале, све док се процес реорганизације не оконча, укључујући прерасподјелу особља и функција. Те институције би се попуњавале особљем које је већ служило на државном нивоу у вријеме преласка и особљем које је пребачено са ентитетског нивоа и потом постављено на

позиције кроз процес одабира и именовања описан у претходним коментарима чланова 63. Закон о одбрани.

Члан 67. прописује ланац командовања током периода транзиције. Као што је наведено, 1. јануара 2006. године ће држава преузети сву законску одговорност за све функције и особље. То би значило да ће организацијске јединице ентитета, посебно ентитетска министарства одбране, престати да постоје у правном смислу, пошто ће постати дијелом државног министарства одбране. У складу с тим, овом се одредбом прописује да ће некадашњи командант Заједничке команде Војске Федерације Босне и Херцеговине и начелник Генералштаба Војске Републике Српске одговарати директно начелнику Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине. Тако би и остало све док се особље и функције не распореде као дио реструктурираних и реорганизованих државних институција, а Заједничка команда и Генералштаб не буду организацијски расформирани и уврштени у реструктурисане институције.

Члан 68. описује управљање бившим ентитетским министарствима одбране након правног преноса функција и особља. Дана 1. јануара 2006. године, позиција ентитетског министра одбране више не би постојала нити би он имао овласти да дјелује по питањима одбране. Сходно томе, били би потребни замјенски управници како би се омогућило континуирано управљање бившим ентитетским министарствима одбране, као организацијским јединицама које су дио Министарства одбране Босне и Херцеговине. Овим се чланом допушта министру одбране Босне и Херцеговине да именује привременог управника у свако од бивших ентитетских министарстава којем ће се просљеђивати наредбе и упутства. Ти привремени управници би преузели административне функције бивших министара, те би подносили извјештај и били одговорни Министарству одбране БиХ по свим питањима. Ови управници би остали на тој позицији све док се функције и особље не распореде, као дио реструктурираних и реорганизованих државних институција.

ДИО Д. – Пренос имовине, активе и архиве

Члан 69.

(Пренос покретне имовине, архиве, списа и других докумената)

(1) Министарство одбране и министарства одбране ентитета ће даном ступања на снагу овога закона, на основу свих података о покретној имовини почети сачињавање свеобухватног пописа покретне имовине у свом посједу која служи за потребе одбране, укључујући поред осталог, архиву, списе и друге документе (у даљем тексту: покретна имовина). Свеобухватни попис доставиће се Министарству одбране у року од 30 дана.

(2) У року од 30 дана од дана пријема свеобухватног пописа покретне имовине, Стручни тим ће Министарству одбране предложити план за даље поступање са свом покретном имовином која и даље служи за потребе одбране, који ће садржавати приједлог начина, метода и временске динамике за коначно распоређивање на свим правима и обавезама у односу на покретну имовину.

(3) Министарство одбране ће 1. јануара 2006. године преузети право посједа над свом покретном имовином из става (2) овог члана, укључујући архиве, списе и друга документа, која и даље служе за потребе одбране.

Члан 69. регулише пренос покретне имовине са ентитета на државу, укључујући архиве, документе и списе. Овај члан прописује да ће, прије датума преноса, тј. 1. јануара 2006. године, Министарство одбране и ентитетска министарства саставити свеобухватан попис покретне имовине која служи одбрани, укључујући архиве, документе и списе. Стручни тим за провођење транзиције би предложио план за даље поступање са свом покретном имовином, укључујући начин, метод и рокове за коначну додјелу свих права. Дана 1. јануара 2006. године, Министарство одбране Босне и Херцеговине би преузело право посједа над свом покретном имовином, укључујући архиве, списе и друге документе који служе у одбрамбене сврхе. Очито је да држава мора преузети законску надлежност за управљање и кориштење све покретне имовине везане за одбрану како би могла ефикасно обављати свакодневне послове из надлежности које тренутно имају ентитети унутар административног ланца командовања. Ово је важан фактор за стварање капацитета потребних за извршавање свих преузетих надлежности.

Члан 70.

(Пренос непокретне имовине)

(1) Министарство одбране и ентитетска министарства одбране ће даном ступања на снагу овог закона, на основу свих података о непокретној имовини почети сачињавање пописа непокретне имовине која служи за потребе одбране, а на којој право управљања и располагања, право кориштења или право власништва има Федерација БиХ, Влада Републике Српске, Влада Федерације БиХ, министарства одбране, Војска Републике Српске, Војска Федерације БиХ или неки други орган Босне и Херцеговине или

било које њене административне јединице (у даљем тексту: непокретна имовина). Надлежне институције дужне су у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона доставити свеобухватне пописе непокретне имовине Министарству одбране, али у сваком случају најкасније до 31. децембра 2005. године.

(2) Стручни тим у року од 30 дана од пријема свеобухватног пописа непокретне имовине предлаже министру одбране план за коначно поступање са свом непокретном имовином која ће и даље служити за потребе одбране, а у складу са важећим прописима.

(3) Министарство одбране ће 1. јануара 2006. године преузети на кориштење и ући у посјед непокретне имовине из става (2) овог члана.

Члан 70. регулише пренос непокретне имовине са ентитета на државу. Ова одредба прописује да ће прије датума преноса, тј. 1. јануара 2006. године, Министарство одбране и ентитетска министарства одбране саставити свеобухватан попис непокретне имовине која служи одбрани. Та би имовина обухватала сву непокретну имовину над којом право управљања и располагања, право кориштења или право власништва имају ентитети и друга тијела. На основу овог пописа, Стручни тим за провођење транзиције би предложио план у вези коначног статуса све непокретне имовине која ће и даље служити потребама одбране. Тај попис треба наводити титуларе имовине, овласти потребне за располагање, кориштење и правну заштиту те имовине. Приједлог би требао обухватити и процјену неопходности све непокретне имовине. Дана 1. јануара 2006. године, Министарство одбране Босне и Херцеговине би почело користити и ушло у посјед све непокретне имовине као што је предвиђено планом који ће израдити Стручни тим за провођење транзиције. Питања власништва над непокретном имовином рјешаваће се на основу налаза и препорука Комисије за државну имовину Босне и Херцеговине. Планови и процедуре за преузимање посједа над имовином могу се израдити у складу са налазима комисије. Држава мора преузети права и власништво над непокретном имовином како би ефикасно обављала преузете надлежности, јер су контрола, управљање и кориштење имовине као ресурса одбране, важни за ефикасно функционисање Министарства одбране Босне и Херцеговине и других институција одбране.

Члан 71.

(Пренос других права и обавеза)

(1) Министарство одбране и ентитетска министарства одбране ће у року од 30 дана од дана ступања на снагу овога закона, сачинити свеобухватан попис осталих права и обавеза ранијих ентитетских министарстава одбране и предложити план о преносу осталих права и обавеза Министарству одбране, са 1. јануаром 2006. године.

(2) Осим уколико није другачије предвиђено у плану за пренос осталих права и обавеза из става (1) овог члана одобреног у складу са чланом 72. овог закона, владе ентитета су и даље одговорне за дугове, задужења и остале обавезе министарстава одбране ентитета насталих до 1. јануара 2006. године.

(3) Владе ентитета не могу тражити одштету, допринос или обештећење од Босне и Херцеговине у погледу преноса осталих права и обавеза, осим у случају ако их за то овласти Савјет министара Босне и Херцеговине или Парламентарна скупштина.

Члан 71. уређује пренос других права и обавеза које подразумевају оне елементе који не спадају у покретну или непокретну имовину. Та права и те обавезе укључују текуће уговоре, право власништва и кориштења интелектуалне имовине, као и друге ствари које се могу јавити, а за сада нису предвиђене. Ова одредба прописује да ће, прије 1. јануара 2006. године, Министарство одбране Босне и Херцеговине саставити свеобухватан списак других права и обавеза бивших ентитетских министарстава одбране и предложити план за пренос других права и обавеза Министарству одбране. Дана 1. јануара 2006. године, држава би преузела одговорност за та права и обавезе.

Овај члан наводи да ће сви дугови, задужења и друге обавезе ентитета, настале прије преузимања свих надлежности над одбраном од стране државе дана 1. јануара 2006. године, остати на ентитетима и неће бити пренесене на државу. Ентитетске владе не би имале право на одштету, допринос или обештећење од државе Босне и Херцеговине у вези преноса ових осталих права и обавеза, осим оних изузетака које одобри Савјет министара или Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине.

Члан 72.

(Споразум о преносу имовинских права)

(1) Министарство одбране доставља план о коначном располагању имовином из члана 69, став (3), 70, став (3) и 71. на одобрење Савјету министара Босне и Херцеговине.

(2) Након што Савјет министара Босне и Херцеговине одобри план, а у року од 60 дана, али у сваком случају најкасније до 31. децембра 2005. године,

Министарство одбране подноси Савјету министара Босне и Херцеговине, владама Републике Српске и Федерације БиХ на потпис споразуме, одлуке, рјешења или остале релевантне инструменте потребне за окончање располагања свим правима и обавезама над покретном и непокретном имовином.

Члан 73.

(Забрана располагања имовином)

Од дана ступања на снагу овог закона до дана ступања на снагу споразума, одлуке, рјешења или другог релевантног инструмента из члана 72. овог закона којим се окончава располагање имовинским правима између ранијих министарстава одбране ентитета и Министарства одбране, забрањује се било какво располагање имовином из члана 69, став (3), 70, став (3) и 71. овог закона.

Ови чланови успостављају механизам за пренос имовинских права над покретном и непокретном имовином. Члан 72. прописује да ће Министарство одбране Босне и Херцеговине представити план Савјету министара Босне и Херцеговине за коначно преузимање непокретне и покретне имовине, архива, списа и других докумената. У складу с тим, када Савјет министара одобри тај план, Министарство одбране би поднијело споразуме и одлуке потребне за коначно преузимање свих права и обавеза везаних за сву имовину. Споразуми и одлуке би се поднијели Савјету министара Босне и Херцеговине и ентитетским владама.

Члан 73. уводи забрану на располагање покретном и непокретном имовином, као и остала права и обавезе од дана ступања на снагу овог закона, па док се не сачине споразуми и одлуке за финализацију преноса имовинских права са бивших ентитетских министарстава одбране на државу.

ДИО Е. – Буџет и финансијска питања

Члан 74.

(Буџет за одбрану за 2006. годину)

(1) Почев од фискалне 2006. године, све активности на припреми буџета, доношењу, извршењу, рачуноводству, извјештавању и надзору буџета за Министарство одбране и Оружане снаге обављају се у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", бр. 61/04)

(2) У складу са одредбама члана 11. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, привремено финансирање за фискалну 2006. годину обрачунаваће се на основу "укупног буџета за одбрану за Босну и Херцеговину" за 2005. годину као што је то утврђено у члану 46. Закона о одбрани ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 43/03).

Члан 75.

(Ентитетски буџети за одбрану за 2005. годину)

(1) Обавезе ентитета настале и увришене у буџет до 31. јануара 2006. године као предвиђени трошкови ентитетских буџета за одбрану за 2005. годину остају обавеза одговарајућег ентитета и неће их на себе преузети Босна и Херцеговина, осим ако се изричито не постигне договор између Савјета министара Босне и Херцеговине и владе релевантног ентитета.

(2) Обавезе ентитета настале у 2005. години, а које нису увришене у буџет за 2005. годину биће измирене од стране ентитетских влада – ентитетско министарство финансија. Ове обавезе на основу обрађене документације од стране особа из члана 68. овог закона биће достављене на књижење и реализацију ентитетским министарствима финансија.

(3) Министар одбране ће пружити помоћ ентитетским органима власти који ће преузети одговорност за затварање ентитетских буџета за одбрану за фискалну 2005. годину након 1. јануара 2006. године.

Члан 76.

(Забрана преузимања обавеза)

(1) Од дана усвајања овог закона до 1. јануара 2006. године, ентитетским министарствима одбране се забрањује закључивање уговора и преузимање обавеза које се не могу у потпуности подмирити из средстава буџета за одбрану за 2005. годину.

(2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, министар одбране може, у изузетним случајевима, и када је потребно обезбиједити континуирано функционисање и рад Оружаних снага, дозволити закључивање таквих уговора.

Члан 77.

(Остале финансијске обавезе)

До 1. априла 2006. године, Стручни тим за провођење транзиције ће припремити анализу свих финансијских питања која нису обухваћена одредбама закона и предати министру одбране извјештај и приједлоге за рјешавање тих питања.

Ове одредбе описују процес којим држава преузима све финансијске одговорности у вези преузетих одговорности за надлежност и особље. Министарство одбране Босне и Херцеговине ће имати увећане трошкове, финансијске одговорности и задужења као резултат преноса функција и особља, што се мора упланирати у буџету одбране за 2006. годину.

Члан 74. успоставља надлежност државе за припрему и извршење буџетских одговорности у вези одбране, што би се регулисало чланом 11. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине. Овим се омогућава да, уколико Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не усвоји закон о буџету прије почетка фискалне године, финансирање буде

привремено, све док Закон о буџету за 2006. не ступи на снагу. Обрачун би се вршио на основу укупног буџета одбране (држава плус ентитети) за 2005. годину.

Члан 75. прописује да ће задужења која стекну ентитети до 31. јануара 2006. године, а која су уврштена као предложени издаци из буџета одбране за 2005. годину, остати задужења ентитета и неће их преузети држава Босна и Херцеговина, осим ако не буде другачије договорено.

Иако би држава преузела надлежност над свим функцијама одбране и особља на дан 1. јануар 2006. године, било би још ставки које би требало платити из буџета за претходну годину, укључујући плате и друге трошкове. Био би потребан краћи временски период за реализацију тих издатака и закључење ентитетских буџета из 2005. године. Зато је предложен 31. јануар 2006. године како би се оставило довољно времена за то. Исто тако, сва задужења која нису уврштена у буџет за 2005. годину, а настала су у ентитетима, измирили би ентитети.

Од 1. јануара 2006. године, ентитетска министарства одбране више не би постојала, а пошто би гореспоменута задужења остала одговорност ентитета, можда би било неопходно да Министарство одбране Босне и Херцеговине пружи административну или организациону помоћ ентитетима у извршењу тих исплата. Министарство одбране би било у доброј позицији за пружање такве помоћи, пошто би преузело стручно особље из ентитетских министарстава одбране које је радило на ентитетским буџетима за 2005. годину.

Члан 76. прописује забрану ентитетским министарствима одбране да склапају било какве уговоре или преузимају задужења која не могу у потпуности извршити у оквиру ентитетских буџета одбране за 2005. годину. Из прагматичних разлога, министар одбране Босне и Херцеговине ипак може прописати изузетке којима се допушта склапање таквих уговора.

Члан 77. наводи потребу да Стручни тим за провођење транзиције припреми анализу свих финансијских питања која нису обрађена овим

законом, заједно са препорукама за рјешавање тих питања, те да све то преда на разматрање министру одбране. То би омогућило флексибилност и прагматичан приступ преузимању надлежности и особља, које би могло довести до непредвиђених финансијских трошкова и задужења.

ДИО Ф. – Војна обавеза

Члан 78.

(Укидање војне обавезе)

Војна обавеза регулисана ентитетским законима се укида на цијелој територији Босне и Херцеговине 1. јануара 2006. године.

Члан 79.

(Евиденције у вези са војном обавезом)

(1) Евиденције о лицима која су регулисала војну обавезу у било којем ентитету се пребацују на одговарајуће органе управе у ентитетима, кантонима или општинама.

(2) Евиденције о професионалним војним лицима којима је престала служба у Војсци Републике Српске, односно Војсци Федерације Босне и Херцеговине након 1. јануара 2002. године се пребацују у Министарство одбране.

Члан 78. прописује укидање војне обавезе коју су регулисали ентитетски закони на цијелој територији Босне и Херцеговине на дан 1. јануар 2006. године.

Члан 79. прописује да ће евиденције и регистри свих лица која су извршила своју војну обавезу у било којем од ентитета бити пребачени одговарајућем управном тијелу у ентитетима, кантонима или општинама. Евиденције професионалних војних лица чија је служба престала након 1. јануара 2002. године, била би пребачена Министарству одбране Босне и Херцеговине, гдје би служила као регрутна база за нови активни резервни састав.

ДИО Г. – Структура и локације снага

Члан 80.

(Структура и локације снага)

(1) Величину, структуру и локације нових Оружаних снага ће предложити министар одбране, а усвојити Предсједништво најкасније 1. јула 2006. године.

(2) Команде бригада, те њима додијељени батаљони ће се формирати и размјестити најкасније 1. јула 2007. године.

(3) Пјешадијски пукови и њихове команде ће се формирати и размјестити најкасније 1. јула 2007. године.

(4) Сви остали пукови и службе ће се формирати и размјестити најкасније 31. децембра 2007. године.

Члан 80. предвиђа да Предсједништво Босне и Херцеговине до 1. јула 2006. г. мора усвојити величину, структуру и распоред Оружаних снага БиХ. Он такође прописује и рокове у којима би команде бригада, пјешадијски пукови и њихове команде и сви други пукови и службе морали бити формиран и лоцирани. Рокови су такви да препознају обим и величину задатка реорганизације Оружаних снага Босне и Херцеговине у нову структуру.

ДИО X. – Правни прописи

Члан 81.

(Стављање законских прописа ван снаге)

(1) Дана 1. јануара 2006. године у складу са важећом законском процедуром ставиће се ван снаге Закон о одбрани Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" 21/96, 46/01 и 33/04), Закон о војсци Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" 31/96, 46/01 и 33/04), Закон о одбрани Федерације БиХ ("Службене новине ФБиХ" 34/04) и Закон о служби у Војсци ФБиХ (Службене новине ФБиХ 34/04).

(2) Други државни и ентитетски закони и подзаконски акти који задиру у питања из области одбране ускладиће се с одредбама овог закона. У случају да је било који ентитетски закон или подзаконски акт у супротности са одредбама овог закона, одредбе овог закона имају предност, а недоследне одредбе ентитетског закона или подзаконског акта неће бити правоснажне нити важеће.

(3) Ентитетски закони и подзаконски акти ускладиће се с одредбама овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 82.

Савјет министара Босне и Херцеговине и владе двају ентитета наставиће активности да се Споразум о субрегионалној контроли наоружања и Споразум о мјерама за изградњу повјерења и безбједности у Босни и Херцеговини, као и сви други међународни споразуми, ускладе с принципима овлаштења државног нивоа за команду и контролу над Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Члан 83.

Парламентарна скупштина, Савјет министара Босне и Херцеговине, Предсједништво, те сви субјекти одбране, у оквиру властите уставне и законске надлежности, проведиће потребне активности за пријем Босне и Херцеговине у чланство НАТО-а.

Члан 84.

(1) Почетком примјене овог закона ставља се ван снаге Закон о одбрани Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ 43/03).

(2) Овај закон ступа на снагу осам дана након објављивања у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", а примјењиваће се од 1. јануара 2006. године, осим уколико није другачије прописано овим законом.

Члан 81. прописује да ће ентитетски закони везани за одбрану, а посебно Закон о одбрани Републике Српске, Закон о Војсци Републике Српске, Закон о одбрани Федерације Босне и Херцеговине и Закон о служби у

Војсци Федерације Босне и Херцеговине престати да се примјењују 1. јануара 2006. године у складу са одговарајућим законским процедурама. То значи да ће бити потребно покренути законодавни поступак у ентитетима за опозив ових закона. Ово је детаљније објашњено у Поглављу 4.4 овог извјештаја.

Сви други државни и ентитетски закони и подзаконски акти требају бити усклађени са одредбама овог закона. Овај члан прописује примат овог закона ако би се неки ентитетски закон или подзаконски акт нашао у контрадикцији са одредбама овог закона. Исто тако, овај члан прописује обавезу да се сви ентитетски закони и подзаконски акти ускладе са одредбама овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 82. прописује да би се Савјет министара Босне и Херцеговине и ентитетске владе требали потрудити да међународне споразуме ускладе са принципима државног командовања и контроле над Оружаним снагама Босне и Херцеговине. Овај члан се није промијенио у односу на Закон о одбрани из 2003. године.

Члан 83. наводи да ће државне политичке институције и институције одбране обављати активности у склопу својих надлежности са циљем приступања Босне и Херцеговине НАТО-у. Овај члан се није промијенио у односу на Закон о одбрани из 2003. године и у складу је са Безбједносном политиком и Одбрамбеном политиком Босне и Херцеговине и изјавом Предсједништва Босне и Херцеговине из фебруара ове године.

Члан 84. је стандардна законска одредба за све законе државног нивоа и није се промијенио у односу на Закон о одбрани из 2003. године.

4.3. Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине

4.3.1. Увод

Закон о одбрани Босне и Херцеговине из 2003. године је прописао захтјев за израду плана успоставе јединственог персоналног система. У складу са чланом 82, Заједничка комисија за персонал је формирана у јуну 2004. године са задатком да испита питање управљања персоналом и достави приједлоге за стварање јединственог система за персонал за Босну и Херцеговину. Након интензивног периода од шест мјесеци, Комисија је на крају године доставила своје налазе министру одбране Босне и Херцеговине.

Налази Комисије садрже три елемента: свеукупну стратегију за управљање персоналом, смјернице за управљање персоналом и политике за управљање персоналом. Стратегија за управљање персоналом је створила чврсту основу за приједлоге, успостављајући свеобухватни оквир за развој свеобухватног система за управљање персоналом. Из те стратегије, Комисија је израдила низ смјерница као основу за стварање детаљних политика којима би се обезбиједили најважнији елементи за изградњу јединственог система за персонал. Те политике су се заснивале на постојећим ентитетским системима за персонал и законима о служби у војсци, уграђујући, тамо гдје је било могуће, најбоље праксе из оба система и закона. Тамо гдје постојећи системи нису били dostatни – посебно везано за професионализацију и модернизацију оружаних снага – искориштени су модели Сједињених Америчких Држава, Велике Британије, Ирске и Словеније, као основа за израду одговарајућих система за Босну и Херцеговину.

Прије одлуке Високог представника о продужењу мандата Комисије за реформу одбране и на 2005. годину, намјера је била издати политике о управљању персоналом у виду министрових директива. Међутим, одлука Високог представника је промијенила ситуацију тако што је поставила услов постизања интероперабилности и једнаких услова службе у цијелим

Оружаним снагама Босне и Херцеговине, укључујући завршетак израде и примјену система управљања платама, персоналом и људским ресурсима. Као резултат, донијета је одлука да се у закон на државном нивоу уграде стратегија, смјернице и политике. Приједлог Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине је производ рада Комисије за реформу одбране и њене Радне групе за правна питања.

4.3.2. Образложење

У приједлогу новог Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Закон о служби) уграђени су приједлози Комисије за реформу одбране. Ако се усвоји, овај закон би олакшао државну команду и контролу над Оружаним снагама. Он представља кључни додатак приједлогу новог Закона о одбрани Босне и Херцеговине будући да омогућава држави да од ентитета преузме административне надлежности које се тичу персонала. Он посебно омогућава Министарству одбране Босне и Херцеговине да преузме одговорност за израду, успоставу и одржавање одговарајућих процедура и структура за управљање Оружаним снагама. Надаље, Закон о служби обезбјеђује свеобухватан оквир за израду јединственог система плата, управљања људским ресурсима и персоналом.

Главни циљ овог закона је уређивање професионалне војне службе, људства резервног састава и цивила на служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине. Закон би дефинисао састав Оружаних снага и обезбиједио заједнички оквир за права, обавезе и статус персонала. Штавише, он би стандардизовао класификацију, оцјењивање, унапређивање људства, те евиденције о људству као и управљање каријером војног персонала. Он би прописао заједничке чинове и обиљежја у оружаним снагама, те обезбиједио једнообразне стандарде понашања за људство на служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Закон о служби је кључни законодавни дио система одбране. Он обезбјеђује кључну повезаност између појединаца на служби и државе. Баш као што Оружане снаге, у име државе, захтијевају одређене

професионалне стандарде и кодексе понашања, појединци на служби имају право очекивати подршку за своје потребе и настојања. У том смислу, Закон о служби регулише обавезе између војника и државе и обратно. Закон о служби наглашава значај људи у постизању оперативне способности; он препознаје и наглашава значај људи као ресурса. Без добро обученог, добро мотивисаног и добро вођеног људства оружане снаге не могу ефикасно функционисати. Према томе, овај закон није само главни темељ овог процеса професионализације оружаних снага, већ је и главни елеменат у постизању склада и интероперабилности унутар Оружаних снага Босне и Херцеговине као једне војне силе. Будући да је Комисија за реформу одбране тежила да сви њени приједлози буду у складу са НАТО стандардима, у Закону о служби је препозната потреба да Оружане снаге развију способности и интероперабилност, да њихови припадници раде заједно са представницима многих земаља чланица НАТО-а и партнерских земаља како би Босна и Херцеговина испунила своје циљеве: чланство у програму Партнерство за мир и на крају у самом НАТО-у. У складу с тим, Закон о служби је интегрални дио напора на успостављању једне војне силе.

Закон о служби би омогућио Оружаним снагама Босне и Херцеговине да ангажује сво људство у свим родовима и службама на основу чина и специјалности, што би допринијело свеукупној одрживости и приуштивости система одбране Босне и Херцеговине. Оружане снаге требају имати такву структуру људства, уз одговарајућу расподелу чинова, као и заступљеност професија и стручњака, која би обезбиједила дјелотворност и допринијела одрживости. Приливом и одливом људства се мора управљати на коректан начин како би се обезбиједила структура људства која је и одржива и избалансирана. То подразумијева усклађивање статуса људства у смислу укупног броја официра, подофицира и војника у различитим родовима и службама, а у складу са НАТО стандардима. Исто тако, овим се захтијева успостава јединствених стандарда за унапређење који не би дозволили вјештачку искривљену структуру чинова, а у свјетлу потреба структуре. У том смислу би Закон о служби омогућио очување и одрживост Оружаних снага Босне и Херцеговине.

Закон о служби даје оквир за главне елементе управљања персоналом. Овај закон ствара темељ за прогресивни систем управљања каријером, укључујући свеобухватне процедуре за развој и унапређење, као и оцјењивање војних лица. Додатак овоме је пакет одредби које се тичу стандарда понашања и регулисања службе. На крају, као главна компонента усклађивања постојећих дијелова Оружаних снага, Законом се предвиђа заједнички систем одликовања, похвала и награда, као и једнообразни чиновни и обиљежја Оружаних снага Босне и Херцеговине.

4.3.3. Анализа дио по дио

У сљедећем дијелу овог извјештаја дата је анализа Закона о служби. Метод који је изабран за анализу је давање објашњења за сваки дио, односно поглавље Закона, умјесто анализе појединачних чланова. Овај метод је, за разлику од претходног поглавља овог извјештаја у којем су дати коментари на Закон о одбрани, изабран због тога што многе од ових одредби представљају спајање постојећих одредби и концепата са постојећим ентитетским законима о служби и захтијевају минимална објашњења. Нове политике и концепти, посебно они који би олакшали професионализацију и модернизацију Оружаних снага Босне и Херцеговине, обрађени су у сљедећим коментарима. Интегрални текст Закона се налази у наредном дијелу овог извјештаја.

I – Опште одредбе

У овом дијелу су дате основне дефиниције, прописан састав Оружаних снага Босне и Херцеговине и уврђене категорије лица на служби у оружаним снагама. У њему се прописује структура Оружаних снага унутар видова, родова, служби и пукова. Овим се дијелом, наиме, прописује састав и функције пукова и команди пукова. Пукови су одговорни за његовање идентитета и војног наслијеђа јединица и народа од којих потичу. Овим се дијелом такође прописује и да пукови немају оперативне ни административне надлежности, али могу имати мале, неоперативне штабове под командом команданта најближе бригаде. Штаб пука био би одговоран за његовање наслијеђа и културе датог пука. Сваки пук имао би

право да именује почасног пуковника на чело пука. Учешће пукова на церемонијама и парадама одобравало би се кроз ланац командовања, у складу са донесеним Правилником о церемонијама. На министру одбране остало би да донесе додатне прописе како би се дефинисали организација и одговорности пукова, укључујући и именовање пуковника пука и особља штабова. Систем пукова и њихова примјена у Оружаним снагама БиХ детаљније је описан у дијелу 3.1 овог извјештаја.

II – Пријем у професионалну војну службу

У овом дијелу се прописују услови за почетни ангажман појединаца у Оружаним снагама Босне и Херцеговине као професионалних официра, подофицира, војника или резервиста. У њему се утврђују услови пријема у службу, као и методе и начини пријема за официре, подофицире и војнике. У њему се постављају и услови стручне спреме за сва лица која се ангажују за конкретне категорије оружаних снага.

Ове одредбе прописују минималне стандарде који се морају задовољити за пријем у Оружане снаге. Основни критериј је држављанство Босне и Херцеговине; ентитетски закони о служби су претходно повезивали пријем са територијом ентитета, а та одредба више не постоји. Од појединаца се очекује да задовоље стандарде физичке спремности за пријем у професионалну службу и те одредбе постављају услов према којем сва будућа професионална лица морају проћи љекарски преглед како би се утврдила њихова способност и здравствено стање. Надаље, ове одредбе утврђују да професионално војно лице није осуђивано и да посједује потребне квалитете које представљају примјер највиших стандарда војне части и дисциплине.

Сва лица би била примљена у оружане снаге искључиво на основу уговора. То је велики корак ка професионализацији Оружаних снага и помак у односу на постојећи систем пријема који се врши у ентитетима по којем се лице прима у оружане снаге по одлукењу редовног војног рока.

Огласи за упражњена мјеста били би објављивани за сваки дати пук, род или службу оружаних снага, уз тачан опис јединице у којој треба попунити

мјесто и њену локацију. Кандидати могу поднијети пријаве за пук, локацију и јединицу по свом избору и њихов ће се избор испоштовати, ако у пуку и/или служби по њиховом избору постоји адекватно мјесто. Ако такво мјесто не постоји у пуку и/или служби по њиховом избору, кандидату ће се дати могућност да прихвати друго мјесто у оружаним снагама. Ако кандидат такво, алтернативно мјесто одбије, биће отпуштен из службе, без икаквих обавеза према ОСБиХ. Ниједан кандидат неће бити приморан служити у пуку и/или служби против своје воље.

Основни метод за пријем официра је по завршетку војне академије или након стицања високе стручне спреме након чега слиједи основна официрска обука. Официри се примају у оружане снаге у почетном официрском чину, а то је чин поручника. Те одредбе би омогућиле и командантима да одреде и предложе способне војнике и подофицире који посједују изванредне вјештине руковођења и имају потенцијал за официрски чин.

Основни начин на који подофицир може бити примљен у оружане снаге је по завршетку школовања у војној, односно цивилној школи. Као алтернатива, команданти могу одредити и предложити способне војнике који посједују изванредне вјештине руковођења и имају потенцијал за подофицирски чин.

Главни циљ ових одредби је успостава једнообразних стандарда за процес пријема професионалних официра, подофицира и војника у Оружане снаге Босне и Херцеговине у циљу подршке јединственом систему управљања персоналом. Штавише, сврха прописаног програма за пријем је доћи до најбољих могућих лица од цјелокупног расположивог људства у земљи; одредбе које се тичу минималних стандарда здравствене способности, минималних стандарда стручне спреме и старосне границе би олакшале професионализацију оружаних снага.

Адекватност програма пријема од кључног је значаја за капацитет и способност цјелокупних Оружаних снага Босне и Херцеговине. Из перспективе управљања персоналом, успјех у остваривању циљева

ангажовања је кључан у постизању уравнотежене структуре људства те ефикасности капацитета и успјешности система одбране Босне и Херцеговине.

III – Права, дужности и одговорности лица на служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине

У овом дијелу су приказана права, дужности и одговорности војних и цивилних лица на служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине. Ове одредбе прописују обавезе које произилазе из службе. Оне дају основни оквир за извршавање дужности и темељ за употребу силе и оружја, што се треба допунити прописима које доноси министар одбране Босне и Херцеговине. Овај дио не само да уређује дужности лица у смислу извршавања наређења, већ прописује и да су сви команданти дужни поштивати закон. Надаље, овај дио прописује обавезу по којој војници нису изузети од закона када им се каже да изврше наредбу која је у супротности са међународним, односно домаћим кривичним одредбама.

Ове одредбе успостављају стандарде којима се постиже поштивање и вредновање сваког појединца, без обзира на његов пол, брачно стање, расно, етничко поријекло или вјерско увјерење. То је дио законских обавеза које оружане снаге морају испунити као послодавац. Те одредбе прописују једнакост и једнаке могућности за све. Једнаке могућности су кључни фактор у одржавању и постизању потенцијала људства, па су према томе директно повезане са оперативном ефикасношћу цјелокупних оружаних снага.

Једнаке могућности, те систем вриједности и окружење за те могућности су кључна компонента професионализације. Те одредбе би учврстиле окружење које привлачи високо квалитетно људство и до максимума искориштава потенцијал и тимски рад свих лица која су на служби у Оружаним снагама. Осим тога, као један од највећих послодаваца у јавном сектору у Босни и Херцеговини, Оружане снаге су и дужне успоставити највише стандарде у управљању и запошљавању разноликог људства.

Одредбе овог дијела које се односе на једнаке могућности и вјерске слободе су у складу са међународних одредбама о људским правима. Задовољавање вјерских потреба уређено је чланом 9 Европске конвенције о људским правима и основним слободама. Ове одредбе би обезбиједиле да ће одбрамбена структура Босне и Херцеговине обезбиједити окружење у којем ни појединци ни групе нису ограничени у пружању максималног доприноса оперативној готовости својим потенцијалом. Надаље, овакве одредбе би помогле да се Оружане снаге Босне и Херцеговине прихвате као модеран, брижан послодавац без дискриминације, малтретирања и застрашивања. Као такве, ове одредбе су кључни елемент у процесу усклађивања, уједињавања и постизања интероперабилности Оружаних снага Босне и Херцеговине.

IV – Здравствена заштита и друга права војних лица

Овај дио је углавном усвојен на основу постојећих одредби из ентитетских закона и прописује права лица на служби на здравствену заштиту, као и права која се тичу повреде на служби или накнаде у случају смрти. Тим члановима се обезбјеђује и здравствена заштита и друга права за супружнике и чланове породица лица на служби. Ови чланови се одражава специфичан карактер службе, па они требају ићи изнад оквира одредби које се генерално тичу других запослених – прије свега зато што могуће опасности службе морају бити избалансиране са пружањем заштите која одговара тим могућим опасностима.

Иако се те одредбе углавном подразумијевају, оне су ипак кључни дио уговора између војника и државе. Одредбе попут ових су уобичајене у многим земљама и залазе у суштинске вриједности, како у директном тако и у индиректном смислу, које су кључне у функционалним и професионалним оружаним снагама.

У директном смислу, те одредбе се фокусирају на готовост снага као кључни аспект оружаних снага, с обзиром на то да здравствено спремне и способне снаге представљају главну компоненту оперативне готовости и успјеха. Штавише, одредба о адекватној здравственој заштити као

обнављајућем и превентивном фактору знатно доприноси спремности и способности снага. Као крајњи резултат, такве одредбе о здравственој заштити повећавају продуктивност и дјелотворност и помажу у постизању способних, здравих и заштићених оружаних снага. Поред тога, оне олакшавају задржавање људства у служби и индивидуални развој припадника.

У индиректном смислу, те одредбе би допринијеле моралу и колективном карактеру оружаних снага – посебно у смислу заједништва и породице, што је присутно у многим етаблираним оружаним снагама, попут оних будућих НАТО савезника. Не само да су те одредбе кључни фактор који доприноси јединству и лојалности, већ доприносе и свеукупном окружењу и систему вриједности процеса професионализације и модернизације.

V – Пензијско и инвалидско осигурање војних лица

Овај дио уређује право на пензију и осигурање војних лица на служби у оружаним снагама. Он даје приказ услова које је потребно испунити за пензију и број година проведених у служби потребних за добивање осигурања. Такође, овај дио прописује начин на који се обрачунавају пензије лица на служби.

Прелазак отприлике 12.000 војних лица која тренутно упошљавају ентитети на државни ниво захтијева успоставу усклађених прописа који дефинишу услове за пензионисање и одредбе о пензијама професионалних војних лица. Пензијско осигурање је тренутно у надлежности ентитета, а постојеће одредбе о пензијама у ентитетима значе да војници немају исте бенефиције.

Комисија за реформу одбране је разматрала два питања: прво, с обзиром на то да нема државног пензијског фонда да се осигурају права на пензије за лица на служби на државном нивоу; друго, систем који би представљао награду за тешке услове које подносе лица на служби и који би премостио јаз између година проведених у служби потребних за пензију и старосне границе за пензију за војна лица. Модел садржан у овим одредбама се заснива на постојећем систему који се користи за државне полицијске

службенике. С обзиром на то да се војна лица морају пензионисати у различитој старосној доби – на примјер официри са педесет и пет година живота – а по закону старосна доб за пензионисање је шездесет и пет година, у овом закону се предлаже да се једна година војне службе за потребе пензијског стажа обрачунава као дужи временски период.

Овим члановима би се обезбиједило да сви припадници Оружаних снага Босне и Херцеговине имају бенефиције за пензијски стаж примјерене захтјевима службе у оружаним снагама.

VI – Радно вријеме и годишњи одмор

Овај дио је у већем дијелу преузет из одредби које су садржане у ентитетским законима и прописује општа правила за радно вријеме и право на годишњи одмор и одсуство, укључујући кориштење тих права. У њему су наведене околности под којима командант може издати наредбу о дужем радном времену, попут оне када се лице које је на служби налази на оперативним, односно специјалним задацима. Овај дио утврђује бенефиције за основни годишњи одмор и одсуства, укључујући одредбу за поштивање права лица на служби на вјерске и културне потребе. Он поред тога утврђује право на породилско одсуство у складу са примјењивим, важећим цивилним законима, те омогућава постојање посебних околности у којима лице на служби може узети одсуство. Осим тога, ове одредбе су, у складу са члановима садржаним у дијелу 'Права, дужности и одговорности лица на служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине', посебно кад је у питању намјера поштивања европских закона и конвенција о људским правима које се тичу задовољавања и поштивања вјерских и културних права.

Намјера овог дијела је успостава програма одмора како би се припадницима Оружаних снага Босне и Херцеговине омогућило да користе свој одобрени годишњи одмор у највећој могућој мјери. Одмор је важан дио јединственог персоналног система и позитивно дјелује на морал, ниво извршавања дужности и мотивацију за напредовање у каријери код лица на служби. Зато је одмор кључни фактор за готовост и

способност снага. Штавише, осим што прописују право појединаца на одмор, они указују на то и да се одмор мора планирати како би се онемогућила његова злоупотреба и осигурало да он не ограничава извршење задатака, не утиче на друга лица нити на функционалност Оружаних снага.

VII – Плате, додаци и друге накнаде

У овом дијелу се утврђују прописи у вези са платама и правима војних лица на служби у земљи и иностранству, те прописује општи оквир за обрачун и исплату плата, додатака и накнада. Поступци су углавном преузети из постојећих одредби ентитетских закона, али основни аспект који се њима уводи је јединствена плата.

Овај дио уређује околности у каријери с којима би се лица на служби сусретала, што је од посебног значаја ако се узму у обзир захтјеви службе у оружаним снагама. Служба у оружаним снагама често подразумијева одвојеност од породица и мјеста сталног боравка, као и службу у иностранству – ради извршавања дужности попут операција подршке миру, дипломатске мисије или за потребе образовања, односно обуке. Ове одредбе препознају сложеност, одговорности и опасности службе и обезбјеђују одговарајућу надокнаду за околности које се јављају као резултат службе у оружаним снагама.

Ове одредбе су кључни дио јединственог персоналног система. Тренутно постоје два различита система плата и додатака у ентитетским структурама у области одбране. Сваки од ових система се финансира из посебних буџета које одобравају ентитетски парламенти. Као такве, ове одредбе пружају основу за јединствен, усклађен систем плата и додатака за све припаднике Оружаних снага Босне и Херцеговине и представљају велики корак ка уједињењу оружаних снага. Штавише, успостава јединственог рачуна и јединственог буџета за одбрану, представљала би кључни дио успоставе финансијске контроле државе над платама и персоналом оружаних снага.

Систем Оружаних снага Босне и Херцеговине за плате и додатке мора бити упоредив са платама и додацима у државном сектору. Плате морају бити

довољно високе како би се задржали појединци, а систем би требао бити довољно мотивирајући да људи напредују у служби и теже унапређењу. Систем плата који је примјерен сложености посла који се обавља, одговорностима и чину је кључни дио професионализације Оружаних снага Босне и Херцеговине.

VIII – Стандарди понашања

Овај дио установљава основу за стандарде понашања за сва лица из Министарства одбране и војна лица без обзира на дужност, односно чин. Те одредбе би допунили прописи и детаљан кодекс понашања којег треба донијети министар одбране, а поштивање кодекса понашања би надзирао Генерални инспекторат.

У овом дијелу су детаљне одредбе везано за стандарде понашања, дужност поштивања закона, те забране одређених активности и понашања, као и за сукоб интереса. Он би регулисао понашање свих лица и дефинисао минималне потребне стандарде понашања које требају задовољити. Ти стандарди су осмишљени како би се омогућило лицима да избјегну сукоб интереса и перцепцију постојања сукоба интереса између њихових приватних интереса и службених дужности. Овај дио се ослања на принцип по којем сва војна лица подлијежу цивилним законима Босне и Херцеговине и обавезни су их поштивати.

Ове одредбе прописују обавезу свих припадника оружаних снага да теже постизању и одржавању највиших професионалних и персоналних стандарда, чиме се ојачава како надлежност тако и кохезија оружаних снага. Оне утврђују обавезу лица на служби да избјегавају све активности због којих би у питање дошла њихова професионална способност, те свако понашање које би могло нарушити морал и углед оружаних снага чиме би се ризиковало повјерење и поштивање које мора постојати између појединаца који овисе један о другоме.

Сва лица у оружаним снагама су дужна сама рјешавати своје приватне ствари и понашати се на такав начин да избјегну постојање или стварање дојма о постојању било каквог сукоба између њихових јавних дужности и

приватних интереса, било да се ради о финансијским или политичким интересима. Та обавеза се примјењује на сва лица, без обзира на њихову позицију. Исто тако је свим лицима забрањено користити своје службене позиције у сврху наговарања, вршења притиска или било каквог утицаја на неко лице ради задобијања личне користи за себе или друге.

Због дужности коју обављају, лица су обавезна избјегавати ситуације сукоба интереса које се појављују када се њихови лични, професионални или финансијски интереси сукобљавају са њиховим званичним одговорностима, чиме се ствара могућност да запослени не поштују или занемари своју обавезу према служби. Према томе, те одредбе прописују да лицима није дозвољено имати финансијске интересе који су у сукобу са савјесним обављањем њихових дужности - што укључује ангажман на другим пословима или било којим активностима, попут чланства у невладиним удружењима или организацијама које су у супротности са званичним државним дужностима и одговорностима. Исто тако, ове одредбе уређују примање поклона и хонорара, како би се избјегле околности гдје то може утицати на објективну просудбу упосленика и угрозити повјерење јавности у интегритет власти и оружаних снага.

Главни разлог за ове одредбе је да рад у оружаним снагама захтијева и од војних и од цивилних лица да чувају свој интегритет и поштују вриједности и морална начела много више него што се то очекује од цивилног сектора. То је због тога што оружане снаге постоје како би браниле Босну и Херцеговину и њене интересе и могу примјенити смртоносну силу у њено име према овластима која су додијељена ланцу командовања. Те јединствене околности захтијевају понашање и дисциплински оквир који се примјењује на сва лица, а оружане снаге морају заузети посебан став према одређеним врстама понашања и односа који би се, у већини других професија, могли сматрати искључиво питањем личног избора, односно моралних принципа. Унутар кохезивне војне заједнице у којој се припадници међусобно помажу, посљедице губитка повјерења су потенцијално велике, тако да такво понашање има додатну димензију. Ове одредбе су, према томе, кључни дио процеса професионализације, посебно

будући да доприносе свеукупном окружењу и, што је још важније, систему вриједности професионалних стандарда и понашања.

IX – Управљање персоналном евиденцијом

У овом дијелу дат је основ за успостављање свеобухватног система управљања персоналном евиденцијом. У њему су прописане надлежности министра одбране за успостављање ефикасног система контроле појединачне евиденције персонала и персоналне евиденције о извршавању дужности, како би надлежни команданти имали све податке потребне за испуњавање одговорности оружаних снага. Министарство одбране Босне и Херцеговине имало би надлежност за формирање и одржавање главних евиденција персонала за сва лица упуслена у оружаним снагама и институцијама у области одбране. Ова надлежност би требала укључити планирање, контролу, усмјеравање, организацију, обуку и промоцију активности везано за ажурирање, одржавање, кориштење и располагање евиденцијом.

Овим члановима се успостављају правила и смјернице за одржавање и управљање персоналном евиденцијом, као и за документе које израђују јединице унутар оружаних снага. Ове одредбе примјењују се на све војно и цивилно особље упуслено у Оружаним снагама Босне и Херцеговине и институцијама у области одбране.

Ове одредбе омогућавају министру одбране и оружаним снагама да створе систематичну структуру евиденције која се односи на све аспекте запослења појединца на служби. Та евиденција могла би укључити документе о идентификацији и квалификацији, уговоре, документе о образовању, оцјене о извршавању дужности, као и друге податке релевантне за запослење у оквиру система одбране. Одредбе ових чланова такође омогућавају формирање система помоћне евиденције за упусленике за потребе управљања персоналом и професионалног развоја. То би била евиденција која подржава одлуке надлежних лица и органа везано за школовање, обуку, унапређење и предлагање за нова постављења војних лица.

Ове одредбе су кључне за захтјев да се успостави један систем управљања платама, персоналом и људским ресурсима. Оне би увелико унаприједиле усклађеност унутар оружаних снага и олакшале управљање условима службе, како би се остварила уједначеност. Поред тога, развој таквог система би био прилика да се модернизује садашњи начин управљања евиденцијом, те представља главну компоненту процеса модернизације Оружаних снага Босне и Херцеговине.

Х – Систем за класификацију војних лица

У овом дијелу прописује се успостављање и стварање јединствених процедура класификације и прекласификације за управљање каријером официра, подофицира и војника у Оружаним снагама Босне и Херцеговине. Систем за класификацију би се примијењивао на све припаднике оружаних снага и резервног састава. Овај систем је важна компонента процеса модернизације и кључни је дио професионализације и развоја Оружаних снага Босне и Херцеговине.

Овим се одредбама такође успоставља потреба за вођењем евиденције о персоналу и извјештавању о јачини јединице, како би ланац командовања имао информације о укупној јачини јединице. Успоставом система вођења евиденције о персоналу и извјештавања о јачини јединице војном руководству у оружаним снагама се омогућава довољно података о јачини и броју људства. Ови подаци су кључни за провођење административних мјера и доношење одлука, и представљају битан елеменат ефикасног система управљања персоналом. Од кључне је важности да свака јединица достави тачне податке о статусу сваког лица на служби у тој јединици. Ови подаци би служили као основ за одговарајућу попуну упражњених мјеста у складу са одобреном структуром. Стога они представљају кључни елеменат обезбјеђивања приправности и јачине.

Општи циљ ових одредби је да се створи систем који омогућава ефикасно управљање људством како би се успјешно испуњавале мисије Оружаних снага Босне и Херцеговине. Систем за класификацију људства кључна је компонента управљања људством и користи се за идентификацију и

усклађивање индивидуалних способности, ограничења и склоности са захтјевима конкретног радног мјеста.

Цијели систем је замишљен тако да се војним лицима управља на начин којим се постиже ефективан рад. Он представља кључни инструмент за постављање лица на позиције које одговарају њиховим способностима и квалификацијама и стога је од кључног значаја за задовољавање потреба оружаних снага. Војно-евиденцијска специјалност лица се утврђује према потребама оружаних снага, образовању, обучености и искуству, личним преференцама и способностима, као и другим квалификацијама. Када се успостави, овај систем ће свим лицима на служби такође створити представу о њиховим професионалним могућностима и помоћи им у остваривању циљева везаних за каријеру. Ове одредбе су битан дио процеса професионализације и модернизације и помогле би у стварању оружаних снага које су у стању обавити мисије и задатке које се од њих очекују.

XI – Систем управљања каријером

У овом дијелу се предвиђа успостава система управљања каријером који ће омогућити управљање појединцима од њиховог ступања на службу до одласка у пензију или прекида службе. Овај систем се примјењује на сва професионална војна лица у оружаним снагама и институцијама у области одбране. Ово је нови концепт и представља главну компоненту процеса професионализације и модернизације.

Овим одредбама би се обезбиједило да се уговори о пријему у службу војних лица продужавају у складу са потребама појединца и захтјевима оружаних снага. У овим члановима се утврђују прописи везано за вријеме проведено у служби за професионална војна лица и припаднике резервног састава, и успостављају процедуре за продужење уговора за професионална војна лица, укључујући надлежности комисија за продужење уговора, њихов састав и процедуре којим се уређује њихов рад.

Комисије за продужење уговора су битан дио система и процеса управљања каријером. Иако теренски команданти најбоље могу извјештавати о

појединцима под њиховом директном командом, они нису у могућности да упореде рад њима непосредно подређених лица са радом лица подређених другим командантима. Ову функцију би требале обављати неутралне комисије за избор, чиме би постигло непристрасно и објективно одлучивање у процесу продужења уговора како би се задржало најбоље људство. Ово је од темељне важности и представља важан корак у развоју персонала професионалних оружаних снага.

Одредба да се комисије сазивају по одлуци министра одбране Босне и Херцеговине, те да ће постојати јединствена и централна комисија од огромне је важности за ефикасан систем и помоћи ће да се избјегне стварање паралелних система.

Свеобухватан систем управљања каријером је кључна компонента јединственог персоналног система. Успјешна попуна оружаних снага зависи од ефикасне контроле структуре људства. Управљање каријером појединаца је неопходно како би се обезбиједило да лица на служби развију свој пуни потенцијал везано за чин и способности, и обезбјеђује да се прави људи нађу на правим мјестима, што је у најбољем интересу организације у цјелини.

Надаље, примарни процес управљања каријером је развој пуног појединачног потенцијала сваког официра, подофицира и војника. Овај систем би омогућио да се испуне потребе појединца ради остваривања његових амбиција и даље мотивације. Усклађивање потреба оружаних снага с потребама каријере појединца саставни је дио настојања да оружане снаге буду оперативно способне. Према томе, ово је битан дио процеса професионализације и олакшава развој оружаних снага у цјелини пошто се постављења људства на позиције врши на основу њиховог искуства, резултата у раду и способности.

XII – Унапређење

У овом дијелу је регулисано унапређење војних лица и припадника резервног састава оружаних снага до чина пуковника, без обзира гдје су распоређени. Овим одредбама би се створио јединствен систем

напредовања и унапређења за Оружане снаге Босне и Херцеговине. Унапређење официра у чину генерала регулисано је у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине и дио је надлежности Предсједништва Босне и Херцеговине. Унапређење на основу способности је врло битно за обезбјеђивање оперативне способности и готовости оружаних снага, и омогућава оружаним снагама да се развијају у складу са потребама државе и да обављају мисије и задатке утврђене одбрамбеном и безбједносном политиком. Мериторан систем унапређења је такође врло битан елеменат који доприноси моралу и понашању јединица и појединаца, и стога је од примарног значаја за кохезију и функционисање јединица.

Овим одредбама се пропсиују процедуре за унапређење војника, официра, подофицира и припадника резервног састава. Овим члановима је предвиђено успостављање комисија за унапређење, као и њихов састав и процедуре којим се уређује њихов рад. У њима је прописан најмањи временски период потребан за унапређење и потребни услови који требају бити испуњени како би се разматрало унапређење. Поред тога, овим одредбама се даје могућност привремених унапређења у складу са захтјевима службе на посебним задацима, на приједлог министра одбране и уз одобрење Предсједништва Босне и Херцеговине.

Одредба да се комисије сазивају по одлуци министра одбране, и да ће постојати јединствена и централна комисија од огромне је важности за ефикасан систем и помоћи ће да се избјегне стварање паралелних система.

Јединствен систем унапређења је врло битан елеменат процеса професионализације и система управљања персоналом. Овај систем мора подржавати развој каријере појединаца и стандардизовати могућности за напредовање заслужних припадника у служби. Свеукупни циљеви јединственог система унапређења су да се формацијска мјеста попуне квалификованим људством, да се обезбиједи напредовање у каријери и произвођење у чинове у складу са потенцијалом појединаца и да се најквалификованији појединци награде. Ове одредбе би помогле да се обезбиједи да је систем у потпуности правичан и транспарентан и да се њиме управља на праведан и непристрасан начин, тако да се обезбиједи да

се унапређују само најзаслужнија војна лица на основу претходних резултата у раду и будућег потенцијала да служе на позицијама које носе већу одговорност.

XIII – Оцјењивање

Одредбе овог дијела предвиђају успостављање јединственог система оцјењивања резултата у извршавању дужности ради подршке јединственом систему управљања персоналом и примјењују се на сва професионална војна лица у Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Овим члановима се утврђују детаљна правила, принципи и процедуре за провођење процеса оцјењивања, као и процедуре након добивања резултата оцјењивања, укључујући одредбу којом се предвиђа улагање жалби и приговора на добивену оцјену.

Процес оцјењивања је врло битан дио система управљања персоналом и развоја каријере појединаца. Процес оцјењивања има утицај на циљеве каријере, кроз њега се мјери квалитет оружаних снага и он великим дијелом утиче на одређивање вишег руководства и међу подофицирима и међу официрима. Извјештаји с оцјенама, потребе оружаних снага и квалификације појединца се онда могу заједно користити као основа за активности везане за људство, као што су унапређење, избор за едукацију и обуку, распоређивање и квалитативно управљање. Овим одредбама би се обезбиједило да се овим системом управља на непристрасан начин за све људство. Овакав систем је кључни елеменат за успостављање професионалних оружаних снага и главни је инструмент за очување морала и високих стандарда понашања.

Поред тога, свеобухватан систем оцјењивања је користан инструмент контроле квалитета и помаже да се обезбиједи да оружане снаге задовољавају потребне стандарде како би испуниле своје мисије и задатке.

XIV – Одликовања, награде и похвале

У овом дијелу утврђене су процедуре за додјеливање одликовања, награда и похвала лицима на служби у оружаним снагама, грађанима и другим правним лицима за допринос Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

У овим члановима прописано је да ће се додјеливање одликовања уредити посебним законом, док ће награде и похвале уредити правилници који донесе министар одбране Босне и Херцеговине.

XV – Статус у служби

У овом дијелу се утврђују процедуре према којима официри, подофицири и војници могу бити постављени на дужност како би се задовољиле потребе Оружаних снага Босне и Херцеговине, а односе се на сва професионална војна лица и припаднике резервног састава. Овдје се, такође, утврђује могућност промјене рода или службе професионалног подофицира или официра, било на његов захтјев било по потреби службе или оружаних снага. Одлуке о промјени рода или службе доноси министар одбране Босне и Херцеговине. Ове одредбе су неопходне пошто је мобилност људства унутар оружаних снага важан дио персоналног система и омогућује командантима и министру одбране да избалансирају људске ресурсе у односу на потребе оружаних снага.

Овај дио такође уређује ситуације у којима би се војна лица бирала за школовање или професионално усавршавање и одређују прописи којим се уређује одсуство у случају болести, стављања на располагање или удаљења са дужности, односно из службе.

Одредбе које се односе на професионално војно образовање и појединачну обуку од кључног су значаја пошто су то пресудни фактори за будући развој Оружаних снага Босне и Херцеговине. Професионално војно образовање и појединачна обука су централни дијелови јединственог система за људство пошто постоји нераскидива веза између школовања, унапређења, распоређивања, останка у служби, плате, прекида службе и преквалификације ради повратка у цивилни живот. Већ етаблиране

оружане снаге схватају овај концепт и сматрају га главним начелом управљања људством. Основни разлог за то је да је квалификовано људство, а нарочито руководећи кадар, веома важно за одржавање професионалних војних снага. Максимално повећање могућности за обуку је битан дио процеса професионализације, а развијање капацитета и способности појединаца на служби придонosi укупним капацитетима оружаних снага.

У овом дијелу предвиђа се могућност да Министарство одбране одобрава стипендије за студенте како би се попунила формацијска мјеста, или за упис кадета на војно-образовне институције. У њему су детаљно наведене обавезе кадета, професионалних војних лица и војних стипендиста након завршетка школовања, те период обавезне службе у оружаним снагама.

XVI – Чинови и обиљежја Оружаних снага Босне и Херцеговине

Овим дијелом се утврђују стандардни чинови, ознаке чинова и обиљежја Оружаних снага Босне и Херцеговине. Ове одредбе примјењују се на све припаднике активног и резервног састава оружаних снага и институција у области одбране. Утврђени су чинови генерала, официра, подофицира и војника, као и ознаке чинова и обиљежја за генерале, офицере и подофицире. Овим одредбама се такође прописује да су све маскирне униформе Оружаних снага Босне и Херцеговине од истог или сличног материјала, са истом маскирном шаром. Овим члановима би се постигло да припадници оружаних снага буду уједињени у оквиру истог система чинова, обиљежја и униформе, чиме се постиже испуњење битног елемента једне војне силе и постиже усклађеност унутар Оружаних снага Босне и Херцеговине.

XVII – Дисциплинска одговорност

У овом дијелу се уређује питање војне дисциплине и дисциплинске одговорности. У њему се теже и блаже повреде дисциплине утврђују као дисциплински прекршаји и преступи, и прописују санкције и одабир врсте и мјера дисциплинских санкција и казни. У њему су дате основне одредбе о дисциплинским поступцима и утврђују процедуре и надлежност

надлежних старјешина да расправљају о учињеним дисциплинским прекршајима и надлежност дисциплинских комисија да расправљају и одлучују о повредама дисциплине.

Овим одредбама се ланцу командовања даје овлашћење да проводи и извршава планове и одлуке команданата и оружаних снага у цјелини. Дисциплина је од основне важности за функционисање оружаних снага пошто је од највећег значаја за кохезију оружаних снага као јединице и врло битна за правилно функционисање ланца командовања кроз цијелу војску. Регулисање војне дисциплине саставни је дио функционалних и оперативно способних оружаних снага и представља темељ професионалне оружане силе. Мало је професија које зависе од дисциплине као војска. Природа оружаних снага као скупа појединаца који морају оставити по страни своје личне интересе, бриге и страхове како би проводили колективне циљеве групе захтијева строг режим који може усмјерити вољу и таленте појединаца у једном правцу. Ово оружаним снагама омогућава да се суоче са изазовима и препрекама у остваривању циљева који се могу остварити само кроз колективне и усклађене напоре. У основи, осјећај кохезије као резултат удруживања појединаца ствара јединство сврхе. Он чува и интересе оружаних снага и лица у служби, и треба да се проводи тако да гарантује исправност поступка и правичност.

XVIII – Престанак војне службе

У овом дијелу се утврђују правила и смјернице за престанак војне службе професионалних официра, подофицира и војника у Оружаним снагама Босне и Херцеговине. Ове одредбе се примјењују на сва професионална војна лица и регулишу престанак војне службе, добровољни и недобровољни престанак службе, часни и нечасни отпуст и престанак обавезе службе у резервном саставу. Ове одредбе се не односе на пензионисање на крају службе. Министарство одбране Босне и Херцеговине би било надлежно за израду упутстава и одржавање политике и стандарда за професионална војна лица чија служба престаје.

Ове одредбе се заснивају на претпоставци да је каријера професионалног официра, подофицира и војника привилегија оних чије извршавање дужности, понашање, ставови и потенцијал за напредовање задовољавају највише стандарде. Одредбе о прекиду службе говоре о повратку појединаца из службе у оружаним снагама у цивилни живот. Политика прекида службе је осмишљена тако да се задржава и награђује најквалитетније људство, а да се наставак службе онемогући онима који не задовољавају тражене стандарде за оружане снаге.

Ове одредбе су неопходан дио персоналног система пошто постоји пуно разлога због којих професионалним припадницима снага може без њихове воље престати служба у оружаним снагама, а који укључују повреду дужности, извршење дужности које не задовољава стандарде (квалитативно управљање), непостојање упражњених мјеста (квантитативно управљање) или неподобност. Иако су ови разлози углавном стандардни, са становишта управљања персоналом, питања квалитативног и квантитативног управљања су битна. Прекиди службе услед квалитативног управљања заснивају се на упражњеним мјестима наредног вишег чина. Оружане снаге морају донијети одлуку о томе на чему ће се заснивати наставак службе и дужина трајања уговора и услови службе за професионално људство. Квалитативно управљање људством директно је повезано са управљањем каријером и потребама оружаних снага. До прекида службе на основу квантитативног управљања може доћи приликом смањивања укупног броја људства. У тим случајевима се мора максимално настојати да право људство, правих специјалности, буде задржано како би се задовољиле потребе оружаних снага. Према томе, до прекида службе може доћи у неким специјалностима, а у неким не. У овом случају, обично долази до смањења на основу квалитативних мјера на пољу индивидуалне каријере. Према томе, ови концепти представљају битан дио процеса професионализације Оружаних снага Босне и Херцеговине.

XIX – Остале одредбе

У овом поглављу су садржане одредбе које се односе на разна питања која не спадају ни у једно друго поглавље закона. Та питања укључују природу наредби, обавезу да се пријем аката који садрже тајне податке потврди потписивањем, те друге поступке и прописе.

XX – Прелазне и завршне одредбе

У овом дијелу садржане су одредбе које се односе на пренос функција у области одбране и прелазак људства са ентитетског на државни ниво. У суштини, одредбама овог дијела премошћује се јаз између старог и новог система и регулише начин и процедуре за прелазак људства на државни ниво.

Преузимањем надлежности за одбрану од стране државе значи да би ентитетске институције у области одбране правно престале да постоје, што значи да сва лица тренутно на служби у ентитетима требају прећи на службу на државни ниво. Преузето људство задржава права и обавезе стечене на основу прописа који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона. Процедура закључивања нових уговора са преузетим људством ће се обавити у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Прелазак цивилног особља на служби у ентитетима је регулисано прелазним и завршним одредбама Закона о одбрани Босне и Херцеговине. Овај дио Закона о служби регулише прелазак лица на служби у ентитетским војскама.

Прелазак ће се извршити тако да се одмах изврши правни пренос надлежности за функције, људство и друге обавезе у области одбране. Када Парламентарна скупштина БиХ усвоји Закон о одбрани и Закон о служби, ови закони ће заједно ступити на снагу осам дана након објављивања у Службеном гласнику Босне и Херцеговине. Међутим, постојаће један временски период након њиховог ступања на снагу и стварног правног преноса надлежности за функције, особље и друге обавезе. Детаљи везани

за овај пренос надлежности детаљно су описани у претходном поглављу у дијелу у којем су дати коментари на прелазне и завршне одредбе Закона о одбрани Босне и Херцеговине. Према томе, до конкретног преноса надлежности и преласка људства би дошло 1. јануара 2006. године – због организацијских и буџетских разлога објашњених у претходном поглављу овог извјештаја.

У овом поглављу се посебно уређују статус и права преузетих војних лица, издавање и примјена прописа и забрана да Министарство одбране Босне и Херцеговине и ентитетска министарства одбране примају нова лица на службу. Забрана пријема нових лица на службу уводи се имајући у виду будуће потребе за смањењем броја људства и биће на снази док се не обави пренос надлежности и прелазак људства 1. јануара 2006. године, у складу са одредбама Закона о одбрани и коментарима на тај закон.

Овим одредбама се, такође, утврђује процес усклађивања чинова у Оружаним снагама Босне и Херцеговине на основу постојећих назива чинова.

4.3.4. Препоруке за измјене и допуне закона

ЗАКОН О СЛУЖБИ У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ПОГЛАВЉЕ I – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет закона)

Овим законом уређују се служба у Оружаним снагама Босне и Херцеговине (у даљнем тексту: Оружане снаге), састав Оружаних снага, пријем у службу, права и обавезе лица на служби у Оружаним снагама, статус лица током службе, систем класификовања људства, оцјене, унапређења, управљање евиденцијом персонала и каријером војних лица, чинови и ознаке у Оружаним снагама, стандарди понашања и друга статусна питања лица на служби у Оружаним снагама.

Члан 2.

(Оружане снаге Босне и Херцеговине)

Оружане снаге подразумијевају све војне снаге у Босни и Херцеговини на начин утврђен Законом о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број /05), (у даљем тексту: Закон о одбрани).

Члан 3.

(Лица на служби у Оружаним снагама)

- (1) На служби у Оружаним снагама могу бити војна лица, цивилна лица и кадети. Војна лица су професионална војна лица и лица у резервном саставу док су на служби.
- (2) Професионална војна лица су:
 - а) војници,

- b) подофицири,
 - c) официри,
 - d) генерали.
- (3) Цивилна лица на служби у Оружаним снагама су запослени на које се примјењују одредбе Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, број 26/04)
- (4) Лица у резервном саставу су:
- a) резервни војници,
 - b) резервни подофицири,
 - c) резервни официри,
 - d) резервни генерали.
- (5) Припадници резервног састава за вријеме вршења војне службе имају иста права и обавезе као и професионална војна лица, осим уколико овим законом није другачије прописано.
- (6) Под вршењем војне службе у резервном саставу подразумијева се вријеме проведено на обуци, вјежбама и извршењу мисија.
- (7) Кадети имају права и обавезе које су прописане овим законом и прописима које доноси министар одбране.

Члан 4.

(Видови, родови и службе)

Оружане снаге се састоје из видова, родова и служби.

- a) Видови су:
 - 1) Копнена војска,
 - 2) Авијација и противваздушна одбрана.
- b) Родови су:
 - 1) Пјешадија,
 - 2) Артиљерија,
 - 3) Артиљеријско-ракетне јединице противваздушне одбране,
 - 4) Оклопно-механизоване јединице,
 - 5) Авијација,
 - 6) Инжињерија,
 - 7) Веза,
 - 8) Атомско-биолошко-хемијска одбрана,
 - 9) Електронско извиђање и против-електронска борба,
 - 10) Ваздушно осматрање и јављање,
 - 11) Војнообавјештајни.
- c) Службе су:
 - 1) Техничка служба,
 - 2) Ваздухопловно-техничка служба,
 - 3) Служба војне полиције,
 - 4) Саобраћајна служба,
 - 5) Интенданска служба,
 - 6) Санитетска служба,
 - 7) Ветеринарска служба,
 - 8) Грађевинска служба,
 - 9) Финансијска служба,
 - 10) Правна служба,
 - 11) Геодетска служба,
 - 12) Информатичка служба,

- 13) Музичка служба,
- 14) Вјерска служба.

Члан 5. (Пукови)

- (1) Пјешадијски пукови баштине идентитет и војно наслеђе јединица и народа из којих потичу: АРБиХ, ХВО и ВРС.
- (2) Пукови и команде пукова немају ни оперативна ни административна овлаштења.
- (3) Сваки пук има малу, неоперативну команду пука и људство. На челу команде пука је официр Оружаних снага испод чина ОФ-5. Број додатног особља у команди пука неће бити већи од 10 за сваки пук. Команданти и особље пукова су под командом команданта најближе бригаде.
- (4) Људство у командама пукова су припадници Оружаних снага и распоређени су у команде пукова у складу са системом управљања људством.
- (5) Командама пукова административну подршку пружају команде најближих бригада.
- (6) Заступљеност пукова у парадама, свечаностима и посебним догађајима се одобрава кроз ланац командовања у складу са Правилником о свечаностима.
- (7) Команде пукова могу:
 - а) управљати музејом пука,
 - б) контролисати финансијски фонд пука, који се прикупља кроз добровољне чланарине припадника и непрофитне активности, а што регулише Министарство одбране,
 - с) припремати, истраживати и његовати историју пука,
 - д) објављивати билтене пука,
 - е) чувати културно-историјско наслеђе пука,
 - ф) давати упутства о одржавању посебних свечаности,
 - г) давати упутства о обичајима, одјећи и понашању пука,
 - х) водити официрске, подофицирске и војничке клубове.
- (8) Пукови могу у свом саставу имати активног, резервног или пензионисаног официра који служи као “пуковник” пука. Пуковник пука је искључиво почасна позиција и нема ни оперативна ни административна овлаштења.
- (9) Министар одбране доноси прописе који додатно дефинишу организацију и одговорности пукова, укључујући именовање пуковника пукова и другог особља у командама пукова.
- (10) Министар одбране именује пуковнике пукова, на приједлог и савјет команданта пука.

Члан 6. (Примјењивост аката)

- (1) Уколико није другачије одређено овим законом, акти којима се регулише статус професионалних војних лица, лица у резервном саставу и цивилних лица у Оружаним снагама су управни акти и доносе се у складу са овим законом, Законом о одбрани, Законом о управи БиХ („Службени гласник БиХ“ 32/02), Законом о државној служби у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“ 12/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04 и 37/04), Законом о раду у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“ 26/04 и 7/05), другим важећим законима, као и директивама, прописима и наређењима министра одбране Босне и Херцеговине.
- (2) У поступку доношења аката из става (1) овог члана, ако то није законом другачије одређено, примјењују се прописи којима се уређује управни поступак.
- (3) Против коначних управних аката из става (1) овог члана, може се покренути управни спор пред надлежним судом, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 7.

(Надређени и подређени)

- (1) Професионална војна лица у служби Оружаних снага, у складу са њиховом службом, могу бити надређени и подређени. У односу према чину и служби она могу бити више и ниже старјешине.
- (2) Надређено лице је лице које, у складу са законом, осталим прописима и надлежношћу за руковођење и командовање, руководи и командује војним командама, штабовима, јединицама и институцијама, као и тијелима и персоналом унутар њих.
- (3) Виши старјешина је лице са вишим чином. У случају да постоје двије особе истога чина, виши старјешина је лице за чије је формацијско мјесто утврђен виши чин. У случају да постоје двије особе истога формацијског чина, виши старјешина је лице које је раније унапријеђено.

ПОГЛАВЉЕ II – ПРИЈЕМ У ПРОФЕСИОНАЛНУ ВОЈНУ СЛУЖБУ

Члан 8.

(Општи услови пријема)

- (1) У професионалну војну службу може бити примљено лице које испуњава опште услове:
- а) да је држављанин Босне и Херцеговине,
 - б) да је здравствено способно за службу у Оружаним снагама,
 - ц) да није осуђивано на безусловну казну затвора у трајању дужем од шест мјесеци,
 - д) да није претходно отпуштено из државне службе или правног лица због повреде службене дужности у посљедње три године,
 - е) да му правоснажном пресудом није забрањено обављање одређених дјелатности односно дужности за вријеме трајања такве забране,
 - ф) да се против њега не води кривични поступак за кривично дјело за које се гони по службеној дужности,
 - г) да има одговарајућу стручну спрему потребну за обављање одређене дужности,
 - х) да није млађе од 18 година нити старије од 27 година у периоду пријема осим ако горња старосна граница није занемарена у складу са прописима које доноси министар одбране Босне и Херцеговине (у даљем тексту: министар одбране),
 - и) да је одслужило војни рок или на други начин оспособљено за дужност за коју се прима.
- (2) Поред општуг услова из става (1) овог члана министар одбране ће утврдити посебне услове.

Члан 9.

(Објављивање конкурса и огласа)

- (1) Пријем лица у професионалну војну службу у Оружаним снагама врши се на основу конкурса, односно огласа, изузев кадета и стипендиста по завршеном школовању.
- (2) Пријем лица из члана 11. овог закона у резервни састав Оружаних снага врши се на основу конкурса, односно огласа. (3) Конкурс за Оружане снаге се расписује за одређени пук, род, односно службу, а назначава се и конкретна јединица и локације гдје у том тренутку постоји упражњено мјесто.
- (4) У конкурс кандидати аплицирају преференцу за пукове, локације и јединице. Након завршетка основне војне обуке, кандидату ће се изаћи у сусрет у вези са његовом преференцом, ако је одговарајућа позиција у пуку по његовом избору, односно служби упражњена. Ако одговарајућа позиција у пуку по његовом избору, односно служби није упражњена, кандидату ће бити понуђена могућност да прихвати другу позицију унутар Оружаних снага. Ако кандидат одбије алтернативну позицију, ослобађа се службе без икаквих даљних обавеза. Ни од једног кандидата се по завршетку основне војне обуке неће тражити да се против своје воље прикључи неком пуку, односно служби.
- (5) За обављање одређених задатака и послова посебно значајних за одбрану у професионалну војну службу може се примити особа и без расписивања конкурса односно огласа.

(6) Послове и задатке из става (5) овог чланка одређује министар одбране.

Члан 10.

(Уговори за професионална војна лица)

- (1) Држављанин Босне и Херцеговине који испуњава услове из члана 8. овог закона, може бити примљен у професионалну војну службу на одређене дужности и на одређено вријеме.
- (2) Пријем у службу врши се на основу уговора, а служба тече од дана ступања на дужност.
- (3) Лице из става (1) овог члана прима се у професионалну војну службу на основу уговора којим се утврђују: чин, војно евиденциона специјалност, пук, плата, дужност, трајање службе, обавеза служења у резервном саставу утврђена чланом 101. овог закона те остала права и обавезе током трајања војне службе.
- (4) Уговор о пријему у професионалну војну службу је на одређено вријеме чије се трајање регулира уговором. Министар одбране потписује уговор у име Министарства одбране.

Члан 11.

(Уговори за специјалности у резервном саставу)

- (1) Лица без претходног војног искуства, али са посебним занимањима, могу се ангажовати у резервни састав.
- (2) Лица из става (1) овог члана која испуњавају услове из члана 8. овог закона примају се у резервни састав на основу уговора.

Члан 12.

(Стручна спрема)

- (1) Одговарајућа стручна спрема у складу са чланом 8, став (1) тачка г) овог закона је:
 - а) војници – средња стручна спрема - III степен, стечена у Босни и Херцеговини,
 - б) подофицири – од средње стручне спреме IV степен до више стручне спреме VI степен, стечене у Босни и Херцеговини,
 - ц) официри – висока стручна спрема - VII степен, стечена у Босни и Херцеговини,
- (2) За потребе тачки (а), (б) и (ц), става (1) овог члана надлежни орган издаје прописе којим се дефинише нострификација односно еквивалентан степен стручне спреме стечене изван Босне и Херцеговине.

Члан 13.

(Методe и начини пријема)

- (1) Војник се прима у Оружане снаге у чин војника.
- (2) Подофицир се прима у Оружане снаге у почетном чину подофицира по завршетку школовања у војној или цивилној школи. Изузетно, подофицир може бити примљен у службу по препоруци свог команданта, а на основу обављања војничке дужности уколико испуњава услове из члана 12, став (1), тачка б) овог закона.
- (3) Официр се прима у Оружане снаге у почетном чину официра по завршетку војне академије или након стицања стручне спреме у складу са чланом 12, став (1), тачка (ц) овог закона и завршетка основне официрске обуке. Изузетно, официр може бити примљен по препоруци свог команданта, а на основу обављања војничке или подофицирске дужности и након завршетка основне официрске обуке, те уколико испуњава услове из члана 12, став (1), тачка ц) овог закона.

ПОГЛАВЉЕ III – ПРАВА, ДУЖНОСТИ И ОДГОВОРНОСТИ ЛИЦА НА СЛУЖБИ У ОРУЖАНИМ СНАГАМА

Члан 14.

(Дужности)

Професионално војно лице у Оружаним снагама има права и дужности да:

- а) штити суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине, у складу са Уставом Босне и Херцеговине и међународним правом,

- b) придржава се Закона о одбрани, директива, прописа и наређења министра одбране и Сигурносне политике и Одбрамбене политике Босне и Херцеговине,
- c) придржава се важећих прописа у Оружаним снагама и правила службе Оружаних снага, као и других правила и прописа важећих у Оружаним снагама и јачају војну дисциплину,
- d) изграђује правилне међуљудске односе у војним јединицама и војним установама и пропагирају хумана етичка начела,
- e) његује и јача патриотизам,
- f) стручно се усавршава и помаже усавршавању других припадника Оружаних снага,
- g) чува наоружање и друга материјална средства која су му повјерена у служби,
- h) професионално и беспријекорно обавља дужности и извршава добивена наређења,
- i) личним примјером дисциплине и храбрости и самопожртвовања утиче на друге припаднике Оружаних снага,
- j) исказује самоиницијативу и креативност у вршењу службе,
- k) посједује и носи војне исказнице којим доказује припадност Оружаним снагама и
- l) придржава се и поштује све норме понашања у служби и ван службе.

Члан 15.

(Обавеза обуке за лица у резервном саставу)

- (1) Припадници резервног састава су обавезни проћи кроз планирану обуку.
- (2) Лица у резервном саставу неће се позивати на обуку у року од 12 мјесеци након завршетка своје професионалне војне службе.
- (3) Министар одбране ће издати прописе који регулишу учесталост, дужину и садржај обавезе за обуком припадника резервног састава.

Члан 16.

(Дужност поштовања наређења)

- (1) Војна лица дужна су да извршавају наређења претпостављених старјешина која су у вези са службом, осим наређења која имају обиљежја кривичног дјела.
- (2) Кад приме наређење које има обиљежје кривичног дјела, војна лица су дужна да о томе одмах извијесте старјешину који је претпостављени старјешини који је наређење издао.

Члан 17.

(Право ношења и кориштења оружја)

- (1) Војна лица, сагласно правилима службе, имају право да носе и користе оружје.
- (2) Правила службе у Оружаним снагама доноси министар одбране којим се уређује поступак и услови под којима војна лица могу користити оружје у вршењу службе.
- (3) У извршењу борбених задатака војна лица користе оружје према правилима о борбеним дејствима које доноси министар одбране.

Члан 18.

(Прописи о употреби силе)

Овлаштено војно лице на служби у војној безбједности или у војној полицији користи оружје или друга средства силе у складу са прописима којима се уређује примјена ових средстава у служби у Оружаним снагама, а које доноси министар одбране.

Члан 19.

(Ношење униформе)

Војно лице је дужно носити прописану униформу за вријеме извршавања службе у складу са прописом који доноси министар одбране.

Члан 20.

(Право подношења притужбе)

- (1) Војно лице има право да претпостављеном подноси притужбе и извјештаје у вези са свим питањима из рада и функционисања војне јединице односно установе у којој се налази на дужности.
- (2) Војно лице које поднесе притужбу против претпостављеног команданта није ослобођено од обавезе да изврши добивено наређење, осим изузетка из члана 16. став (1) овог закона.

(3) На писмене захтјеве, приговор, притужбе, жалбе и друге поднеске у управном поступку, у вези са службом у Оружаним снагама, не плаћају се административне таксе.

Члан 21.

(Удаљавање у случају рата или ванредног стања)

Војно лице се за вријеме ратног или ванредног стања, мјера повишене борбене готовости и приправности Оружаних снага може удаљити из војне јединице, односно установе или из мјеста службовања, само по одобрењу команданта бригаде, њему равног или вишег старјешине.

Члан 22.

(Путовање у иностранство током ратног или ванредног стања)

У случају ратног или ванредног стања, професионално војно лице може путовати у иностранство само по одобрењу министра одбране.

Члан 23.

(Војне легитимације)

- (1) Војна лица посједују војну легитимацију којом доказују припадност Оружаним снагама.
- (2) Овлаштена службена лица на дужности у војно-обавјештајном роду и служби војне полиције, поред легитимације из става (1) овог члана, посједују и легитимацију овлаштеног службеног лица којом доказују припадност неком од ових састава.
- (3) Облик, садржај и поступак издавања војних легитимација и посебних исправа које су предвиђене Женевским конвенцијама о заштити жртава рата од 12. августа 1949. године прописује министар одбране.

Члан 24.

(Страна одликовања и признања)

- (1) Војно лице може примити страно одликовање и исто може носити у свечаним и другим приликама само по одобрењу Предсједништва Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Предсједништво).
- (2) Остала страна признања војно лице може примити и исто може носити у свечаним и другим приликама само по одобрењу министра одбране.

Члан 25.

(Синдикално и политичко организовање)

Професионалним војним лицима забрањено је синдикално и политичко организовање.

Члан 26.

(Јавна иступања)

- (1) Војним лицима забрањено је јавно иступање у вези са стањем и односима у Оружаним снагама без писаног одобрења министра одбране.
- (2) Став (1) овог члана се не примјењује на војна лица када се од њих тражи да дају изјаву парламентарној комисији или на суду.
- (3) Војно лице из става (2) овог члана се придржава одредби Закона о заштити тајних података („Службени гласник БиХ“ __/05).

Члан 27.

(Једнаке могућности)

- (1) Професионална војна лица и лица која желе бити примљена у Оружане снаге се третирају са пуним поштовањем принципа транспарентности, правичности и једнаких могућности. Неће бити дискриминације ни по којој основи попут полне, расне, због боје коже, језика, вјероисповјести, политичких или других мишљења, етничког или социјалног поријекла, повезаности са националним мањинама, имовинског стања односно другог статуса.
- (2) Министар одбране обезбјеђује да се у Оружаним снагама поштују обавезе из става (1) овог члана.

Члан 28.

(Вјерске активности и слободе)

- (1) Војно лице има право обављања вјерских активности у циљу остваривања вјерских слобода у складу са специфичностима сваке од вјера.
- (2) Организација и обављање вјерских активности из става (1) овог члана се заснивају на принципу индивидуалне слободе изражавања и обављања вјерске службе припадника Оружаних снага.
- (3) Организација вјерских активности у Оружаним снагама се првенствено заснива на објективним војним потребама.
- (4) Министарство одбране, у сарадњи са законом признатим црквама и вјерским заједницама, прописује организацију и начин функционисања вјерских активности унутар Оружаних снага и осигурава остваривање вјерских слобода како је утврђено у ставу (1) овог члана.

Члан 29.

(Кривична одговорност)

- (1) Лица на служби у Оружаним снагама одговарају за кривична дјела по одредбама кривичног закона.
- (2) Кривична одговорност не искључује дисциплинску одговорност особе у служби у Оружаним снагама, ако дјело представља и кршење војне дисциплине.
- (3) Ослобођење од кривичне одговорности не подразумева и ослобођење од дисциплинске одговорности.
- (4) Дисциплински поступак покреће се и води без обзира на ток кривичног поступка.

Члан 30.

(Овлаштене службене особе за обраду лица у служби у Оружаним снагама)

Овлаштена професионална војна лица у служби у војној полицији дјелују као овлаштене службене особе према законима о кривичном поступку у Босни и Херцеговини у вези с оперативном и криминалистичком обрадом лица у служби у Оружаним снагама за која постоје основи сумње да су у служби или у вези са службом починила кривично дјело.

Члан 31.

(Прекршајна одговорност)

Лица у служби у Оружаним снагама одговарају за прекршаје према општим прописима о прекршајима.

Члан 32.

(Војна дисциплина и дисциплинска одговорност)

- (1) Војна дисциплина је тачно, потпуно и правовремено вршење војне службе, односно обавеза и задатака војних лица прописаних овим законом и другим прописима, наређењима надлежних особа, те поштивање правила и начела понашања у војној служби и ван ње.
- (2) За повреду војне дисциплине војна лица подлијежу дисциплинској одговорности, у складу са Поглављем XVIII овог закона.
- (3) Министар одбране ће донијети извршни пропис о војној дисциплини и дисциплинском поступку у складу са овим законом.

Члан 33.

(Материјална одговорност)

- (1) Припадник Оружаних снага дужан је надокнадити штету коју у вези са вршењем службе учини држави Босни и Херцеговини, намјерно или из крајње непажње.
- (2) Обавеза лица из става (1) овог члана и одговорност Босне и Херцеговине за штете које припадници Оружаних снага у вези са вршењем службе причине трећим лицима утврђује се по општим прописима о накнади штете, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 34.

(Поступак и накнада)

- (1) Накнада штете утврђује се према пропису којим се уређују облигациони односи.

(2) Министар одбране доноси пропис којим се регулише поступак и надлежност за одлучивање.

ПОГЛАВЉЕ IV - ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ДРУГА ПРАВА ВОЈНИХ ЛИЦА

Члан 35.

(Право на здравствену заштиту и осигурање)

- (1) Професионална војна лица, као и чланови њихових породица, остварују здравствену заштиту и здравствено осигурање у складу са важећим прописима о здравственој заштити и здравственом осигурању.
- (2) За вријеме школовања кадети остварују све облике здравствене заштите на терет Министарства одбране.
- (3) Припадници резервног састава, као и чланови њихових породица, остварују здравствену заштиту и здравствено осигурање у складу са важећим прописима о здравственој заштити и здравственом осигурању на терет Министарства одбране, уколико то право не остварују по другом основу.

Члан 36.

(Право на здравствену заштиту након отпуштања)

- (1) Војно лице и након отпуштања из Оружаних снага има право на све облике здравствене заштите на терет Министарства одбране због повреде или болести које је задобило за вријеме вршења службе у Оружаним снагама.
- (2) Лица из става (1) овог члана имају право на бесплатну здравствену заштиту након отпуста из Оружаних снага ако:
 - а) пријаве болест или повреду надлежној љекарској комисији,
 - б) је болест или повреда настала за вријеме вршења службе у Оружаним снагама као посљедица службе.
- (3) Лица из става (2) овог члана, код којих се болест открије након отпуштања из Оружаних снага, а надлежна љекарска комисија утврди да је болест настала за вријеме службе у Оружаним снагама као посљедица службе, имају право на све облике здравствене заштите на терет Министарства одбране до излечења или до стабилизације болести.

Члан 37.

(Здравствена заштита за отпуштене кадете)

- (1) Кадети који се отпусте са школовања, који због погоршања обољења које су имали прије ступања на школовање буду отпуштени са школовања, имају право на здравствену заштиту за то обољење до излечења, односно стабилизације обољења, а најдуже двије године од дана отпуштања са школовања, ако право на здравствену заштиту не остварују по другом основу.
- (2) Кадети немају право на здравствену заштиту из става (1) овог члана ако су намјерно прикрили, односно нису открили податке о здравственом стању приликом ступања у Оружане снаге.

Члан 38.

(Прекид у школовању)

- (1) Кадет коме се прекине школовање због повреде или болести која је настала за вријеме школовања, има право на новчану помоћ за наставак редовног школовања у другој школи истог ранга.
- (2) Износ новчане помоћи утврђује се према материјалним могућностима кадета и чланова породице са којима живи у заједничком домаћинству, као и висини трошкова редовног школовања, што се детаљно уређује прописом министра одбране.

Члан 39.

(Права у случају смрти)

- (1) Чланови уже породице војног лица у служби у Оружаним снагама и кадета у случају смрти имају право накнаде погребних трошкова.

(2) Право из става (1) овог члана припада и члановима уже породице умрлог пензионисаног професионалног војног лица у Оружаним снагама, које је право на пензију остварило непосредно након службе у Оружаним снагама.

(3) Накнада трошкова из става (1) овог члана припада и професионалним војним лицима у случају смрти члана његове уже породице или смрти другог члана породице којег је издржавао и са којим је живио у заједничком домаћинству.

(4) Члановима уже породице сматрају се: брачни друг, дјеца, родитељи, очух, маћеха, усвојитељи и усвојеници.

(5) Приоритет у остваривању права на накнаду погребних трошкова утврђује се према прописима о наслеђивању. Уколико је један од чланова породице сам сносио погребне трошкове, тада се њему исплатује прописана накнада.

Члан 40.

(Накнада погребних трошкова)

(1) Накнада погребних трошкова обухвата:

- а) трошкове превоза посмртних остатака до мјеста сахране,
- б) путне трошкови за два пратиоца,
- с) трошкове гробног мјеста, уколико породица нема такво мјесто,
- д) остали трошкови уобичајени у мјесту у којем се обавља сахрана.

(2) Услов, износ и поступак за остваривање накнаде погребних трошкова прописује министар одбране.

Члан 41.

(Једнократна новчана помоћ)

(1) Професионална војна лица имају право на једнократну новчану помоћ:

- а) која у миру, током вршења службе или у вези са службом, без своје кривице, задобију рану или повреду због које наступи оштећење организма од најмање 20%,
- б) којима без њихове кривице наступи тјелесно оштећење од најмање 20% због болести која је настала или се погоршала као директна посљедица вршења војне службе,

(2) Ако професионално војно лице из става (1) овог члана погине или умре услед ране, повреде односно болести, једнократна новчана помоћ припада члановима његове уже породице.

(3) Кривицом у смислу става (1) тачка б) овог члана не сматра се радња учињена из нехата.

(4) Право на једнократну новчану помоћ припада члановима уже породице лица погинулог приликом одласка или доласка на војну службу или током поступка пријема и отпуста из Оружаних снага.

(5) Услов, износ и поступак за остваривање једнократне новчане помоћи прописује министар одбране.

Члан 42.

(Оспособљавање брачних другова лица погинулих током службе)

(1) Брачни друг професионалног војног лица које изгуби живот под условима из члана 41. овог закона, а који нема услова за породичну пензију, може на лични захтјев бити упућен на оспособљавање ради стицања IV степена стручне спреме ако у моменту смрти није имао никакву стручну спрему нити је био у радном односу.

(2) Професионално војно лице код којег наступи инвалидитет током обављања војне службе, због чега му је донијет акт о престанку војне службе, ако не испуњава услове за пензију може на лични захтјев бити упућено на оспособљавање ради стицања одговарајуће стручне спреме, уколико исту није посједовало.

(3) Оспособљавање из става (1) и (2) овог члана може трајати најдуже четири године.

(4) Услов оспособљавања лица, те износ накнаде за оспособљавање прописује министар одбране.

ПОГЛАВЉЕ V – ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ ВОЈНИХ ЛИЦА

Члан 43.

(Дефиниција војног осигураника)

Војним осигураником сматра се професионално војно лице у Оружаним снагама које има то својство у складу са овим законом.

Члан 44.

(Стаж са увећаним трајањем)

- (1) Војним осигураницима се сваких 12 мјесеци ефективно проведених на служби рачуна као 16 мјесеци стажа осигурања.
- (2) Војним осигураницима за сваких 12 мјесеци ефективно проведених у служби у чину генерала рачуна се као 18 мјесеци стажа осигурања.
- (3) Вијеће министара Босне и Херцеговине ће на приједлог министра одбране донијети пропис којим ће регулисати на којим формацијским мјестима, због тежине и сложености посла, војни осигураник имати стаж осигурања са увећаним трајањем већим од утврђеног у ставу (1) овог члана, али не већим од 18 мјесеци.

Члан 45.

(Старосна пензија)

- (1) Војни осигураник стиче право на старосну пензију када наврши 55 година живота и најмање 30 година пензијског стажа.
- (2) Војни осигураник стиче право на старосну пензију када наврши 40 година пензијског стажа, без обзира на године живота.

Члан 46.

(Пријевремена старосна пензија)

У случају рационализације и смањења бројног стања Оружаних снага, војни осигураник из члана 43. овог закона стиче право на пријевремену старосну пензију када наврши 45 година живота и најмање 20 година пензијског стажа, на приједлог Министарства одбране.

Члан 47.

(Пензијски основ и висина пензије)

- (1) Изузетно, на приједлог Министарства одбране, лице стиче услове за пријевремену старосну пензију, према одлуци Предсједништва, ако има најмање 20 година пензијског стажа и чин бригадира, без обзира на године старости.
- (2) Изузетно, на приједлог Министарства одбране, лице стиче услове за старосну пензију, према одлуци Предсједништва, ако има чин генерала, без обзира на године старости и године пензијског стажа.
- (3) Изузетно, на приједлог Министарства одбране, лице стиче услове за старосну пензију, према одлуци Предсједништва, ако је у вријеме рата вршио функцију команданта бригаде-пуковније или функцију команданта вишег ранга најмање 12 мјесеци.

Члан 48.

(Пензијски основ и висина пензије)

- (1) Пензијски основ за стицање права на пензију утврђује се од мјесечног просјека невалоризованих плата остварених у посљедњих пет година прије године у којој остварује право на пензију.
- (2) Висина пензије остварује се у проценту од пензијског основа према дужини пензијског стажа и износи за 20 година 55% од пензијског основа, а за сваку наредну навршену годину увећава се за 2%, с тим да не може износити више од 75% од пензијског основа.
- (3) Пензија војног осигураника (генерала) из члана 47. став (3) овог закона износи 75% просјечне плате тог војног осигураника коју је остварио у посљедњих пет година прије године у којој остварује право на пензију.

Члан 49.

(Посебни услови за остваривање права на старосну пензију)

- (1) Војни осигураник пензију остварује под условима утврђеним овим законом, ако има непрекидно најмање 10 година стажа осигурања у својству војног осигураника и ако има својство војног осигураника у вријеме стицања права на пензију.
- (2) Војном осигуранику који је остварио посебан стаж у складу са важећим законским прописима, а који нема десет година стажа осигурања у својству војног осигураника, за остваривање права на старосну пензију узео се у обзир и посебан стаж.

Члан 50.

(Пензиони стаж)

Пензијски стаж остварен у бившим републикама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и у Заводу за пензијско-инвалидско осигурање војних осигураника до 6. марта 1992. године, односно 1. марта 2002. године, узео се у обзир војним осигураницима за остваривање и утврђивање обима права из пензионог и инвалидског осигурања.

Члан 51.

(Инвалидска и породична пензија)

- (1) Војни осигураник који је од овлаштене љекарске комисије проглашен неспособним за војну службу стиче право на инвалидску пензију према условима за стицање права на инвалидску пензију у складу са ентитетским законима о пензијском и инвалидском осигурању.
- (2) Породица умрлог или погинулог војног осигураника има право на породичну пензију према увјетима за стицање права на породичну пензију у складу са ентитетским законима о пензијском и инвалидском осигурању.
- (3) Пензијска основица за пензије из става (1) и (2) овог члана утврђује се у складу са чланом 48. овог закона.

Члан 52.

(Осигурање финансијских средстава)

Средства потребна за остваривање права утврђених у овом поглављу овог закона обезбјеђују се из доприноса за пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника у складу са важећим законским прописима и из буџета.

Члан 53.

(Рјешавање осталих питања)

На сва питања из пензијског осигурања која нису уређена овим законом примјењиваће се одредбе ентитетских закона о пензијском и инвалидском осигурању.

ПОГЛАВЉЕ VI – РАДНО ВРИЈЕМЕ И ГОДИШЊИ ОДМОР

Члан 54.

(Општа правила)

- (1) Пуно радно вријеме је 40 сати седмично.
- (2) При распоређивању радног времена мора се осигурати одмор у току рада у трајању од 30 минута за пуно радно вријеме, дневни одмор од најмање 12 сати непрекидно између два узастопна радна дана и седмични одмор од најмање 24 сата непрекидно.

Члан 55.

(Дуже радно вријеме)

- (1) Командант бригаде, старјешина истог или вишег ранга може наредити да се ради дуже од пуног радног времена у сљедећим ситуацијама:
 - a) када су наређене мјере приправности,
 - b) у случају узбуне у војној јединици односно установи,
 - c) за вријеме војних вјежби,
 - d) када је војна јединица ангажована на задацима санирања посљедица од елементарних непогода и других опасности,

- е) за вријеме дежурства или сличне дужности,
- ф) приликом обављања задатака чије би обустављање или прекидање имало штетне посљедице по борбену готовост или би нанијело знатну материјалну штету или угрозило живот и здравље војних и других лица,
- г) када је потребно да би се испунили услови директива, прописа и наређења министра одбране.

(2) Изузетно, комадант на положају комаданта бригаде или вишем положају, може наредити рад дужи од пуног радног времена и због других ванредних задатака војне јединице односно установе.

(3) Рад из става (2) овог члана може трајати највише 30 дана током једне календарске године, а наређење надлежног комаданта за тај рад мора бити у писаној форми.

(4) Наредбе за рад након радног времена за професионална војна лица извршавају се у складу са директивама, прописима и наређењима министра одбране.

Члан 56.

(Основни годишњи одмор и одсуства)

(1) Професионална војна лица имају право на годишњи одмор што одговара времену пензијског стажа:

- а) до 10 година пензијског стажа – 20 радних дана
- б) од 10 до 20 година пензијског стажа – 25 радних дана
- с) 20 и више година пензијског стажа – 30 радних дана

(2) У току једне календарске године професионално војно лице има право до седам радних дана платеног одсуства по свим основама.

(3) Професионално војно лице може у једној календарској години одсуствовати четири радна дана ради задовољавања његових вјерских, односно традицијских потреба, с тим да се одсуство од два дана користи уз накнаду плате - платено одсуство.

(4) Професионална војна лица ангажована на посебним дужностима имају право на додатне дане одмора по одобрењу команданта бригаде, старјешина истог или вишег ранга, с тим да укупан број тих додатних дана не може прећи 36 радних дана.

(5) Професионалном војном лицу се може одобрити до седам радних дана неплатеног одсуства у случају изузетних догађаја у породици, по одобрењу команданта јединице.

(6) Професионално војно лице има право до пет радних дана одсуства за пресељење породице након премјештаја у ново мјесто службе.

(7) Професионално војно лице има право на породично одсуство у складу са важећим законима.

(8) Професионалном војном лицу се може одобрити до 30 дана неплатеног одсуства по одобрењу команданта бригаде, старјешине истог или вишег ранга.

(9) Професионално војно лице има право користити један дан годишњег одмора у вријеме које сам одреди, али је дужан и о томе обавијестити надлежног старјешину најкасније три дана прије кориштења ради добијања одобрења.

Члан 57.

(Кориштење годишњег одмора)

(1) Годишњи одмор се у цјелости користи за вријеме календарске године.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, годишњи одмор се може користити у два дијела на основу личног захтјева или према потребама службе.

(3) Ако професионално војно лице користи одмор у дијеловима, први дио користи без прекида у трајању од најмање 10 радних дана у току календарске године, а други дио најкасније до 30. јуна наредне године.

(4) Професионално војно лице се не може одрећи права на годишњи одмор нити му се исти може ускратити, нити му исплатити накнаду умјесто неискоришћеног годишњег одмора.

(5) Професионално војно лице користи годишњи одмор у складу са Планом о кориштењу годишњих одмора.

(6) Уколико професионално војно лице није започело користити годишњи одмор у току календарске године дужно га је у цјелости искористити до 30. јуна наредне године.

Члан 58.

(Прекид или одгођено кориштење одмора)

Професионалном војном лицу може бити прекинуто кориштење годишњег одмора или одгођено кориштење годишњег одмора или му може бити наложено да се не удаљава из мјеста боравка, ако то захтјева неодложно обављање посла одбране док трају такви разлози, по одлуци министра одбране.

Члан 59.

(Додатни прописи)

(1) Министар одбране доноси прописе којима се утврђује распоред, почетак и завршетак радног времена у току дана или за дужи период, према условима рада и природи задатака војне јединице односно установе.

(2) Министар одбране доноси прописе којима се утврђују начин и критерији за кориштење годишњег одмора и одговарајуће административне процедуре.

ПОГЛАВЉЕ VII – ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И ДРУГЕ НАКНАДЕ

Члан 60.

(Право на плате, додатке и друге накнаде)

Професионално војно лице има право на плату, додатке на плату те друге накнаде у складу са овим законом.

Члан 61.

(Плате и додаци на плату)

(1) Плата професионалних војних лица састоји се од основне плате и додатка на плату.

(2) Основна плата професионалног војног лица чини вриједност коефицијента личног чина умножен са основицом за обрачун плате увећан за 0,5% за сваку годину навршеног укупног пензијског стажа.

(3) Професионалном војном лицу припада увећање основне плате у износу од 20% с тим да не остварује право на накнаду за рад дужи од законом одређеног редовног радног времена, за рад ноћу, за рад у дане државних празника, дежурство, као и за обавезну присутност и приправност.

(4) Професионалном војном лицу, због тежине и сложености послова, поред плате из ставова (2) и (3) овог члана припадају и додаци на плату: посебни војни додатак (деминерски додатак, летачки додатак, додатак за службу на издвојеним висинским објектима, и другим дужностима на којима су лица изложена дејствима штетним за здравље) и положајни додатак.

(5) Министар одбране ће посебним прописом утврдити за које дужности ће припадати додаци на плату из става (4) овог члана.

(6) Плате и друга примања професионалних војних лица уређују се прописима које доноси министар одбране.

(7) Основицу плате утврђује Савјет министара Босне и Херцеговине.

Члан 62.

(Почетак примања плате)

(1) Професионалном војном лицу након завршетка војне школе припада плата од дана пријема у професионалну војну службу.

(2) Професионалном војном лицу, које се прима у Оружане снаге по неком другом основу, припада плата од дана ступања на дужност.

Члан 63.

(Плата вршиоца дужности)

(1) Вршиоцу дужности припада плата и друга примања према формацијском мјесту на које је постављен.

(2) Права из става (1) овог члана имају и професионална војна лица која обављају дужност односно замјењују одсутно војно лице, ако обављање дужности односно замјењивање траје више од 30 дана.

Члан 64.

(Накнада за вријеме удаљења из службе односно притвора)

(1) Професионалном војном лицу, док се налази у притвору, односно удаљеном од дужности, припада накнада у висини 75% плате, а ако издржава породицу 85% плате, која би му припадала да није удаљен из службе, односно у притвору.

(2) Пуна плата припада професионалном војном лицу од дана враћања у службу, односно ако је уважена жалба на рјешење о удаљењу од првог дана удаљења.

(3) Професионалном војном лицу се исплађује обустављени дио плате и у сљедећим случајевима:

- а) ако је дисциплинска мјера или казна поништена рјешењем, али не и ако се одлука заснива на застарјелости гоњења,
- б) ако је правоснажном пресудом у казненом односно у дисциплинском поступку ослобођен од одговорности или је оптужба одбијена или одбачена, али не због ненадлежности.

(4) За вријеме издржавања казне затвора професионалном војном лицу не припада право на плату нити накнаду плате.

Члан 65.

(Плате за вријеме привременог распоређивања)

Професионално војно лице привремено распоређено на другу дужност у Оружаним снагама, Министарству одбране или у другом органу државне управе, државној агенцији, односно правном лицу, има право на плату и друга новчана примања на основу члана 61. овог закона, ако је то за њега повољније.

Члан 66.

(Плате за вријеме вршења дипломатске дужности)

Професионалном војном лицу упућеном на дужност у војно изасланство у иностранству припада плата и друга примања према прописима по којима се исплађују плате и друга примања лицима у дипломатским и конзуларним представништвима Босне и Херцеговине, у складу са законима Босне и Херцеговине и прописима министра одбране.

Члан 67.

(Додатни прописи)

Министар одбране доноси пропис о платама, додацима на плату, накнадама и другим правима војно-дипломатских представништава, чланова војних и мировних мисија и других представника у мисијама које имају војни и војно-дипломатски карактер.

Члан 68.

(Друге дужности у иностранству)

Професионалном војном лицу и другим припадницима Оружаних снага који буду упућени у иностранство ради обављања дужности проистеклих из међународних уговора, односно упућени у војне међународне мисије, припада плата и друга примања према пропису којег ће донијети министар одбране.

Члан 69.

(Плате и стипендије за вријеме школовања и усавршавања у иностранству)

(1) Професионалном војном лицу упућеном у иностранство ради школовања или усавршавања припада стипендија чији износ утврђује министар одбране.

(2) Осим стипендије, лицу из става (1) овог члана, којем породица остаје у Босни и Херцеговини, припада основна плата која би му припадала да није упућен у иностранство.

Члан 70.

(Новчане награде за изузетан рад)

Професионалном војном лицу може бити додијељена новчана награда за изузетне успјехе у раду и дјела важна за Оружане снаге, а што ће бити утврђено прописима министра одбране.

Члан 71.

(Неоправдани изостанак са дужности)

Професионалном војном лицу не припада плата и друга примања за сате и дане неоправданог изостанка са дужности.

Члан 72.

(Новчана примања кадета)

- (1) Новчана и друга примања кадета војних школа уредиће се прописом министра одбране.
- (2) Новчана примања кадета упућених на школовање изузета су од судских и управних извршења.
- (3) Кадетима припада бесплатна војна униформа, лична опрема, исхрана и смјештај.

Члан 73.

(Накнада трошкова за службено путовање)

- (1) Професионалном војном лицу припада накнада трошкова за службено путовање.
- (2) Условe за остварење права и износ накнаде из става (1) овог члана прописује министар одбране.

Члан 74.

(Накнада трошкова превоза за долазак на посао и повратак са посла)

Професионалном војном лицу припада накнада трошкова превоза за долазак на посао и повратак са посла. Условe за остварење права и износ накнаде из овог члана прописује министар одбране.

Члан 75.

(Накнада за регрес за годишњи одмор)

Професионално војно лице има право на накнаду на име регреса за кориштење годишњег одмора у износу од најмање 70% његове плате утврђене рјешењем о плаћи, односно најмање у висини просјечне плате исплаћене у Босни и Херцеговини за претходна три мјесеца прије доношења рјешења о регресу, ако је то за професионално војно лице повољније.

Члан 76.

(Отпремнина за одлазак у пензију)

Професионално војно лице има право на отпремнину приликом одласка у пензију у износу од шест његових плата исплаћених у претходних шест мјесеци или шест просјечних мјесечних плата исплаћених у Босни и Херцеговини према посљедњем објављеном податку надлежног статистичког завода, уколико је то за њега повољније.

Члан 77.

(Трошкови премјештаја)

- (1) Професионално војно лице премјештено из једног мјеста службовања у друго, у складу са одредбама овог закона, има право на накнаду трошкова селидбе.
- (2) Право из става (1) овог члана има професионално војно лице којем престане служба због одласка у пензију, ако се пресељава.

Члан 78.

(Накнада трошкова због одвојеног живота)

Премјештено професионално војно лице, изузев премјештаја по молби, које издржава породицу са којом живи у заједничком домаћинству, има право на накнаду трошкова због одвојеног живота од породице под условима и у износу, што ће бити утврђено прописом министра одбране.

Члан 79.

(Накнада за топли оброк)

Професионалним војним лицима за дане када се налазе на дужности припада новчана накнада за трошкове топлог obroка уколико немају бесплатан оброк на радном мјесту.

Члан 80.

(Накнада трошкова за привремени смјештај)

(1) Професионална војна лица, због специфичности службе имају право на накнаду трошкова привременог смјештаја од дана ступања на дужност, ако им је мјесто пребивалишта удаљено више од 60 км од мјеста службовања.

(2) Начин регулисања накнаде трошкова смјештаја из става (1) овог члана регулисаће министар одбране посебним прописом. Специфичност службе након максималног периода којег дефинише Министарство одбране сматраће се трајном промјеном мјеста службе, а не привременом службом. Као таква, трајна промјена мјеста службе биће предмет додатног прописа Министарства одбране.

Члан 81.

(Остале накнаде)

Лице која се први пут прима у професионалну војну службу има право на бесплатну војну униформу и једнократну новчану накнаду за набавку остале личне опреме, у износу који утврди министар одбране.

ПОГЛАВЉЕ VIII – СТАНДАРДИ ПОНАШАЊА

Члан 82.

(Одржавање највиших стандарда понашања)

(1) Сва професионална војна лица на служби у Оружаним снагама обавезна су да постижу и одржавају највише професионалне и личне стандарде утврђене овим законом, Законом о одбрани и Кодексом понашања за припаднике Оружаних снага.

(2) Надзор над примјеном Кодекса понашања из става (1) овог члана врши генерални инспектор.

Члан 83.

(Дужност поштовања закона)

(1) Сва војна лица на служби у Оружаним снагама имају дужност подржавати и поштовати законе Босне и Херцеговине, ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

(2) Војно лице на служби у Оружаним снагама неће подузимати, усмјеравати ни предлагати активности за које се зна, односно вјерује да представљају кршење постојећих закона, политика и прописа.

(3) Када су размјештена за вријеме операције, војна лица у Министарству одбране и Оружаним снагама обавезна су се придржавати Закона о учешћу припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине, полицијских службеника, државних службеника и осталих запослених у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству ("Службени гласник БиХ", број 14/05) и поштовати законе земље у којој обављају своју дужност.

(4) Сва војна лица на служби у Оружаним снагама дужна су да се придржавају одредби Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Члан 84.

(Сукоб интереса)

Сва професионална војна лица на служби у Оружаним снагама у обављану приватних послова дужна су се понашати на такав начин да избјегну стварни, односно очити сукоб између њихових професионалних дужности и приватних, политичких и финансијских интереса.

Члан 85.

(Посебне забране)

Како би се избјегли стварни, односно очити сукоби интереса, професионалним војним лицима на служби у Оружаним снагама се посебно забрањује:

- а) кориштење њихове званичне позиције у сврху наговарања, вршења притиска или било каквог утицаја на неко лице како би задобили личну корист финансијске или друге природе за себе или друге,
- б) да имају финансијске интересе који су у сукобу са савјесним обављањем њихових дужности,

- ц) ангажман на другим пословима или било којим активностима који су у сукобу са званичним државним дужностима и одговорностима,
- д) покушај да утичу на јавне званичнике како би стекли личну корист,
- е) кориштење државног власништва за стицање личне користи, или за било коју другу сврху осим одобрене,
- ф) примање и навођење некога да прими поклон или било шта друго од материјалне вриједности од било којег лица или организације која од Оружаних снага тражи да подуму неку званичну мјеру, са њима има пословни однос или спроводи неке активности, нити од оних на чије финансијске, професионалне или личне интересе обављање или необављање дужности може имати значајан утицај.

Члан 86.

(Изузеци на забрану примања поклона)

(1) Изузетно од одредби члана 85. став (1), тачка ф) овог закона професионална војна лица на служби у Оружаним снагама могу прихватити:

- а) поклоне понуђене од званичних представника стране земље, а у име државе или Оружаних снага. Такви поклони постају званично власништво државе и нису власништво појединца који је примио поклон, осим у неким ограниченим изузецима утврђеним прописом које донесе министар одбране. Лица ће пријавити добијање таквих поклона свом надређеном,
- б) чашћење или поклони примљени од било којег појединца или организације за извршење професионалне дужности, све док укупна вриједност примљених предмета или услуга не прелази суму од 100 КМ . “Чашћење” или “поклони” укључују храну, услуге, покретне предмете, те ствари које немају велику вриједност,
- ц) поклони од или за подређене у приликама као што су унапређење, пензионисање, промјене командне структуре или друга професионална постигнућа, све док укупна вриједност свих поклона заједно не прелази суму од 400 КМ,
- д) поклони од подређених надређеним у посебним приликама, као што су вјенчања, рођендани, годишњице и слични догађаји, све док укупна вриједност не прелази укупно 400 КМ.

(2) Сви поклони или чашћење примљени у складу са овим чланом се пријављују надређеном професионалног војног лица, када се то тражи сагласно пропису који донесе министар одбране.

Члан 87.

(Посебне обавезе)

У циљу избјегавања стварних, односно читих сукоба интереса, професионална војна лица на служби у Оружаним снагама:

- а) доносе одлуке које су у најбољем интересу Министарства одбране и Оружаних снага, без обзира на лична увјерења или односе,
- б) испуњавају све законске и финансијске обавезе и плаћају порезе,
- с) штите и чувају државно власништво,
- д) пријављују превару и корупцију.

Члан 88.

(Чланство у удружењима)

(1) Професионална војна лица на служби у Оружаним снагама могу се укључити у активности удружења и невладиних организација само ако су те активности у складу са овим законом.

(2) Професионално војно лице може постати члан страног професионалног удружења или међународне организације само по одобрењу министра одбране.

Члан 89.

(Обука о стандардима понашања)

(1) Генерални инспекторат упознаје са питањима везаним за стандарде понашања сва лица која се примају први пут на службу у Оружане снаге.

(2) Свака јединица једном годишње одржава обуку о стандардима понашања како би се сва професионална војна лица подсјетила на своје одговорности.

ПОГЛАВЉЕ IX – УПРАВЉАЊЕ ПЕРСОНАЛНОМ ЕВИДЕНЦИЈОМ

Члан 90.

(Дефиниције)

(1) “Главна евиденција персонала” представља основну евиденцију која се односи на појединца запосленог као професионално војно лице у Оружаним снагама и лица у резервном саставу. Она обухвата податке и документе о идентификацији и квалификацији, уговор, документе о образовању, оцјене о његовом извршавању дужности, као и друге документе који су битни за ангажовање професионалних војних лица на служби у Оружаним снагама.

(2) “Војна евиденција о извршавању дужности” представља помоћну евиденцију за војна лица за потребе управљања персоналом и професионалног развоја. Она садржи копије докумената из главне евиденције персонала и друга документа која могу послужити за доношење одлуке од стране надлежног органа везано за школовање, обуку, унапређење и предлагање за нова постављења војних лица.

(3) “Управљање евиденцијом” представља активности планирања, контроле, усмјеравања, организације, обуке и унапређења, за ажурирање, одржавање, кориштење и располагање главном евиденцијом персонала и војном евиденцијом о извршавању дужности.

Члан 91.

(Управљање и контрола евиденцијама)

(1) Министар одбране успоставља ефикасну и систематичну контролу над главним евиденцијама персонала и војним евиденцијама о извршавању дужности како би се осигурало да надлежне старјешине имају потребне информације.

(2) Управљањем евиденцијама војних лица документује се евиденција о служби војних лица, од пријема до прекида службе, штити се приватност лица, те права и интереси Оружаних снага. Управљање евиденцијом персонала обухвата:

- а) формирање појединачних евиденција,
- б) осигурање да се све формиране евиденције одржавају и похрањују на одговарајући начин, да их користе само овлаштена лица и само у службене сврхе,
- с) осигурање да се главне евиденције персонала чувају, а све остале уништавају.

Члан 92.

(Одговорност за главне евиденције персонала)

(1) Министарство одбране израђује прописе и процедуре за формирање и одржавање главних евиденција персонала за сва војна лица у Оружаним снагама.

(2) Одјељење за персонал Команде за подршку је одговорно за формирање и одржавање главних евиденција персонала за сва лица у Оружаним снагама, у складу са прописима и процедурама која доноси министар одбране.

Члан 93.

(Одговорност за војне евиденција о извршавању дужности)

(1) Војне евиденције о извршавању дужности формирају се и одржавају у батаљону, бригади, њима равним и вишим јединицама.

(2) Министарство одбране формира и одржава војне евиденција о извршавању дужности за професионална војна лица распоређена у Министарству одбране.

Члан 94.

(Додатни прописи)

(1) Министар одбране доноси прописе потребне за имплементацију система управљања евиденције персонала којима се регулишу питања формирања, одржавања, кориштења и чувања главне евиденције персонала и војне евиденција о извршавању дужности.

(2) Систем управљања евиденцијом персонала обрађује следећа питања:

- а) документе неопходне за формирање персоналних евиденција и евиденција о извршавању дужности,

- б) одржавање и кориштење персоналних евиденција и евиденција о извршавању дужности,
- ц) инструкције потчињеним командама за достављање докумената, те одржавање и кориштење персоналних евиденција и евиденција о извршавању дужности,
- д) мјере безбједности како би се обезбиједила заштита приватности података о сваком појединцу,
- е) процедуре за чување евиденција,
- ф) пренос докумената из персоналних евиденција и евиденција о извршавању дужности у електронске досијее персонала,
- г) мјере позитивне контроле над персоналним евиденцијама и евиденцијама о извршавању дужности за обављање свакодневних активности унутар Министарства одбране и Оружаних снага.

ПОГЛАВЉЕ X – СИСТЕМ ЗА КЛАСИФИКОВАЊЕ ВОЈНИХ ЛИЦА

Члан 95.

(Класификовање војних лица)

- (1) Војним лицима приликом приступања Оружаним снагама одређује се војно-евиденцијска специјалност.
- (2) Кроз војно-евиденцијске специјалности одређују се групе формацијских радних мјеста за која су потребне уско везане способности. Професионална војна лица која су квалификована за једно радно мјесто у оквиру неке војно-евиденцијске специјалности, могу обављати послове у оквиру било којег другог радног мјеста које је на истом нивоу сложености и тежине.
- (3) Војно-евиденцијска специјалност одређује се за свако професионално војно лице на основу фактора наведених у члану 96. овог закона и наводи се у појединачним уговорима о војној служби.
- (4) У току каријере у оквиру Оружаних снага, професионална војна лица могу бити додатно класификована како би се задовољиле потребе Оружаних снага.

Члан 96.

(Фактори за класификовање)

Војна лица класификују се у одређене војно-евиденцијске специјалности на основу сљедећих фактора:

- а) потреба Оружаних снага као примарног фактора,
- б) образовања, обуке и искуства појединца,
- ц) жеља појединца,
- д) физичких способности и других квалификација.

Члан 97.

(Успостава Система за класификовање војних лица)

- (1) Министар одбране доноси прописе потребне за успоставу Система за класификовање војних лица, а којим се регулира:
 - а) критерији и услови класификација,
 - б) процедуре при класификацији,
 - ц) класификација структуре војних лица.
- (2) Прописима из става (1) овог члана регулише се:
 - а) списак војних специјалности у оквиру Оружаних снага, укључујући и називе формацијских мјеста,
 - б) дефинисане процедуре за одређивање војних специјалности које се користе у току процедуре пријема војних лица у Оружане снаге,
 - ц) услове за одређивање додатних војних специјалности,
 - д) процедуре за вођење евиденције о војним специјалностима војних лица.

Члан 98.

(Вођење евиденције о персоналу и извјештавање о јачини јединице)

- (1) Свака јединица води прецизну евиденцију о статусу за све официре, подофицире и војнике који се налазе у тој јединици како би ланац командовања имао информације о укупној јачини јединице.
- (2) Све јединице редовно извјештавају о чину и специјалности укупног персонала у датим јединицама, а у складу са прописима које донесе министар одбране.
- (3) Министар одбране доноси за Оружане снаге прописе за вођење евиденције о персоналу и извјештавање о јачини јединице.

ПОГЛАВЉЕ XI - СИСТЕМ УПРАВЉАЊА КАРИЈЕРОМ

Члан 99.

(Дефиниција)

Систем управљања каријером пружа могућност да продужени уговори о служби војних лица буду у складу са појединачним потребама лица и потребама Оружаних снага.

Члан 100.

(Дужина трајања професионалне војне службе)

- (1) Максимална дужина трајања службе професионалних војних лица у Оружаним снагама је:
 - а) официри – 30 година, али најдуже до 55. године живота,
 - б) подофицири (ОР-5-9) – 30 година, али најдуже до 50. године живота, и
 - ц) војници (ОР-1-4) – 15 година, али најдуже до 35. године живота.
- (2) Уколико се јави потреба службе министар одбране може официрима и подофицирима продужити трајање службе и након година живота предвиђених у ставу (1), тачка а) и б) овог члана

Члан 101.

(Дужина трајања службе у резервном саставу)

- (1) Служба у резервном саставу почиње након престанка професионалне војне службе и траје:
 - а) официрима – 10 година, али најдуже до 55. године живота,
 - б) подофицирима (ОР-5-9) – 7 година, али најдуже до 50. године живота,
 - ц) војницима (ОР-1-4) – 4 године, али најдуже до 35. године живота,
- (2) Дужина трајања службе за специјалности у резервном саставу ангажоване у складу са чланом 9. овог закона траје четири године, али најдуже до 55. године живота.
- (3) Служба у резервном саставу из става (1) и (2) овог члана може се промијенити одлуком министра одбране у складу са потребама Оружаних снага.

Члан 102.

(Периоди за доношење одлука о продужењу службе)

- (1) Продужење уговора о служби професионалних војних лица разматра се у сљедећим периодима:
 - а) официри – након 3, 6, 10, 15 и 20 година службе,
 - б) подофицири - након 3, 6, 10, 15 и 20 година службе,
 - ц) војници - након 3, 6 и 10 година службе.
- (2) Припадници резервног састава који немају претходно војно искуство, а посједују одређена стручна знања, закључују посебан уговор који се може продужити у складу са чланом 100, став (2) овог закона.

Члан 103.

(Принудно продужење уговора)

У случају ратног стања, ванредног стања или да би се спријечило смањење оперативне ефикасности јединице која је на задатку, министар одбране може наложити продужење уговора једног, односно више припадника на период потребан како би се осигурала

оперативна ефикасност и до оног тренутка док се не могне наћи погодна замјена за тог припадника, односно припаднике.

Члан 104.

(Комисије за продужење уговора)

(1) Комисије за продужење уговора се сазивају по одлуци министра одбране. Јединствена, централна комисија за продужење уговора се сазива како би доносила одлуке о продужењу уговора за сва професионална војна лица, осим комисија које доносе одлуке о продужењу уговора за лица у чиновима ОР-1 до ОР-4 што се може урадити на нивоу бригаде.

(2) Датум сазивања комисије за продужење уговора се објављује најмање 6 мјесеци унапријед, осим у случају продужења уговора за лица у чиновима ОР-1 – ОР-5 када се комисије сазивају 3 мјесеца унапријед.

Члан 105.

(Састав Комисија за продужење уговора)

(1) Министар одбране именује чланове Комисије за продужење уговора.

(2) Комисија за продужење уговора се састоји од 5 чланова. Предсједавајући Комисије је најмање два чина виши у односу на лице које се разматра за продужење уговора, а чланови Комисије најмање истог вишег чина. Комисије се именују у следећем саставу:

- а) Комисије за продужење уговора за војнике (ОР-1-ОР-4), у саставу:
 - 1) ОФ-4 (Предсједавајући),
 - 2) ОФ-3,
 - 3) ОФ-2 (х 2),
 - 4) ОР-9.
- б) Комисије за продужење уговора за подофицире (ОР-5-ОР-9) у саставу:
 - 1) ОФ-4 (Предсједавајући),
 - 2) ОФ-3,
 - 3) ОФ-2 (х 2),
 - 4) ОР-9.
- ц) Комисије за продужење уговора за официре (ОФ-1-ОФ-3) у саставу:
 - 1) ОФ-5 (Предсједавајући),
 - 2) ОФ-4 (х 4).
- д) Комисије за продужење уговора за официре (ОФ-4-ОФ-5) у саставу:
 - 1) ОФ-7 (Предсједавајући),
 - 2) ОФ-6 (х 2),
 - 3) ОФ-5 (х 2).

(3) Сва три конститутивна народа су заступљена у свакој комисији, а одлуке сваке комисије се доносе једногласно

Члан 106.

(Процедура)

(1) Приликом разматрања кандидата за продужење уговора, предсједавајући комисија за продужење уговора мора имати увид у досије који садржи следеће податке о сваком кандидату:

- а) годишње оцјене,
- б) сертификате о похађаним и завршеним курсевима и школама,
- ц) дисциплинске картоне,
- д) кратак опис који садржи податке о његовим цивилним и војним квалификацијама,
- е) картон о његовим постављењима, као и додијељеним стимулативним мјерама.

(2) Комисија за продужење уговора разматра сваког кандидата за продужење уговора на основу документације која им је достављена у складу са ставом (1) овог члана и доставља министру одбране ранг листу оних који су предложени за продужење уговора.

(3) Министар одбране одобрава продужење уговора према ранг листи коју достави Комисија за продужење уговора.

Члан 107.

(Рад комисије)

Комисије за продужење уговора за подофицире и официре се састају онолико често колико је потребно и на основу одлуке министра одбране.

Члан 108.

(Услови за продужење уговора)

Услови за продужење уговора су сљедећи:

- а) одговарајућа школска спрема,
- б) потребно вријеме проведено у чину који има,
- ц) завршена потребна војна и цивилна едукација,
- д) приједлог за продужење уговора у задња два оцјењивања.

Члан 109.

(Додатни прописи)

Министар одбране доноси пропис који одређује критерије и процедуре потребне за дјелотворно функционисање Система управљања каријером.

ПОГЛАВЉЕ XII - УНАПРЕЂЕЊЕ

Члан 110.

(Унапређење)

- (1) Поступак за унапређење професионалних војних лица у чин нижи од чина генерала проводи се на основу овог закона и других прописа које доноси министар одбране. Процедуре за унапређење професионалних војних лица су транспарентне и омогућавају да професионална војна лица која то највише заслужују буду унапријеђена на основу дотадашњег рада и потенцијала за будуће службе на позицијама са већом одговорношћу.
- (2) Унапређење официра у чинове генерала спроводи се у складу са Законом о одбрани.
- (3) Унапређења у чинове се обављају у складу са годишњим планом унапређења, броју и структури чинова за унапређење.

Члан 111.

(Комисије за унапређење)

- (1) Комисије за унапређење одговорне су за избор професионалног војног лица предвиђеног за унапређење у сљедећи, виши чин.
- (2) Комисије за унапређење сазивају се по одлуци министра одбране. У циљу разматрања свих кандидата за унапређење у виши чин, сазива се јединствена, централна комисија за унапређење, а изузетак су комисије које разматрају унапређење од ОР1 до ОР4, а која се могу извршити на нивоу бригаде.
- (3) Датум сазивања Комисије за унапређење објављује се најмање шест мјесеци унапријед, осим када су у питању комисије које раде на унапређењима од ОР-1 до ОР-5, када се датум објављује најмање три мјесеца унапријед.

Члан 112.

(Састав Комисија за унапређење)

- (1) Чланове Комисије за унапређење именује министар одбране.
- (2) Комисија за унапређење састављена је од 5 чланова. Предсједавајући комисије мора бити најмање два чина виши у односу на лице које се разматра за унапређење, а чланови комисије за један чин виши.
- (3) Комисије се именују у сљедећем саставу:
 - а) Комисије за унапређење војника (ОР-2-ОР-4), у саставу:
 - 1) ОФ-4 (Предсједавајући),
 - 2) ОФ-3,
 - 3) ОФ-2 (х 2),

- 4) ОР-9.
- б) Комисије за унапређење подофицира (ОР-5-ОР-9) у саставу:
 - 1) ОФ-4 (Предсједавајући),
 - 2) ОФ-3,
 - 3) ОФ-2 (х 2),
 - 4) ОР-9.
- в) Комисије за унапређење официра (ОФ-1/Поручник-ОФ-3) у саставу:
 - 1) ОФ-5 (Предсједавајући),
 - 2) ОФ-4 (х 4).
- г) Комисије за унапређење официра (ОФ-4-ОФ-5) у саставу:
 - 1) ОФ-7 (Предсједавајући),
 - 2) ОФ-6,
 - 3) ОФ-5 (х 3).

(4) Сва три конститутивна народа су заступљена у свакој комисији, а одлуке сваке комисије се доносе једногласно.

Члан 113.

(Процедура)

(1) Приликом разматрања кандидата за унапређење, Комисија мора имати увид у евиденције које садрже следеће податке о кандидату:

- а) годишње оцјене,
- б) сертификате о похађаним и завршеним курсевима и школама,
- в) дисциплинске картоне,
- г) кратак опис који садржи податке о његовим цивилним и војним квалификацијама,
- д) картон о његовим постављењима, као и додијељеним стимулативним мјерама.

(2) Комисија за унапређење разматра сваког кандидата за унапређење на основу евиденције која им је достављена у складу са ставом (1) овог члана и доставља министру одбране ранг листу оних који се предлажу за унапређење.

(3) Министар одбране унапређује професионална војна лица на основу ранг листе коју му је доставила Комисија за унапређења.

Члан 114.

(Рад комисије)

(1) Комисије за унапређење подофицира и официра састаје се најмање једном годишње.

(2) Комисија за унапређење војника састаје се по потреби.

Члан 115.

(Услови за унапређење)

Услови за унапређење су следећи:

- а) одговарајући степен школске спреме,
- б) потребно вријеме проведено у чину који има,
- в) потребно војно и цивилно школовање и усавршавање, према пропису који доноси министар одбране,
- г) приједлог за унапређење у задња два оцјењивања,
- д) постављење на формацијско мјесто вишег чина или да постоји упражњено формацијско мјесто вишег чина,
- е) за унапређење у чин ОФ-5 професионално војно лице са личним чином ОФ-4 мора провести на формацијском мјесту ОФ-5 најмање годину дана.

Члан 116.

(Потребни периоди за унапређење)

Како би професионална војна лица била разматрана за унапређење морају провести у личном чину:

- a) ОФ-1 -3 године
- b) ОФ-1 -3 године
- c) ОФ-2 -4 године
- d) ОФ-3 -5 година
- e) ОФ-4 -5 година
- f) ОФ-5 -5 година
- g) ОР-5 -3 године
- h) ОР-6 -3 године
- i) ОР-7 -4 године
- j) ОР-8 -5 године

Члан 117.

(Пријевремено унапређење)

Професионалном војном лицу које је три пута узастопно оцијењено оцјеном "одличан" вријеме за унапређење у виши чин скратиће се за једну годину у односу на вријеме које је потребно провести у чину.

Члан 118.

(Ванредно унапређење)

- (1) Подофицир односно официр, који постиже изванредне успјехе у раду и показује изузетну способност, може бити ванредно унапријеђен у непосредно виши чин, ако је провео двије трећине времена које је овим законом прописано за поједине чинове, те ако је провео најмање годину дана на дужностима вишег чина.
- (2) Ближе услове и поступак за ванредно унапређење подофицира односно официра, до чина пуковника, из става (1) овог члана, прописује министар одбране.

Члан 119.

(Унапређење и служба ван земље)

- (1) У изузетним случајевима професионална војна лица, на служби у операцијама подршке миру, дипломатским мисијама, мултилатералним војним организацијама ван земље или на другим привременим посебним задацима, може, за период трајања такве службе, унаприједити Предсједништво, а на приједлог министра одбране, у чин који је највише један чин изнад њиховог личног чина.
- (2) Професионална војна лица могу у периоду трајања такве службе, одређене ставом (1), остварити сва права која им даје њихов привремени чин.
- (3) По завршетку службе у операцијама подршке миру, дипломатским мисијама, мултилатералним војним организацијама ван земље или на другим привременим посебним задацима, професионалним војним лицима биће загарантована сва права дата кроз њихов лични војни чин у складу са овим законом.

Члан 120.

(Унапређења припадника резервног састава)

Унапређење припадника резервног састава се обавља у складу са одредбама овог поглавља овог закона.

ПОГЛАВЉЕ XIII – ОЦЈЕЊИВАЊЕ

Члан 121.

(Основна правила и начела)

- (1) Оцјене професионалних војних лица обављају се транспарентно и непристрасно и користе се као основа за унапређења и избор професионалних војних лица за војно образовање.

- (2) При оцјењивању цијени се способност, одговорност, способност руковођења, професионалност, обученост и војно владање.
- (3) Оцјене су: „одличан“, „добар“, „потребно оспособљавање“ и „лош“.
- (4) Оцјењивање професионалних војних лица обавља се сваке календарске године или на основу потреба службе.
- (5) Припадници резервног састава се оцјењују након сваког вршења активне војне службе, укључујући и вјежбе и операције.
- (6) Професионална војна лица која су у календарској години била на дужности мање од шест мјесеци се не оцјењују, без обзира на разлоге њиховог одсуства са дужности.
- (7) Оцјене се потписују и улажу у Главну евиденцију персонала и Војну евиденцију о извршавању дужности. Потписани примјерак сваке оцјене мора се уручити лицу које је оцјењено.

Члан 122.

(Основне процедуре)

- (1) Свака оцјена састоји се из два дијела:
 - а) претходне оцјене коју даје првонадређени, или нека друга особа коју одреди првонадређени као особу која је најбоље упозната са дневним послом који обавља особа која се оцјењује. У оба наведена случаја, особа која оцјењује мора у тренутку оцјењивања бити у служби на тренутном формацијском мјесту најмање 90 дана,
 - б) додатну оцјену даје првонадређени особе која обавља првобитно оцјењивање. Ова особа мора у тренутку оцјењивања бити у служби на тренутном формацијском мјесту најмање 60 дана.
- (2) Прије сваког оцјењивања особе задужене за оцјењивање објашњено у ставу (1) овог члана ће обавити разговор о оцјењивању и постићи договор о садржају текста изнесеног у оцјени.

Члан 123.

(Посљедице оцјењивања)

- (1) Професионалном војном лицу које је оцјењено оцјеном „лош“ или је три пута узастопно оцјењено оцјеном „потребно оспособљавање“ престаје професионална војна служба.
- (2) Професионалном војном лицу које је три пута узастопно оцјењено оцјеном „одличан“ скраћује се за годину дана период потребан за унапређење, у складу са чланом 117. овог закона.

Члан 124.

(Право на приговор и жалбу)

- (1) Професионална војна лица имају право да уложи приговор на оцјену.
- (2) Рок за приговор на оцјену је 8 дана од дана примитка оцјене, а о њему одлучује особа која је обавила првобитно оцјењивање. Одлука о овом приговору мора бити донесена у року од 30 дана.
- (3) Жалба на одлуку о приговору која је споменута у ставу (2) овога члана потребно је предати у року од 15 дана, а о њему одлучује особа првонадређена особи која је обавила првобитно оцјењивање. Одлука о овом приговору мора бити донесена у року од 60 дана.
- (4) Виши официр за извјештавање је одговоран за осигуравање да укупна дужина процедуре предаје приговора, описане у ставу (1) и ставу (2) овога члана, не буде дужа од 90 дана.
- (5) Против коначне одлуке о оцјени није могуће покренути управни спор.

Члан 125.

(Додатни прописи)

Министар одбране доноси пропис о критеријима за оцјењивање, административне процедуре и процедуре подношења приговора.

ПОГЛАВЉЕ XIV - ОДЛИКОВАЊА, НАГРАДЕ И ПОХВАЛЕ

Члан 126.

(Додјељивање)

(1) Одликовања, награде и похвале професионалним војним лицима могу се додјељивати за изузетну храброст односно нарочит успјех постигнут у служби у јединицама, командама и установама.

(2) Грађанима, страним држављанима и другим правним лицима могу се додјељивати одликовања, плакете и друга признања за допринос Оружаним снагама.

Члан 127.

(Врсте похвале)

Похвала може бити усмена и писана. Професионално војно лице писано похваљује и награђује командант на дужности команданта бригаде, истој или вишој дужности.

Члан 128.

(Прописи)

(1) Одликовања се утврђују посебним законом.

(2) Награде и похвале утврђује прописом министар одбране.

ПОГЛАВЉЕ XV – СТАЊА У СЛУЖБИ

Члан 129.

(Стање у току службе)

У току службе, професионална војна лица у Оружаним снагама могу бити:

- а) на дужности,
- б) на приправничком стажу,
- ц) на школовању или усавршавању,
- д) на боловању,
- е) на располагању,
- ф) удаљена од дужности.

Члан 130.

(Дужност у оквиру институција)

Професионално војно лице може бити на дужности у штабовима, командама, јединицама, установама Оружаних снага и Министарству одбране.

Члан 131.

(Критерији за постављење)

(1) Професионална војна лица постављају се према потреби службе на одговарајућа формацијска мјеста:

- а) према стручној спреми,
- б) према чину,
- ц) према личној војно-евиденцијској специјалности,
- д) према посебним способностима предвиђеним за дато формацијско мјесто.

(2) Распоред на одређено формацијско мјесто војно-евиденцијске специјалности сматра се постављењем према личној војно-евиденцијској специјалности.

Члан 132.

(Надлежност за постављења)

(1) Предсједништво поставља сва професионална војна лица на формацијска мјеста за која је предвиђен чин генерала на основу приједлога министра одбране.

(2) Сва остала професионална војна лица поставља министар одбране.

Члан 133.

(Постављење на формацијска мјеста)

(1) Професионално војно лице се поставља на формацијско мјесто у пуку, односно служби према личном чину и војно-евиденцијској специјалности.

(2) Професионално војно лице које показује надпросјечну способност у вршењу дужности може бити распоређено на формацијско мјесто вишег чина.

(3) У изузетним случајевима, професионално војно лице се по потреби службе и уз писмени пристанак може поставити на формацијско мјесто нижег чина до двије године.

Члан 134.

(Постављење на формацијска мјеста нижих чинова)

Професионално војно лице из члана 133., став (3) овог закона може бити постављено на формацијско мјесто нижег чина у слиједећим случајевима:

- a) због укидања формацијског мјеста или због измјене формацијског чина у структури формацијског мјеста,
- b) због премјештаја на основу личног захтјева,
- c) када је разријешено дужности, а нема могућност постављења на формацијско мјесто личног чина,
- d) када се поједина формацијска мјеста не могу попунити, а интереси службе то налажу,
- e) када је оцјеном надлежне љекарске комисије предложена промјена формацијског мјеста, а нема могућности за постављење на одговарајуће формацијско мјесто.

Члан 135.

(Конкурси и огласи)

(1) Упражњена формацијска мјеста у оквиру Оружаних снага утврђују се на основу система за вођење евиденције о персоналу и извјештавања о јачини јединица из члана 98. овог закона.

(2) Попуна упражњених формацијских мјеста у оквиру Оружаних снага професионалним војним лицима врши се расписивањем конкурса односно огласа, изузев кадета и стипендиста по завршеном школовању.

(3) Избор кандидата по расписаном конкурс у врши комисија, коју именује министар одбране.

Члан 136.

(Постављење у други род-службу)

Професионално војно лице може бити постављено на формацијско мјесто у оквиру другог рода односно службе, по потреби службе, и то у случају:

- a) укидања формацијског мјеста на које је распоређено или због измјене формацијских елемената у структури тог формацијских мјеста,
- b) губитка здравствене способности потребне за обављање дужности формацијског мјеста на које је постављено, под условом да не постоји могућност постављења на одговарајуће формацијско мјесто.

Члан 137.

(Вршилац дужности)

(1) Професионалном војном лицу које је привремено спријечено да врши дужност одређује се вршилац дужности.

(2) Вршилац дужности се може одредити и на упражњено формацијско мјесто.

(3) Вршење дужности може трајати најдуже годину дана од дана ступања на дужност.

(4) Уколико је то услов за унапређење, вријеме проведено на дужности из става (1) и (2) овог члана, рачуна се као да је професионално војно лице постављено на дато формацијско мјесто.

(5) Професионално војно лице које је одређено у складу са ставом (1) и (2) овог члана, задржава статус и сва права његовог предходног формацијског мјеста, уколико је за њега то повољније.

Члан 138.

(Приправнички стаж)

- (1) Ради стицања праксе потребне за самостално вршење дужности, након завршетка школовања, професионална војна лица (љекари, економисти, правници и друга слична занимања) примају се у својству приправника.
- (2) Приправнички стаж из става (1) овог члана може трајати најдуже годину дана.
- (3) Вријеме проведено у својству приправника рачуна се у вријеме проведено у чину.
- (4) Министар одбране доноси пропис за приправнички стаж из овог члана.

Члан 139.

(Школовање и усавршавање)

- (1) Професионално војно лице се одабире за школовање или усавршавање.
- (2) Професионално војно лице упућено на школовање или усавршавање разрјешава се дужности ако школовање или усавршавање траје дуже од године дана.
- (3) Професионално војно лице упућено на школовање или усавршавања ради промјене војно-евиденцијске специјалности разрјешава се дужности без обзира на трајање школовања или усавршавања.
- (4) Професионалном војном лицу вријеме проведено на школовању или усавршавању рачуна се у вријеме проведено на служби, с правом личног чина и дужности са које је упућен на школовање или усавршавање, те се унапређује уз услове прописане овим законом.
- (5) Прописом министра одбране уређују се услови, поступак и надлежност за одабир и упућивање на школовање или усавршавање професионалних војних лица.

Члан 140.

(Стипендирање)

- (1) Министарство одбране може додијелити стипендије студентима факултета и ученицима средњих школа (у даљем тексту: војни стипендисти) како би попунило формацијска мјеста или укључило кадете у војне образовне институције.
- (2) У циљу попуње формацијских мјеста у Оружаним снагама, професионална војна лица могу бити упућена на факултете, као и друге врсте школа, како у земљи, тако и у иностранству.
- (3) Услове и начин стипендисања војних стипендиста прописује министар одбране.

Члан 141.

(Обавезе)

- (1) Кадети, професионална војна лица и војни стипендисти који похађају школе како би попунили формацијска мјеста у војсци распоређују се, након завршетка школовања, на одговарајућа формацијска мјеста.
- (2) Војни стипендисти из става (1) овог члана могу своје дужности обављати у својству цивила, ако је тако регулисано уговором о стипендирању.
- (3) Војни стипендисти из става (1) овог члана који својом кривицом нису завршили школовање, или који не ступе у војну службу по завршетку школовања, дужни су Министарству одбране надокнадити трошкове школовања.
- (4) Министар одбране одређује висину трошкова школовања.

Члан 142.

(Период војне службе након школовања)

- (1) Кадети и војни стипендисти који су завршили школовање у средњим школама и факултетима дужни су провести у служби временски период који је двоструко дужи од периода трајања школовања или стипендисања, уколико уговором није регулисано другачије.
- (2) Професионална војна лица упућена на школовање и усавршавање дужна су ступити у војну службу на временски период који је двоструко дужи од периода трајања школовања и усавршавања, уколико уговором није регулисано другачије.
- (3) Изузетак од става (1) овог члана су кадети који заврше ваздухопловне школе као пилоти, а који су дужни ступити у војну службу на временски период који траје 10. година од дана завршетка школовања, уколико уговором није регулисан дужи временски период.

**Члан 143.
(Боловање)**

- (1) Професионална војна лица за вријеме спријечености за обављање службе из здравствених разлога налазе се на боловању.
- (2) Професионално војно лице које због болести не може обављати дужност на свом формацијском мјесту разријешаће се дужности ако надлежна љекарска комисија оцијени да би боловање могло трајати дуже од шест мјесеци.
- (3) У случају из става (1) овог члана професионално војно лице задржава права свог чина и унапређује се уз услове прописане овим законом.

**Члан 144.
(Располагање)**

- (1) Располагање настаје искључиво као посљедица реорганизације и смањења обима послова и укидањем формацијских мјеста.
- (2) Професионално војно лице које је на располагању, може се:
 - а) распоредити на нову дужност,
 - б) уколико је ово распоређивање немогуће, професионалном војном лицу се нуди пријевремено пензионисање, у складу са чланом 46. овог закона односно посебним законом,
 - ц) уколико је пријевремено пензионисање немогуће, професионална војна особа на располагању биће разрјешена дужности и одређен јој статус располагања у трајању од шест мјесеци.
- (3) Разријешено професионално војно лице с радним стажом дужим од шест година има право на један додатни мјесец располагања за сваку додатну годину радног стажа, а највише до 12 мјесеци. .
- (4) За вријеме располагања професионално војно лице има право на плату у висини плате у посљедњем мјесецу у којем је радило.
- (5) По истеку времена располагања из става (3) овог члана прекида се служба професионалном војном лицу.
- (6) Лице из става (5) овог члана има право на отпремнину у висини износа његове шестомјесечне плате.

**Члан 145.
(Удаљење од дужности)**

- (1) Професионално војно лице удаљава се од дужности:
 - а) за вријеме док се налази у притвору,
 - б) за вријеме издржавања казне затвора до шест мјесеци,
 - с) ако је затечено у извршењу кривичног дјела или дисциплинског преступа у вези са службом,
 - д) за вријеме трајања дисциплинског односно кривичног поступка, уколико би његово задржавање у служби било штетно по интересе службе.
- (2) По престанку разлога удаљавања од дужности надлежни старјешина дужан је одлучити о даљем статусу војних лица.
- (3) Против рјешења о удаљењу са дужности дозвољена је жалба старјешини претпостављеном старјешини који је донио рјешење у року од осам дана од дана пријема рјешења.
- (4) Жалба не задржава извршење рјешења.
- (5) Вријеме удаљења са дужности не рачуна се у вријеме за унапређење, осим ако се утврди да није постојао разлог за удаљење.
- (6) Удаљење од дужности ће се документовати у писаној форми и једна копија се улаже у персонални досије и картон о раду професионалног војног лица.

Члан 146.

(Привремено упућивање)

1. Професионално војно лице, због потреба службе, може бити привремено упућено у штаб, неку другу команду, јединицу, установу Оружаних снага и Министарство одбране у истом или другом мјесту службовања.
2. Привремено упућивање из става (1) овог члана може трајати најдуже годину дана у току трајања једног уговора.

Члан 147.

(Премјештај)

- (1) Професионална војна лица у току службе могу бити премјештена према потребама службе.
- (2) Министар одбране доноси пропис којим се регулише поступак премјештаја професионалних војних лица.
- (3) Премјештајем, у смислу става (1) овог члана, сматра се промјена мјеста службовања због постављања на нову дужност, уколико то захтијева промјену боравишта.
- (4) Премјештај се врши из следећих разлога:
 - а) потребама службе,
 - б) замјеном професионалног војног лица које напушта службу или одлази у пензију,
 - ц) потребом професионалног усавршавања професионалног војног лица,
 - д) уобичајеном ротацијом према измјенама у командовању,
 - е) унапређењем,
 - ф) личним захтјевом.

Члан 148.

(Надлежност за премјештај)

- (1) Предсједништво премјешта генерале на основу приједлога министра одбране.
- (2) Министар одбране премјешта сва остала професионална војна лица.

Члан 149.

(Право на изјашњавање)

Прије доношења наредбе за премјештај и постављење, професионалном војном лицу омогућиће се изјашњавање о истом.

Члан 150.

(Вријеме обављања командне дужности)

- (1) Професионално војно лице може исту командну дужност, закључно са дужности команданта бригаде и њој равној дужности, обављати најдуже четири године.
- (2) Изузетно, због потреба службе, дужности из става (1) овог члана могу се обављати најдуже шест година.

Члан 151.

(Премјештај из здравствених разлога)

Професионално војно лице може бити премјештено због здравствених разлога ако:

- а) надлежна лекарска комисија утврди да би даљњи боравак у мјесту службе због карактера болести професионалног војног лица или његовог ужег члана породице био штетан,
- б) у мјесту службе не постоји одговарајуће формацијско мјесто,
- с) прихвати постављење на ниже формацијско мјесто.

Члан 152.

(Упућивање у друге институције или правна лица)

- (1) Професионално војно лице може по потреби службе бити упућено у други орган државне управе, институцију, агенцију или правно лице.

(2) Права и дужности професионалних војних лица из става (1) овог члана регулишу се овим законом, важећим законима који регулишу рад тијела из става (1), као и прописима и наређењима које изда министар одбране.

(3) Професионално војно лице из става (1) овог члана има сва права и обавезе професионалног војног лица, ако законом није другачије одређено.

Члан 153.

(Промјена рода или службе)

(1) Професионалном официру или подофициру може бити промијењен род или служба на лични захтјев или због потреба службе.

(2) Лицу из става (1) овог члана може се промијенити род односно служба на лични захтјев ако има потребне квалификације и ако то дозвољавају потребе попуне. Лицу из става (1) овог члана мијења се род или служба, на основу потреба Оружаних снага, у случају укидања формацијског мјеста на којем је лице било у служби или распоређено, или ради попуне слободних мјеста у другом роду односно служби, ако наведено лице има потребну стручну спрему и да свој пристанак на промјену рода или службе.

(3) Акт о промјени рода или службе за лица из става (1) овог члана доноси министар одбране.

ПОГЛАВЉЕ XVI - ЧИНОВИ И ОБИЉЕЖЈА ОРУЖАНИХ СНАГА

Члан 154.

(Чинови)

(1) Чинови генерала, официра, подофицира и војника у Оружаним снагама су сљедећи:

а) Чинови генерала

1) Чин:	Генерал пуковник
НАТО ознака:	ОФ-8
Начин обраћања:	Генерал
Скраћеница:	Ген. пук.
2) Чин:	Генерал мајор
НАТО ознака:	ОФ-7
Начин обраћања:	Генерал
Скраћеница:	Ген. мај.
3) Чин:	Бригадни генерал
НАТО ознака:	ОФ-6
Начин обраћања:	Генерал
Скраћеница:	Бриг.ген.

б) Чинови официра

1) Чин:	Бригадир
НАТО ознака:	ОФ-5
Начин обраћања:	Бригадир
Скраћеница:	Бриг.
2) Чин:	Пуковник
НАТО ознака:	ОФ-4
Начин обраћања:	Пуковник
Скраћеница:	Пук.

3) Чин:	Мајор
НАТО ознака:	ОФ-3
Начин обраћања:	Мајор
Скраћеница:	Мај.
4) Чин:	Капетан
НАТО ознака:	ОФ-2
Начин обраћања:	Капетан
Скраћеница:	Кап.
5) Чин:	Поручник
НАТО ознака:	ОФ-1
Начин обраћања:	Поручник
Скраћеница:	Пор.
6) Чин:	Потпоручник
НАТО ознака:	ОФ-1
Начин обраћања:	Потпоручник
Скраћеница:	П. пор.

с) Подофицирски чинови

1) Чин:	Заставник 1. класе
НАТО ознака:	ОР-9
Начин обраћања:	Заставник
Скраћеница:	Заст. 1. кл
2) Чин:	Заставник
НАТО ознака:	ОР-8
Начин обраћања:	Заставник
Скраћеница:	Заст.
3) Чин:	Старији водник 1. класе
НАТО ознака:	ОР-7
Начин обраћања:	Старији водник
Скраћеница:	Ст. вод 1. кл
4) Чин:	Старији водник
НАТО ознака:	ОР-6
Начин обраћања:	Старији водник
Скраћеница:	Ст. вод
5) Чин:	Водник
НАТО ознака:	ОР-5
Начин обраћања:	Водник
Скраћеница:	Вод.

d) Војнички чиновни

1) Чин:	Каплар
НАТО ознака:	ОР-3/4
Начин обраћања:	Каплар
Скраћеница:	Кпл.
2) Чин:	Војник прве класе
НАТО ознака:	ОР-2
Начин обраћања:	Војник
Скраћеница:	Вој. 1. кл.
3) Чин:	Војник
НАТО ознака:	ОР-1
Начин обраћања:	Војник
Скраћеница:	Вој.

Члан 155.

(Обиљежја чиновна)

(1) Обиљежја официра у чину генерала састоје се од грба Босне и Херцеговине са мачевима окруженим златним вијенцем од храстових листова и златним звјездама са 7 кракова на еполети оивиченој златном пругом.

(2) Обиљежја официра (ОФ-1 – ОФ-2) састоје се од сребрених пруга на почетку еполете (на рамену) и сребрених звјезда, како слиједи:

(а) потпоручник (ОФ-1) – 1 звјезда,

(б) поручник (ОФ-1) – 2 звјезде,

(ц) капетан (ОФ-2) – 3 звјезде.

(3) Обиљежја официра (ОФ-3 – ОФ-5) састоје се од мачева на почетку еполете оивичених сребреном пругом и сребрених звјезда, како слиједи:

(а) мајор (ОФ-3) – 1 звјезда,

(б) пуковник (ОФ-4) – 2 звјезде,

(ц) бригадир (ОФ-5) – 3 звјезде.

(4) Обиљежја подофицирских чиновна (ОР-5 – ОР-9) састоје се од ознаке у облику слова „В“ и жуте пруге на почетку еполете, како слиједи:

(а) водник (ОР-5) – 1 уска пруга,

(б) старији водник (ОР-6) – 2 уске пруге,

(ц) старији водник I класе (ОР-7) – 3 уске пруге,

(д) заставник (ОР-8) – 1 дебела пруга и 1 уска пруга,

(е) заставник I класе (ОР-9) – 1 дебела пруга и 2 уске пруге.

Члан 156.

(Маскирне униформе)

Све маскирне униформе у Оружаним снагама су од истог или сличног материјала са истом маскирном шаром.

Члан 157.

(Обиљежја)

(1) Обиљежја треба да се налазе се на капи/беретци, десном рамену и у случају кад је то одобрено на лијевом рамену униформе свих припадника Оружаних снага.

- (2) Сви осим официра у чину генерала на капи/беретци носе беџеве Копнене војске или Ваздухопловства и противваздушне одбране Оружаних снага. На капи/беретци официра у чину генерала налази се беџ грба БиХ са мачевима и златним вијенцем.
- (3) Обиљежје на десном рамену свих припадника Оружаних снага је застава БиХ.
- (4) Припадници пјешадијских пукова на лијевом рамену носе обиљежја која представљају њихов пук.
- (5) Додатна обиљежја бригаде, друге институције, односно јединице ће се носити испод обиљежја пјешадијског пука на лијевом рамену, ако то одобри министар одбране.
- (6) Припадници свих осталих пукова, институција, односно јединица ће носити обиљежја бригаде, друге институције, односно јединице на лијевом рамену, ако то одобри министар одбране.
- (7) Сви осим официра у чину генерала могу носити највише два обиљежја на лијевом рамену.
- (8) Официри у чину генерала који командују бригадама, односно институцијама ће носити обиљежја бригаде, односно институције на лијевом рамену. Официри у чину генерала не могу носити никакво друго обиљежје на лијевом рамену.

ПОГЛАВЉЕ XVII - ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ

Члан 158.

(Повреда војне дисциплине и дисциплинска одговорност)

- (1) Повреда војне дисциплине је свако понашање супротно одредби члана 32, става (1). овог закона.
- (2) Повреда војне дисциплине може бити лакша и тежа.
- (3) Лакша повреда војне дисциплине је дисциплинска погрешка. Тежа повреда војне дисциплине је дисциплински преступ.
- (4) За повреду војне дисциплине одговарају професионална војна лица, лица у резервном саставу и кадети у војној школи, ако су у току обављања службе или изван ње војну дисциплину повриједили с умишљајем или из нехата.
- (5) Професионална војна лица, лица у резервном саставу и кадети у војној школи одговарају за повреду војне дисциплине док су у служби у Оружаним снагама.

Члан 159.

(Дисциплинске погрешке)

Дисциплинске погрешке су:

- a) неправовремено или непотпуно извршење наређења, одлука или наредби надређенога,
- b) учестало кашњење у службу или на дужност или ранији одласци из службе или с дужности,
- c) неоправдани изостанак из службе или с дужности у трајању од једног дана,
- d) необавјештавање надређеног о спријечености доласка у службу или на дужност у року од 24 сата,
- e) повреда прописа о ношењу војне униформе, војничком изгледу и личној хигијени,
- f) неуљудан однос према сарадницима, подређенима и надређенима,
- g) повреда прописа о поздрављању, обраћању, представљању и јављању,
- h) конзумирање алкохола у току службе или у току дужности,
- i) спавање на дужности,
- j) прикривање или непријављивање починитеља дисциплинских погрешки,
- k) друго поступање супротно прописима из подручја одбране, којим се не наноси штета имовини Босне и Херцеговине или других јавноправних тијела.

Члан 160.

(Дисциплински преступи)

Дисциплински преступи су:

- a) неизвршење или одбијање извршења наређења, одлука или наредби надређенога,

- b) самовољно напуштање формације или установе,
- c) самовоља у обављању службе или дужности,
- d) несавјесно или немарно обављање службе,
- e) злоупотреба положаја или прекорачење службених овлаштења,
- f) употреба силе или ватреног оружја супротно овоме закону и прописима донијетим на основу овога закона,
- g) повреда прописа о стражарској служби,
- h) опијеност или стање под утицајем алкохола, наркотика или опијата приликом доласка на службу или дужност или током службе или времена на дужности,
- i) неовлаштена употреба средстава додијељених или повјерених ради извршавања задатака или дужности,
- j) наношење штете војној имовини или другој имовини у вези с обављањем службе,
- k) недоузимање или недовољно подузимање мјера из оквира властите дужности, нужних за сигурност постројења, средстава, особа или повјерених или додијељених предмета,
- l) прикривање од овлашћених војних лица чињеница о начину извршења службене радње или употребе силе,
- m) повреда прописа о тајним или повјерљивим подацима или информацијама,
- n) неоправдани изостанак из службе или с дужности у трајању дуљем од једног дана,
- o) злоупотреба боловања,
- p) кривотворење извјештаја или подношење лажних извјештаја,
- q) кривотворење, уништење или прикривање службених докумената, службених књига или предмета,
- r) недоузимање прописаних, заповјеђених, наређених или других мјера потребних за очување живота и здравља људи, или за очување исправности постројења, објеката и технике те средстава рада,
- s) поступак којим се врљеђа достојанство подређених или млађих или које дискриминира по полу, раси, боји коже, вјери или националности, а посебно сексуално злостављање или узнемиравање, односно било који поступак којим се крше права која им по прописима припадају,
- t) недолично понашање које наноси штету угледу Министарства одбране или Оружаним снагама, посебно нарушавање јавног реда и мира, посебно непристојним понашањем или сукобљавањем на јавном мјесту, или било који други поступак који ремети јавни ред и мир, без обзира на мјесто и врљеме догађаја,
- u) спречавање, избјегавање или одгађање интерног поступка према себи,
- v) прикривање или непријављивање починитеља дисциплинских преступа,
- w) обављање дјелатности супротно одредбама овог закона и Закона о одбрани или без претходног одобрења министра одбране
- x) повреда прописа о политичкој дјелатности или синдикалном организовању у Оружаним снагама,
- y) понављање дисциплинских погрешки, почињењем најмање двије дисциплинске погрешке током једне календарске године,
- z) почињење кривичног дјела или постојање основане сумње да је кривично дјело почињено,
- aa) остали поступци супротно прописима из подручја одбране, којима се наноси штета имовини Босне и Херцеговине или других јавноправних тијела.

Члан 161.

(Дисциплинске санкције)

- (1) За повреду војне дисциплине починитељима се изричу следеће дисциплинске санкције:
- а) дисциплинске мјере;
 - б) дисциплинске казне.

(2) За дисциплинске погрешке изричу се дисциплинске мјере, а за дисциплинске преступе дисциплинске казне.

(3) Изузето од одредбе става (2) овога члана, за дисциплинске преступе кадета и резервних војника изричу се дисциплинске мјере.

(4) За једну или више повреда војне дисциплине о којима се истовремено одлучује изриче се само једна дисциплинска мјера или једна дисциплинска казна.

Члан 162.

(Одабир врсте и мјере дисциплинске санкције)

(1) При одабиру врсте и мјере дисциплинске санкције узима се у обзир: врста повреде војне дисциплине, посљедице повреде војне дисциплине, степен кривице особе против које се води поступак, побуде из којих је повријеђена војна дисциплина, околности у којима је повријеђена војна дисциплина, дотадашње службовање и понашање особе против које се води поступак, природа њене службе и дужности, њен однос према оштећенику и накнади штете проузроковане повредом војне дисциплине, те друге олакшавајуће и отежавајуће околности.

(2) Начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине најмање једном годишње предлаже министру одбране доношење обавезујућих упутстава ради утврђивања јединствене дисциплинске политике у провођењу дисциплинских поступака.

Члан 163.

(Дисциплинске мјере)

(1) Дисциплинске мјере су:

- а) опомена,
- б) укор,
- ц) прекоредна служба у трајању до три смјене,
- д) забрана изласка из касарне у трајању до 10 дана,
- е) смањење плате од 5% до 20% у трајању од једног до три мјесеца,
- ф) војнички притвор у трајању до 15 дана.

(2) Дисциплинска мјера прекоредне службе из става (1), тачке ц) овог члана може се изрећи само кадетима и резервним војницима.

(3) Дисциплинске мјере забране изласка из касарне из става (1), тачке д) и војничког притвора из става (1), тачке ф) овог члана могу се изрећи само кадетима, резервним војницима и професионалним војницима.

(4) Дисциплинска мјера смањења плате из става (1), тачке е) овог члана не може се изрећи кадетима ни лицима у резервном саставу.

Члан 164.

(Дисциплинске казне)

(1) Дисциплинске казне су:

- а) заустављање у напредовању у служби и унапређења у трајању од једне до четири године,
- б) смањење плате од 21% до 33% у трајању од четири до 12 мјесеци,
- ц) војнички притвор у трајању до 30 дана,
- д) превођење чина у непосредно нижи чин,
- е) одузимање чина,
- ф) смјењивање с дужности уз распоред на формацијско мјесто непосредно нижег чина у трајању од једне до три године,
- г) смјењивање са командне односно руководне дужности уз забрану именовања на такву дужност у трајању од једне до пет година,
- х) губитак професионалне службе.

(2) Дисциплинска казна заустављања у напредовању у служби и унапређења из става (1), тачке а) овог члана може се изрећи само професионалним војним лицима, резервним официрима и подофицирима.

- (3) Дисциплинске казне смањења плате из става (1), тачке б) и војничког притвора из става (1), тачке ц) овог члана могу се изрећи само професионалним војним лицима.
- (4) Дисциплинске казне превођења у непосредно нижи чин из става (1), тачке д) и одузимања чина из става (1), тачке е) овог члана могу се изрећи само војним лицима.
- (5) Дисциплинска казна смјењивања с дужности уз распоред на формацијско мјесто непосредно нижег чина из става (1), тачке ф) овог члана може се изрећи свим лицима на служби у Оружаним снагама, с тим да се официра не може распоредити на формацијско мјесто подофицира, а подофицира на формацијско мјесто војника.
- (6) Дисциплинска казна смјењивања са командне, односно руководне дужности уз забрану именовања на такву дужност из става (1), тачке г) овог члана може се изрећи свим лицима на служби у Оружаним снагама распоређенима на командне односно руководне дужности.
- (7) Дисциплинска казна губитка професионалне службе из става (1), тачке х) овог члана може се изрећи професионалним војним лицима.

Члан 165.

(Застара покретања и вођења дисциплинског поступка)

- (1) Покретање дисциплинског поступка због дисциплинске погрешке застаријева по истеку три мјесеца од дана кад је надређена особа постављена на дужност заповједника чете, њој равног или вишег нивоа дужности, сазнала за извршену повреду и починитеља, али најкасније у року од шест мјесеци од дана извршења повреде, а поступак се мора завршити у року од шест мјесеци од дана покретања.
- (2) Покретање дисциплинског поступка због дисциплинског преступа застаријева по истеку 12 мјесеци од дана кад је надређена особа постављена на дужност команданта бригаде, њој равног или вишег нивоа дужности, сазнала за дисциплински пријеступ, али најкасније у року од двије године од извршеног преступа, а поступак се мора завршити у року од двије године од дана покретања.
- (3) Застара покретања и вођења дисциплинског поступка због дисциплинског преступа који има обиљежја кривичног дјела те је у поводу тога кривичног дјела у току поступак пред надлежним тужиоцем или судом или је кривични поступак већ окончан правомоћном осуђујућом пресудом, наступа истовремено кад и застара кривичног гоњења.

Члан 166.

(Застара извршења дисциплинске санкције)

- (1) Застара извршења дисциплинске мјере наступа по истеку два мјесеца од дана кад је одлука о дисциплинској мјери постала извршна, а застара извршења дисциплинске казне након протеча четири мјесеца од дана кад је одлука о дисциплинској казни постала извршна.
- (2) Изузето од одредбе става (1) овог члана, застара извршења дисциплинске казне престанка професионалне службе наступа по истеку шест мјесеци од дана кад је одлука о казни постала извршна.
- (3) Застара извршења дисциплинске казне прекида се сваком радњом усмјереном на извршење казне.
- (4) Застара извршења дисциплинске казне наступа у свакоме случају по истеку двапут онолико времена колико је прописано у ставу (1) и (2) овог члана.

Члан 167.

(Помиловање за војнодисциплинске санкције)

- (1) Помиловање за војнодисциплинску санкцију изречену поједином професионалном војном лицу, лицу у резервном саставу или кадету у војној школи може дати министар одбране уз сагласност Предсједништва.
- (2) Помиловањем се може одредити потпуно или дјеломично ослобођење од извршења дисциплинске санкције или замијенити изречена дисциплинска санкција благом дисциплинском санкцијом.
- (3) Помиловање се може дати само поводом молбе за помиловање.
- (4) Помиловање нема утицаја на права трећих особа.

(5) Предсједништво обавјештава Парламентарну скупштину Босне и Херцеговине до 31. марта сваке године о сагласностима за помиловање за војнодисциплинске санкције датим током претходне календарске године.

Члан 168.

(Брисање из војнодисциплинске евиденције)

(1) Дисциплинска мјера брише се из војнодисциплинске евиденције по истеку двије године од дана када је дисциплинска мјера извршена, под условом да особа није починила нову повреду војне дисциплине у року од једне године од дана кад је дисциплинска мјера извршена.

(2) Дисциплинска казна брише се из војнодисциплинске евиденције по истеку четири године од дана када је дисциплинска казна извршена, под условом да особа није починила нову повреду војне дисциплине у року од двије године од дана када је дисциплинска казна извршена.

(3) Брисање из војнодисциплинске евиденције обавља се по службеној дужности.

Члан 169.

(Основне одредбе о дисциплинском поступку)

(1) Војнодисциплински поступак проводи се у складу с одредбама овог закона и прописа из члана 32, став (3) овог закона.

(2) Свако може поднијети дисциплинску пријаву за повреду војне дисциплине. Надлежна тијела могу и по службеној дужности покренути дисциплински поступак.

(3) Дисциплински поступак мора бити фер и транспарентан. Особа која одговара у дисциплинском поступку има сљедећа основна права:

- а) право да буде на вријеме обавијештена о наводима оптужбе за повреду војне дисциплине и о доказима којима се наводи оптужбе поткрепљују, те право да писано одговори на наводе оптужбе или да се њена усмена изјава запише,
- б) право на фер и јавно саслушање у разумном року,
- ц) право да не исказује против себе, право присуства на сваком саслушању и право одбране против навода оптужбе уз стручну помоћ браниоца по свом избору,
- д) право на јавно изрицање одлуке,
- е) право на жалбу против одлуке.

(4) Изузето од става (1), тачке б) овог члана, јавност може бити потпуно или дјеломично искључена са саслушања, ако то захтијевају интереси службе или дужности, јавног реда и државне сигурности демократског друштва или ако је то у интересу малолјетника или заштите приватног живота. Јавност, такође, може бити искључена до нужне мјере у околностима кад би јавност ометала интересе правде према мишљењу тијела које води дисциплински поступак.

(5) Бранилац из става (3), тачка ц) овог члана може бити свака особа на служби у Оружаним снагама, а уколико није на служби браниоца може бити само адвокат или адвокатски приправник.

Члан 170.

(Надлежност у дисциплинском поступку)

(1) Опомену, укор, прекоредну службу у трајању до три смјене и забрану изласка из касарне у трајању до пет дана изриче надређени старјештина на положају командира вода, њему једнаког или вишег положаја.

(2) Остале дисциплинске мјере изричу:

- а) командир чете – забрану изласка из касарне у трајању од десет дана и војнички притвор у трајању до три дана,
- б) командант батаљона и командир самосталне чете - забрану изласка из касарне у трајању од десет дана и војнички притвор у трајању од десет дана,
- ц) командант бригаде, самосталног батаљона и старјешине њему равног или вишег положаја - забрану изласка из касарне у трајању од десет дана и војнички притвор у трајању од 15 дана и смањење плате од 5% до 20% у трајању од једног до три мјесеца.

(3) Надлежне старјешине расправљају и одлучују о дисциплинској одговорности за учињене дисциплинске грешке и изричу дисциплинске мјере.

(4) Војнодисциплинска вијећа расправљају и одлучују о дисциплинској одговорности за учињене дисциплинске грешке и изричу дисциплинске казне.

Члан 171.

(Војнодисциплинска вијећа)

(1) У Оружаним снагама за расправљање и одлучивање о дисциплинским пријеступима војних лица у првом и другом ступњу оснивају се војнодисциплинска вијећа.

(2) Првостепена војнодисциплинска вијећа именује командант бригаде или старјешина истог или вишег ранга и састоје се од три члана од којих је један предсједник вијећа.

(3) Другостепено војнодисциплинско вијеће рјешава по жалбама на одлуке првостепених војнодисциплинских вијећа и именује га министар одбране и састоји се од три члана од којих је један предсједник вијећа.

ПОГЛАВЉЕ XVIII – ПРЕСТАНАК ВОЈНЕ СЛУЖБЕ

Члан 172.

(Престанак војне службе)

(1) Професионалном војном лицу служба престаје:

- a) истеком уговорног рока о пријему у службу, ако се уговор не продужи,
- b) због трајне здравствене неспособности за војну службу,
- c) због ограничене способности, када професионално војно лице не прихвати премјештај настао због измјењених способности,
- d) истеком времена располагања у складу са чланом 144. овог закона,
- e) ако пет дана узастопно неоправдано изостане са дужности или седам дана у току године са прекидима,
- f) ако је оцијењено коначном оцијеном "лош",
- g) ако је три пута узастопно оцијењено оцјеном "потребно оспособљавање",
- h) због дисциплинске казне одузимања чина,
- i) због дисциплинске казне губитка службе,
- j) ако је правоснажно осуђено на безусловну казну затвора у трајању дужем од шест мјесеци,
- k) споразумно,
- l) на основу личног захтјева,
- m) ако је у вријеме пријема у службу постојала сметња за пријем, коју је професионално војно лице прикривало,
- n) стицањем услова за пензију,
- o) смрћу.

(2) Прописе за успостављање процедура за прекид службе професионалних војних лица доноси министар одбране.

Члан 173.

(Оцјена здравствене способности)

(1) Оцјену здравствене способности за војну службу утврђује надлежна лекарска комисија, а на захтјев професионалног војног лица или по захтјеву старјешине ранга команданта самосталног батаљона или вишег старјешине.

(2) Уколико се професионално војно лице налази на боловању шест мјесеци непрекидно, односно 12 мјесеци са прекидима у посљедње двије године, надлежни командант из става (1) овог члана је обавезан такво лице упутити на оцјену здравствене способности за војну службу, а коју даје надлежна лекарска комисија.

Члан 174.

(Поступак за престанак службе)

- (1) Приједлог за престанак службе професионалног војног лица подноси надлежни старјешина министру одбране, у року од осам дана по наступању разлога за престанак службе.
- (2) Министар одбране доноси наредбу о престанку службе у року од 30 дана по пријему основаног приједлога за престанак службе.
- (3) Наредба о престанку службе по захтјеву професионалног војног лица доноси се најкасније у року од 30 дана од дана подношења писменог захтјева.
- (4) Професионално војно лице се разријешава дужности најкасније у року од седам дана од дана доношења наредбе о престанку службе.

Члан 175.

(Часан и нечасан отпуст)

- (1) Професионалном војном лицу се у акту о престанку службе назначава да је отпуштено уз "часан отпуст" или "нечасан отпуст".
- (2) "Нечасан отпуст" добијају професионална војна лица којима је служба престала због:
 - a) неоправданог изостанка са посла,
 - b) службене оцјене "лош", или оцјене "потребно оспособљавање" дате три пута узастопно,
 - c) одбијања премјештаја и распореда,
 - d) дисциплинске одговорности у складу са правилима о војној дисциплини,
 - e) чињенице да је правоснажно осуђено на безусловну казну затвора у трајању дужем од шест мјесеци за кривично дјело,
 - f) прикривања чињеница приликом ступања у службу од којих је зависила одлука о пријему.
- (3) У свим другим случајевима престанка службе професионална војна лица отпуштају се уз "часан отпуст".

Члан 176.

(Посљедице "часног отпуста" и "нечасног отпуста")

- (1) Професионална војна лица које су из службе отпуштена уз "часан отпуст" задржавају право на службени назив чина, те право на ношење војне униформе у свечаним приликама.
- (2) „Нечасан отпуст“ има за посљедицу губитак свих права и повластица, која би професионално војно лице имало након престанка професионалне војне службе, као што су:
 - a) право на поновни пријем у професионалну војну службу,
 - b) право на ношење војне униформе у свечаним приликама,
 - c) право на ословљавање чином.

Члан 177.

(Престанак обавезе службе у резервном саставу)

- (1) Припаднику резервног састава служба престаје:
 - a) на основу личног захтјева,
 - b) због трајне здравствене неспособности за војну службу,
 - c) због ограничене способности, уколико не постоји могућност распореда,
 - d) ако је оцијењено коначном оцјеном "лош",
 - e) ако је три пута узастопно оцијењено оцјеном "потребно оспособљавање",
 - f) због дисциплинске казне одузимање чина,
 - g) због дисциплинске казне губитка службе,
 - h) ако је правоснажно осуђено на безусловну казну затвора у трајању дужем од шест мјесеци,
 - i) споразумно,
 - j) истеком уговорног рока о пријему у службу, ако се уговор не продужи,

- к) ако је у вријеме пријема у службу постојала сметња за пријем, коју је припадник резервног састава прикривао,
 - л) смрћу.
- (2) Прописе за успостављање процедура за прекид службе припадника резервног састава доноси министар одбране.

ПОГЛАВЉЕ XIX – ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 178.

(Природа наредби)

- (1) Акт о унапређењу, премјештају и распоређивању официра и подофицира, не захтијева образложење. Образложење се даје само у случају када је захтјев за редовно унапређење одбијен.
- (2) Жалба коју уложи професионално војно лице на акт о постављењу на дужност, премјештају или удаљавању са дужности не одлаже извршење истог.
- (3) Управни спор се не може покренути против акта који се односи на премјештај, унапређење, постављење и престанак службе професионалног војног лица.

Члан 179.

(Правна акта)

Акта која се односе на службу професионалних војних лица у Оружаним снагама, а која садрже тајне податке биће саопштена таквим особама након потписивања потврде о пријему. Датум потписивања се сматра датумом достављања.

Члан 180.

(Надлежности)

- (1) У случају да законом или прописом донесеним на основу овог закона, није одређена надлежност другог тијела, за рјешавање у управним стварима у првом степену надлежан је официр на положају команданта самосталног батаљона, односно јединице истог или вишег нивоа.
- (2) У случају жалбе на првостепену одлуку из става (1) овога члана, о жалби рјешава старјешина јединице директно надређен старјешини који је донио првостепену одлуку.

Члан 181.

(Управни поступци)

- (1) За доношење рјешења у управном поступку надлежан је командант јединице у којој се лице о чијем се праву односно обавези рјешава налази у служби.
- (2) Ако се рјешава о праву односно обавези команданта из става (1) овог члана или ако тај командант по закону треба да буде изузет од рјешавања из других разлога, за доношење рјешења мјесно је надлежан командант који му је непосредно надређен.

Члан 182.

(Додатни прописи)

Министар одбране, посебним прописом, одредиће надлежност старјешина за доношење управних и других аката, а у складу са Законом о одбрани и овим законом.

ПОГЛАВЉЕ XX – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 183.

(Преузимање)

- (1) Лица на служби у ентитетским војскама постају лица на служби у Оружаним снагама дана 1. јануара 2006. године у чину и положају на којем су се затекли 31. децембра 2005. године.
- (2) Министар одбране је дужан у року од годину дана ступања на снагу овог закона закључити уговоре са лицима из става (1) овог члана у складу и по процедури прописаној у Поглављу XI овог закона.

Члан 184.

(Статусна права)

- (1) Сва права и обавезе стечена на основу прописа који су важили до дана ступања на снагу овог закона, остају на снази до рјешавања стања у служби по овом закону.
- (2) Официри који не испуњавају услове школске спреме по овом закону, дужни су, у року од четири године од дана ступања на снагу овог закона, да стекну одговарајућу стручну спрему у складу са овим законом.
- (3) Подофицири која не испуњавају услове школске спреме по овом закону, дужни су, у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона, да стекну одговарајућу стручну спрему у складу са овим законом.
- (4) Лица из става (2) и (3) обавезна су сваке године доставити доказ из којег се види да се школују по систему година за годину.

Члан 185.

(Усклађивање чинова)

- (1) Сва професионална војна лица ће 1. јануара 2006. године преузети НАТО чинове на начин утврђен у члану 154. овог закона.
- (2) У случају да пријашњи чин нема еквивалентан чин у чиновима НАТО-а, примјењује се следеће:
 - а) Лица која су одслужила двије трећине или више на дужности у свом садашњем чину закључно са 31. децембром 2005. године испуњавају услове за унапређење у следећи виши чин,
 - б) Лица која су одслужила мање од двије трећине на дужности у свом садашњем чину закључно са 31. децембром 2005. године се постављају на први нижи чин, али ће им се служба у тренутном чину узимати у обзир приликом унапређења на следећи виши чин.
- (3) Ниједно лице неће примати мању плату услед постављења у складу са ставом (2), тачка б) овог члана.

Члан 186.

(Доношење прописа)

Надлежни органи у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона дужни су донијети прописе из своје надлежности у складу са овим законом.

Члан 187.

(Примјена прописа)

Прописи који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, уколико нису у супротности са овим законом, примјењују се до доношења нових.

Члан 188.

(Забрана пријема на службу)

Од дана ступања на снагу овог закона па до дана преузимања лица на служби у ентитетским војскама који је прописан у члану 183. овог закона, Министарство одбране, Министарство одбране Републике Српске и федерално Министарство одбране неће вршити пријем нових лица на службу, изузев кадета и стипендиста затечених на школовању.

Члан 189.

(Ступање на снагу)

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", а примјењиваће се од 1. јануара 2006. године, осим уколико није другачије прописано овим законом.

4.4. Остале препоруке за измјене и допуне закона

4.4.1. Амандмани на уставе и законе ентитета

У овом дијелу извјештаја даје се преглед потребних амандмана на законе на ентитетском нивоу како би држава лакше преузела све надлежности у области одбране. Преузимање тих надлежности и укидање надлежности ентитета у области одбране захтијеваће стављање постојећих ентитетских закона о одбрани и закона о служби у војсци ван снаге, као и амандмане на ентитетске законе о министарствима, те неке мање амандмане на уставе ентитета. Процес даљњег усклађивања постојећих ентитетских закона са одредбама Закона о одбрани и Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине се мора обавити како би се обезбиједила усклађеност са новим одредбама и рјешењима у области одбране.

У овом дијелу приказане су области закона које захтијевају допуну, стављање ван снаге, односно усклађивање. Законски приједлози за амандмане на уставе ентитета, стављање ван снаге закона о одбрани и закона о служби у војсци, као и амандмани на законе о министарствима слиједе у наредном дијелу овог извјештаја.

Амандмани на уставе

Биће потребни амандмани на уставе ентитета како би се укинуле све надлежности, односно позивање на одбрану. Ти амандмани су садржани у наредном дијелу овог извјештаја.

Амандманима на Устав Републике Српске из 2003. године нису у потпуности укинуте надлежности, односно позивање на одбрану. Према томе, потребно је завршити посао на укидању надлежности и позивања у закону. Устав би требао бити измијењен у сљедећим дијеловима: надлежности Републике; надлежности Народне скупштине Републике Српске; надлежности предсједника Републике Српске; и поглавље о одбрани.

Устав Федерације Босне и Херцеговине се не би требало пуно мијењати. Амандманима усвојеним 2003. године је укинута скоро свако позивање на одбрану као надлежност ентитета. Преостало позивање на одбрану садржано је у надлежности Федерације Босне и Херцеговине да склапа војне споразуме.

Стављање ентитетских закона о одбрани и служби (у војсци) ван снаге

Како би држава преузела надлежности у области одбране и како би се те надлежности у потпуности укључиле у државне законе потребно је ставити постојеће ентитетске законе у области одбране ван снаге. Према томе, Народна скупштина Републике Српске би требала ставити ван снаге Закон о одбрани и Закон о служби у Војсци Републике Српске. Исто тако, Закон о одбрани и Закон о служби у Војсци Федерације Босне и Херцеговине требала би ставити ван снаге парламентарна скупштина овог ентитета.

Укидање ентитетских министарстава одбране

Како би се завршило укидање ентитетских министарстава одбране, било би неопходно измијенити ентитетске законе о министарствима како би се искључила министарства одбране из састава владе. Према томе, Закон о министарствима Републике Српске и Закон о федералним министарствима и другим тијелима федералне управе морају се измијенити.

Усклађивање осталих закона

Преузимање надлежности у области одбране од државе и потпуна и ефикасна provedба Закона о одбрани и Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине захтијева процес усклађивања ентитетских закона са овим новим одредбама на државном нивоу. У Закону о одбрани, како у верзији из 2003. године тако и у овој новој верзији, чланом 81 утврђује се да ће се сви ентитетски законски и подзаконски акти ускладити са његовим одредбама. Одредбе нових државних закона одразиће се на више ентитетских закона.

Почетна анализа закона на које ће утицати Закон о одбрани и Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине открила је да ће можда бити потребно измијенити доле наведене додатне законе.

У Републици Српској било би неопходно ускладити Закон о цивилној заштити с обзиром на то Министарство одбране Републике Српске не би више постојало. Исто тако ће можда бити потребно измијенити Закон о пензионем и инвалидском осигурању да би он одражавао одредбе из Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине везано за одредбе о пензијама. Поред тога, можда ће требати измијенити Закон о локалној самоуправи како би се омогућио пренос војних евиденција.

У Федерацији Босне и Херцеговине, Закон о заштити и спасавању људи и добара од природних и других катастрофа би се требао ускладити с обзиром на то да ентитетско министарство одбране не би више постојало. Можда ће бити потребно измијенити Закон о пензионем и инвалидском осигурању како би се узеле у обзир одредбе из Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине везано за одредбе о пензијама. Такође ће можда бити потребно измијенити Закон о јавном правобранилаштву како би се омогућило укидање позиције војног правобраниоца и пренос неријешених спорова са ентитетског министарства одбране на Јавно правобранилаштво. Исто тако, као што је случај у Републици Српској, можда ће бити потребно измијенити Закон о локалној самоуправи како би се омогућио пренос војних евиденција.

Међутим, Комисија за реформу одбране схвата да ће можда бити потребна додатна анализа и амандмани. Комисија схвата да су многа од ових питања изван дјелокруга и надлежности њеног мандата, те позива на даљње разматрање током и након парламентарне фазе усвајања ових амандмана. Закон о одбрани Босне и Херцеговине предвиђа овај процес и оставља период од шест мјесеци како би се извршило усклађивање ентитетских закона и подзаконских аката са његовим одредбама.

4.4.2. Препоруке за измјене и допуне закона

Федерација Босне и Херцеговине

Амандмани на Устав Федерације Босне и Херцеговине

Проглашавају се амандмани CVI, CVII и CVIII које је донио Парламент Федерације БиХ на сједници Заступничког дома, одржаној _____ 2005. године и на сједници Дома народа, одржаној _____ 2005. године.

АМАНДМАНИ CVI, CVII и CVIII НА УСТАВ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I АМАНДМАН CVI

Члан III.1 а) се брише.

АМАНДМАН CVII

Члан IV.A.7.20.(1)(i) се брише.

АМАНДМАН CVIII

У члану IV.B.3.7 а) (I). ријечи “официра у армији” бришу се.

II

Амандмани CVI, CVII и CVIII на Устав Федерације Босне и Херцеговине ступају на снагу у поноћ 31. децембра 2005. године.

Закон о престанку важења Закона о одбрани Федерације Босне и Херцеговине

ЗАКОН О ПРЕСТАНКУ ВАЖЕЊА ЗАКОНА О ОДБРАНИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

Закон о одбрани Федерације БиХ ("Службене новине Федерације БиХ" број 34/04) престаје да важи дана 1. јануара 2006. године.

Члан 2.

(1) Изузетно од одредби члана 19. став 4. и члана 32а. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" 19/02, 35/03, 14/04, 17/04, 26/04 и 37/04), дана 1. јануара 2006. године сви

државни службеници Министарства одбране Федерације БиХ постају државни службеници у Министарству одбране Босне и Херцеговине, и на њих се примјењује Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(2) Дана 1. јануара 2006. године намјештеници из Министарства одбране Федерације БиХ постају запосленици у Министарству одбране Босне и Херцеговине и на њих ће се примјењивати Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" 26/04 и 7/05).

(3) Даном прописаним у ставу 1. и 2. овог члана Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији Министарства одбране Федерације БиХ постаје саставни дио Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији Министарства одбране Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине. Државни службеници и намјештеници из става 1. и 2. овог члана настављају обављати претходне послове и задатке у мјери у којој то није у супротности са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, док министар одбране Босне и Херцеговине не донесе коначну одлуку о њиховом статусу у Министарству одбране Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(4) Државни службеници и запосленици из става 1. и 2. овог члана задржавају своју позицију, плаћу и накнаде све док министар одбране Босне и Херцеговине не донесе коначну одлуку о њиховом статусу у Министарству одбране Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(5) Државни службеници и запосленици у Министарству одбране Босне и Херцеговине у случају разрешења са дужности насталог услед прекобројности према одлуци министра одбране Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине имају право на отпремнину у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

Члан 3.

(1) Од 1. јануара 2006. године командант Заједничке команде Војске Федерације БиХ директно је одговоран начелнику Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине до укидања Заједничке команде Војске Федерације БиХ у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(2) Командант Заједничке команде Војске Федерације БиХ нема оперативна командна овлаштења.

Члан 4.

Министар одбране Босне и Херцеговине ће у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, најкасније до 1. јануара 2006. године одредити особу за Министарство одбране Федерације БиХ да обавља оне послове и задатке неопходне за ефикасно управљање пријашњим Министарством одбране Федерације БиХ до завршетка процеса транзиције.

Члан 5.

(1) Министарство одбране Босне и Херцеговине и Министарство одбране Федерације БиХ ће извршити пописе непокретне и покретне имовине, архиве, списа и других докумената у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(2) Попис непокретне имовине ће се доставити Министарству одбране Босне и Херцеговине у року од 60 дана од дана ступања на снагу Закона о одбрани Босне и Херцеговине. Попис покретне имовине, архиве, списа и других докумената ће се доставити у року од 30. дана од дана ступања на снагу Закона о одбрани Босне и Херцеговине.

(3) Министарство одбране Босне и Херцеговине ће у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине утврдити имовину која ће и даље служити за потребе одбране.

(4) Непокретна имовина за коју се у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине утврди да неће служити за потребе одбране остаје и даље у власништву Федерације БиХ.

(5) Покретна имовина за коју се у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине утврди да неће служити за потребе одбране остаје и даље у власништву Федерације БиХ и одлуку о поступању са истом ће донијети Влада Федерације БиХ.

Члан 6.

(1) Министарство одбране Босне и Херцеговине и Министарство одбране Федерације БиХ ће у року од 30 дана од дана ступања на снагу Закона о одбрани Босне и Херцеговине сачинити свеобухватан попис осталих права и обавеза Министарства одбране Федерације БиХ и предложити план о преносу осталих права и обавеза Министарству одбране Босне и Херцеговине.

(2) Осим уколико није другачије предвиђено у плану за пренос осталих права и обавеза из става 1. овог члана одобреног у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, Влада Федерације БиХ је и даље одговорна за дугове, задужења и остале обавезе Министарства одбране Федерације БиХ насталих до 1. јануара 2006. године.

Члан 7.

На основу Плана о коначном располагању имовином који одобрава Савјет министара Босне и Херцеговине, Влада Федерације БиХ са Савјетом министара Босне и Херцеговине потписује споразуме, одлуке, рјешења или остале релевантне инструменте потребне за окончање располагања свим правима и обавезама над покретном и непокретном имовином.

Члан 8.

Буџетска и сва остала финансијска питања везана за Министарство одбране Федерације БиХ и Војску Федерације БиХ рјешавају се у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

Члан 9.

(1) У складу са Законом о основама локалне самоуправе (Службене новине Федерације БиХ број: 6/95) и Законом о одбрани Босне и Херцеговине евиденције о лицима која су регулисала војну обавезу у Федерацији БиХ се пребацују на општине у Федерацији БиХ.

(2) Влада Федерације БиХ ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Уредбу којом ће детаљније регулисати питања из става 1. овог члана.

(3) При преносу евиденција из става 1. овог члана Влада Федерације БиХ ће водити рачуна о заштити личних података у складу са Законом о заштити личних података ("Службени гласник БиХ" 32/01).

Члан 10.

Сва остала питања везана за Министарство одбране Федерације БиХ и Војску Федерације БиХ ће се рјешавати у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

Члан 11.

Овај закон ступа на снагу осам дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Закон о престанку важења Закона о служби у војсци Федерације Босне и Херцеговине

ЗАКОН О ПРЕСТАНКУ ВАЖЕЊА ЗАКОНА О СЛУЖБИ У ВОЈСЦИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1

Закон о служби у Војсци Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ" број 34/04) престаје да важи дана 1. јануара 2006. године.

Члан 2

Лица на служби у Војсци Федерације БиХ постају, у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, лица на служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине дана 1. јануара 2006. године у чину и положају на којем су се затекли 31. децембра 2005. године.

Члан 3

Сва права и обавезе стечене на основу прописа који су важили до дана ступања на снагу овог закона остају на снази до рјешавања стања у служби лица из члана 2. овог закона у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине и Законом о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Члан 4

Овај закон ступа на снагу осам дана од дана објављивања у “Службеним новинама Федерације БиХ”.

Закон о измјени Закона о федералним министарствима и другим тијелима федералне управе

ЗАКОН О ИЗМЈЕНИ ЗАКОНА О ФЕДЕРАЛНИМ МИНИСТАРСТВИМА И ДРУГИМ ТИЈЕЛИМА ФЕДЕРАЛНЕ УПРАВЕ

Члан 1.

У Закону о федералним министарствима и другим тијелима федералне управе (“Службене новине Федерације БиХ” 19/03 и 38/05) у члану 4. тачка 1. се брише.

Члан 2.

Члан 5. брише се.

Члан 3.

У члану 22. у осамнаестом реду ријечи: “израду и доношење свог плана одбране” се бришу.

Члан 4.

У члану 23. у шестом реду ријечи: “геодетско-картографске послове од значаја за одбрану” се бришу.

Члан 5.

Овај Закон ступа на снагу осам дана од дана објаве у “Службеним новинама Федерације БиХ”, а примјењиваће се од 1. јануара 2006. године.

Република Српска

Амандмани на Устав Републике Српске

АМАНДМАНИ CXIV и CXVIII НА УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Ови амандмани чине саставни дио Устава Републике Српске и ступају на снагу даном њиховог проглашења, а примјењују се од поноћи 31. децембра 2005. године.

I

АМАНДМАН CXIV (114)

У члану 68. замијењеним Амандманом XXXII и измијењеним Амандманом CVI у тачки 2. ријечи “одбрану и” бришу се.

II

АМАНДМАН CXV (115)

У члану 80. став 2. тачка 1. текст допуњен Амандманом XL, а измијењен Амандманом CVIII ријечи “одбране,” брише се.

У истом члану став 2. допуњен Амандманом XL, а измијењен Амандманом CVIII брише се.

III

АМАНДМАН CXVI (116)

У члану 104. измијењеном Амандманом CX став 2. брише се.

IV

АМАНДМАН CXVII (117)

Члан 105. измијењен Амандманом CXI брише се.

V

АМАНДМАН CXVIII (118)

Члан 106. измијењен Амандманом CXII брише се.

Закон о престанку важења Закона о одбрани Републике Српске

ЗАКОН

О ПРЕСТАНКУ ВАЖЕЊА ЗАКОНА О ОДБРАНИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 1.

Закон о одбрани Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 21/96, 46/01, 31/03, 33/04 и 40/04) престаје да важи дана 1. јануара 2006. године.

Члан 2.

(1) Изузетно од одредби члана 19., став (4) и члана 32а. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ 19/02, 35/03, 14/04, 17/04, 26/04 и 37/04), 1. јануара 2006. године сви државни службеници Министарства одбране Републике Српске постају државни службеници у Министарству одбране Босне и Херцеговине, и на њих се примјењује Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(2) Дана 1. јануара 2006. године радници из Министарства одбране Републике Српске постају запосленици у Министарству одбране Босне и Херцеговине и на њих ће се примјењивати Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ 26/04 и 7/05).

(3) Даном прописаним у ставу (1) и (2) овог члана Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији Министарства одбране Републике Српске постаје саставни дио Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији Министарства одбране Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

Државни службеници и радници из става (1) и (2) овог члана настављају обављати претходне послове и задатке у мјери у којој то није у супротности са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, док министар одбране Босне и Херцеговине не донесе коначну одлуку о њиховом статусу у Министарству одбране Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(4) Државни службеници и запосленици из става (1) и (2) овог члана задржавају своју позицију, плату и накнаде све док министар одбране Босне и Херцеговине не донесе коначну одлуку о њиховом статусу у Министарству одбране Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(5) Државни службеници и запосленици у Министарству одбране Босне и Херцеговине у случају разрјешења са дужности насталог услед прекобројности према одлуци министра одбране Босне и Херцеговине у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине имају право на отпремнину у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

Члан 3.

(1) Од 1. јануара 2006. године начелник Генералштаба Војске Републике Српске директно је одговоран начелнику Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине до укидања Генералштаба Војске Републике Српске у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(2) Начелник Генералштаба Војске Републике Српске нема оперативна командна овлаштења.

Члан 4.

Министар одбране Босне и Херцеговине ће у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, најкасније до 1. јануара 2006. године одредити особу за Министарство одбране Републике Српске да обавља оне послове и задатке неопходне за ефикасно управљање пријашњим Министарством одбране Републике Српске до завршетка процеса транзиције.

Члан 5.

(1) Министарство одбране Босне и Херцеговине и Министарство одбране Републике Српске ће извршити пописе непокретне и покретне имовине, архиве, списа и других докумената у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

(2) Попис непокретне имовине ће се доставити Министарству одбране Босне и Херцеговине у року од 60 дана од дана ступања на снагу Закона о одбрани Босне и Херцеговине. Попис покретне имовине, архиве, списа и других докумената ће се доставити у року од 30 дана од дана ступања на снагу Закона о одбрани Босне и Херцеговине.

(3) Министарство одбране Босне и Херцеговине ће у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине утврдити имовину која ће и даље служити за потребе одбране.

(4) Непокретна имовина за коју се у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине утврди да неће служити за потребе одбране остаје и даље у власништву Републике Српске.

(5) Покретна имовина за коју се у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине утврди да неће служити за потребе одбране остаје и даље у власништву Републике Српске и одлуку о поступању са истом ће донијети Влада Републике Српске.

Члан 6.

(1) Министарство одбране Босне и Херцеговине и Министарство одбране Републике Српске ће у року од 30 дана од дана ступања на снагу Закона о одбрани Босне и Херцеговине сачинити свеобухватан попис осталих права и обавеза Министарства одбране Републике Српске и предложити план о преносу осталих права и обавеза Министарству одбране Босне и Херцеговине.

(2) Осим уколико није другачије предвиђено у плану за пренос осталих права и обавеза из става (1) овог члана одобреног у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, Влада Републике Српске је и даље одговорна за дугове, задужења и остале обавезе Министарства одбране Републике Српске насталих до 1. јануара 2006. године.

Члан 7.

На основу Плана о коначном располагању имовином који одобрава Савјет министара Босне и Херцеговине, Влада Републике Српске са Савјетом министара Босне и Херцеговине потписује споразуме, одлуке, рјешења или остале релевантне инструменте потребне за окончање располагања свим правима и обавезама над покретном и непокретном имовином.

Члан 8.

Буџетска и сва остала финансијска питања везана за Министарство одбране Републике Српске и Војску Републике Српске рјешавају се у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

Члан 9.

(1) У складу са Законом о локалној самоуправи (Службени гласник Републике Српске број: 101/04) и Законом о одбрани Босне и Херцеговине евиденције о лицима која су регулисала војну обавезу у Републици Српској се пребацују на општине у Републици Српској.

(2) Влада Републике Српске ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Уредбу којом ће детаљније регулисати питања из става (1) овог члана.

(3) При преносу евиденција из става (1) овог члана Влада Републике Српске ће водити рачуна о заштити личних података у складу са Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“ 32/01).

Члан 10.

Сва остала питања везана за Министарство одбране Републике Српске и Војску Републике Српске ће се рјешавати у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине.

Члан 11.

Овај закон ступа на снагу осам дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Закон о престанку важења Закона о војсци Републике Српске

**ЗАКОН
О ПРЕСТАНКУ ВАЖЕЊА ЗАКОНА О ВОЈСЦИ РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ**

Члан 1

Закон о Војсци Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 31/96, 46/01, 31/03, 33/04 и 40/04) престаје да важи дана 1. јануара 2006. године.

Члан 2

Лица на служби у Војсци Републике Српске постају, у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, лица на служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине дана 1. јануара 2006. године у чину и положају на којем су се затекли 31. децембра 2005. године.

Члан 3

Сва права и обавезе стечене на основу прописа који су важили до дана ступања на снагу овог закона остају на снази до рјешавања стања у служби лица из члана 2. овог закона у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине и Законом о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Члан 4

Овај закон ступа на снагу осам дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Закон о измјенама и допунама Закона о министарствима

На основу члана 70. став 1. тачка 2. и члана 97. Устава Републике Српске, Амандмана XXXII тачка 5., 10. и 11. на Устав Републике Српске, те члана 201. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник РС", број 50/01), Народна скупштина Републике Српске на сједници одржаној дана _____ 2005. године, донијела је

ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О МИНИСТАРСТВИМА

Закону о министарствима ("Службени гласник Републике Српске" број 70/02) мијења се како слиједи:

Члан 1.

У члану 3., став (1) брише се тачка 5.

Члан 2.

Члан 8. се брише.

Члан 3.

У члану 49. ријечи "промет и набавка наоружања и војне опреме за потребе војске" бришу се.

Члан 4.

Овај Закон ступа на снагу осам дана од дана објаве у "Службеном гласнику Републике Српске ", а примјењиваће се од 1. јануара 2006. године.

5.1. Одлука Високог представника од 31. децембра 2004. г

Канцеларија високог представника

Одлука којом се продужава мандат Комисије за реформу у области одбране

Користећи се овлашћењима која су високом представнику дата чланом V Анекса 10 (Споразум о имплементацији цивилног дијела Мировног уговора) Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини према којем је високи представник коначни ауторитет у земљи у вези са тумачењем горе наведеног Споразума о имплементацији цивилног дијела Мировног уговора; и посебно узевши у обзир члан II 1. (д) истог Споразума према којем високи представник “помаже, када високи представник то оцијени неопходним, у рјешавању свих проблема који се појаве у вези са имплементацијом цивилног дијела Мировног уговора”;

Позивајући сена став XI.2 Закључака са конференције Савјета за имплементацију мира одржане у Бону 9. и 10. децембра 1997. године, у којима је Савјет за имплементацију мира поздравио намјеру високог представника да искористи свој коначни ауторитет у земљи у вези са тумачењем Споразума о имплементацији цивилног дијела Мировног уговора, како би помогао у изналагању рјешења за проблеме у складу са горе наведеним “доношењем обавезујућих одлука, када то оцијени неопходним”, о одређеним питањима, укључујући и (према подставу (ц) става XI.2) “мјере којима се обезбјеђује имплементација Мировног споразума на цијелом подручју Босне и Херцеговине и њених ентитета”;

Позивајући се на члан V.5(а) Устава Босне и Херцеговине, у којем се наводи, између осталог, да “сваки члан Предсједништва има, по службеној дужности, овлашћење за цивилну команду над оружаним снагама” и да “Све оружане снаге у Босни и Херцеговини дјелују у складу са суверенитетом и територијалним интегритетом Босне и Херцеговине”;

Узимајући у обзир члан V.5(б) наведеног Устава, у којем се наводи да “чланови Предсједништва бирају Стални комитет за војна питања са циљем координације активности оружаних снага у Босни и Херцеговини”;

Свјесни обавеза Босне и Херцеговине у складу са Кодексом понашања о политичко-војним аспектима сигурности Организације за сигурност и сарадњу у Европи, укључујући и обавезе које се односе на демократско-политичку контролу оружаних снага;

Имајући на уму обавезе у области одбране које су органи власти Босне и Херцеговине преузели 28. јануара 2003. године у присуству политичких

директора Управног одбора Савјета за имплементацију мира, нарочито обавезе да “се спроведу реформе у области одбране које ће убрзати интеграцију БиХ у европску породицу држава, те земљу као и шири регион учинити стабилнијим у дугорочном периоду” те да “се ојачају оне институције на државном нивоу које врше цивилну команду и контролу над војним снагама у БиХ, у складу са највишим међународним стандардима”;

Свјесни чињенице да је Комисија за реформу у области одбране, која је успостављена 9. маја 2003. године Одлуком високог представника, интензивно и на професионалан начин радила како би израдила Закон о одбрани БиХ и измјене и допуне на ентитетске уставе које је потом усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, те законодавна тијела Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске;

Свјесни такође чињенице да је Комисија за реформу одбране начинила важне кораке у даљој имплементацији реформе у области одбране у 2004. години;

Узимајући у обзир чињеницу да је на састанку земаља чланица Сјеверноатлантског вијећа на министарском нивоу одржаном 9. децембра 2004. године констатовано да је Босна и Херцеговина “у области реформе одбране остварила неке помаке од Истанбулског самита” али да се “захтијевају побољшања у сигурносним структурама и структурама за спровођење закона у Босни и Херцеговини, у складу са захтјевима из Истанбула”.

Узимајући даље у обзир да су шефови земаља и влада чланица Сјеверноатлантског вијећа, на самиту 28. јуна 2004. године, апеловали на Босну и Херцеговину да оствари “сталан напредак према успостави јединствених војних снага”;

Даље констатујући да је генерални секретар НАТО-а упутио писмо Предсједништву Босне и Херцеговине 16. децембра 2004. године у којем је апеловао да се предузму системске реформе које ће Босни и Херцеговини омогућити да у потпуности сарађује са Хашким трибуналом укључујући и то да брже почне јачати државни ниво команде и контроле тиме што ће надлежност ентитетских министарстава одбране и команди пренијети на одговарајуће државне одбрамбене институције;

Имајући у виду Коминике од 3. децембра 2004. године, којим је Управни одбор Савјета за имплементацију мира пружио подршку “продужењу мандата Комисије за реформу у области одбране до краја 2005. године, под копредсједавањем министра Радовановића и др. Рафија Грегориана, под оперативном одговорношћу штаба НАТО-а у Сарајеву”;

Имајући даље у виду да би ово продужење мандата требало да се реализује у контексту систематског преноса одговорности са Комисије за реформу у области одбране на Министарство одбране Босне и Херцеговине када то Министарство постане у потпуности оперативно. У том погледу, Управни одбор је апеловао на министра Радовановића да као приоритет

заврши активности на кадровском попуњавању Министарства одбране Босне и Херцеговине.

Имајући даље у виду да је Управни одбор нагласио потребу да се на основу већ постигнутог направе даљи помаци те позвао органе власти Босне и Херцеговине да појачају своје активности у обезбјеђењу потребних средстава којима би Држава Босна и Херцеговина вршила пуну и ефикасну команду и контролу над Оружаним снагама Босне и Херцеговине путем оперативних и административних ланаца командовања;

Прихватајући да ће бити потребна помоћ органима Босне и Херцеговине и њеним ентитетима као и координација између њих уколико Босна и Херцеговина жели реализовати НАТО-ове услове за приступ у Партнерство за мир и успоставити јединствене војне снаге, те да би Комисија за реформу у области одбране требало да настави са координацијом међународних и домаћих напора у области реформе одбране;

Узевши у обзир, констатујући, те имајући на уму све претходно поменуто, високи представник доноси следећу:

ОДЛУКУ

КОЈОМ СЕ ПРОДУЖАВА МАНДАТ

КОМИСИЈЕ ЗА РЕФОРМУ У ОБЛАСТИ ОДБРАНЕ

Члан 1.

Мандат Комисије за реформу у области одбране Босне и Херцеговине (Одлуке Високог представника бр. 139/03, бр. 188/04 и бр. 212/04, Службени гласник БиХ, 14/03, 4/04 и 26/04, у даљем тексту: "Комисија"), у саставу како је то дефинисано у члану 3. ове Одлуке, овом Одлуком се продужава и дефинише у складу са истом.

Мандат Комисије, између осталог, укључује помоћ Босни и Херцеговини у погледу даље имплементације њених препорука и надзор над реализацијом захтјева Организације Сјеверноатлантског савеза (у даљем тексту НАТО-а) у погледу приступа у Партнерство за мир и помака према успостави јединствених војних снага за Босну и Херцеговину.

Члан 2.

Комисија ће испитати и предложити законске и институционалне мјере које су потребне да би се унаприједила контрола и команда на државном нивоу, промовисала сарадња са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију (у даљем тексту Трибунал у Хагу), постигла фискална стабилност, ојачао парламентарни надзор и промовисала успостава јединствених војних снага путем преноса надлежности ентитетских министарстава одбране на Министарство одбране Босне и Херцеговине, те

спровеле даље препоруке Комисије тако што ће, *између осталог*:

1. Донијети мјере за јачање команде и контроле над Оружаним снагама и институцијама одбране Босне и Херцеговине на државном нивоу.
2. Донијети мјере да се обезбиједи сарадња институција одбране и Оружаних снага Босне и Херцеговине са Међународним трибуналом.
3. Пратити благовремено именовање особља на све позиције у Министарству одбране Босне и Херцеговине, Заједничком штабу Оружаних снага Босне и Херцеговине, Оперативној команди Оружаних снага Босне и Херцеговине, и заједничким јединицама Босне и Херцеговине, укључујући војну обавјештајну дјелатност и структуре за деминирање.
4. Пружати подршку даљој успостави нових институционалних структура које ће створити функционалан и савремен одбрамбени систем. Ово укључује пренос надлежности са ентитетских министарстава одбране, Генералштаба Војске Републике Српске и Заједничке команде Војске Федерације на ниво Босне и Херцеговине, те, у складу с тим, и распуштање ентитетских министарстава одбране и команди на нивоу ентитета.
5. Пружати помоћ у изради, усвајању и спровођењу јединственог буџета за одбрамбену структуру Босне и Херцеговине, чиме ће се омогућити благовремена имплементација препорука Комисије и стандарда за програм Партнерство за мир на нивоу Државе Босне и Херцеговине и ентитета, укључујући мјере које ће се усвојити у складу са увођењем пореза на додатну вриједност и јединственог државног рачуна.
6. Пружати помоћ органима власти Босне и Херцеговине и ентитета у реорганизацији нове структуре оружаних снага БиХ, укључујући утврђивање и елиминисање материјалних, институционалних и кадровских вишкова између ентитета и између ентитета и Државе Босне и Херцеговине, разматрање одрживости, сврхе и структуре резервних снага и регрута, рационализације институција одбране Босне и Херцеговине на економичан ниво у складу са стандардима НАТО савеза и израду дугорочног финансијског плана који ће осигурати систем за државни и ентитетски буџет за одбрану и заједнички систем управљања одбрамбеним ресурсима.
7. Пружати подршку органима власти Босне и Херцеговине и ентитета у остваривању интероперабилности и једнаких услова служења унутар цјелокупних Оружаних снага Босне и Херцеговине, укључујући комплетно увођење и имплементацију система за управљање кадровима и људским ресурсима за Оружане снаге Босне и Херцеговине.
8. Помагати у успостављању и имплементацији оперативних стандарда за Оружане снаге Босне и Херцеговине у извршењу војних мисија и операција, укључујући и заједничку политику обуке, те програм за рјешавање потреба колективне обуке (укључујући како обуку особља и обуку јединица тако и вјежбе) у складу са стандардима НАТО-а.
9. Пружати помоћ у активностима на ажурирању Безбједносне политике

Босне и Херцеговине и Одбрамбене политике Босне и Херцеговине у складу са реформама које су предузете или одobreне.

10. Установити додатне реформе потребне за даље успостављање јединствених војних снага и стабилизацију свеукупне безбједносне ситуације, укључујући и утврђивање будуће реформе за пренос војних потенцијала и надлежности на државни ниво.

Члан 3.

Комисија ће се састојати од двојице копредсједавајућих, једног потпредсједавајућег, те сљедећих чланова:

1. Предсједавајући и два замјеника предсједавајућег Заједничке комисије за сигурност и одбрану Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;

2. Министри одбране Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

НАТО, Европска унија, војна мисија Европске уније (ЕУФОР) се такође позивају да именују по једног представника у Комисију.

Копредсједавајући могу именовати нове чланове у Комисију након што захтјев који се у ту сврху поднесе високом представнику буде одобрен.

Члан 4.

Руска Федерација, Сједињене Америчке Државе и Турска, као представник Организације исламске конференције, могу именовати по једног сталног посматрача у Комисију.

Копредсједавајући могу такође позвати експерте да пруже стручно мишљење и доказе на састанцима Комисије, уколико то буду сматрали неопходним у циљу испуњења мандата Комисије како је то предвиђено овом Одлуком.

Члан 5.

Начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине ће бити главни војни савјетник Комисије. Копредсједавајући могу позвати друге високе војне официре да присуствују састанцима Комисије као савјетници.

Европски центар за безбједносне студије *Георге Ц. Маршалл* ће бити позван да у Комисију именује члана са статусом посматрача.

Копредсједавајући могу именовати и друге савјетнике/посматраче како буду оцијенили потребним у сврху испуњења мандата Комисије наведеног у овој Одлуци.

Члан 6.

Високи представник ће именовати копредсједавајућег Комисије из реда представника НАТО-а. Министар одбране Босне и Херцеговине ће бити други копредсједавајући Комисије. Директор Одјела за сигурност и

сарадњу Организације за безбједност и сарадњу у Европи ће вршити дужност потпредсједавајућег Комисије.

Члан 7.

Копредсједавајући ће бити одговорни за руковођење радом Комисије. Они припремају распоред рада и процедуре рада, те сазивају састанке Комисије, који се могу одржавати како то буде потребно на локацијама на цијелој територији Босне и Херцеговине. Неће бити потребан никакав одређен кворум да би се одржао састанак Комисије.

Потпредсједавајући ће вршити функцију предсједавајућег у одсуству копредсједавајућих.

Члан 8.

Предсједавајући могу основати Комитет помоћника чији ће задатак бити координација подршке и помоћи Комисији у вези са питањима која се односе на спровођење ове Одлуке.

У случају да се Комитет помоћника оснује у складу са ставом 1. овог члана потпредсједавајући Комисије за реформу у области одбране ће вршити дужност предсједавајућег Комитета помоћника. Копредсједавајући могу именовати замјеника предсједавајућег или замјенике предсједавајућих Комитета помоћника, по потреби.

Чланове у Комитет помоћника именују копредсједавајући Комисије за реформу у области одбране.

Није потребан никакав одређен кворум да би се одржао састанак Комитета помоћника.

Члан 9.

Копредсједавајући Комисије за реформу у области одбране могу затражити формирање радних група и подгрупа како буду оцијенили потребним у циљу испуњења мандата Комисије који се наводи у овој Одлуци.

Члан 10.

Потребе Комисије за помоћним особљем и техничком помоћи утврдиће се накнадно.

Члан 11.

Комисија ће наставити са радом до краја 2005. године осим ако високи представник не одлучи другачије.

Члан 12.

Ова Одлука ступа на снагу одмах и биће одмах објављена у Службеном гласнику Босне и Херцеговине.

Сарајево, 31. децембар 2004. године

Пади Ешдаун

Високи представник

5.2. Изјава Високог представника од 16. децембра 2004. г

Изјава високог представника, Педи Ешдауна на данашњој конференцији за медије

OHR SARAJEVO | THURSDAY, DECEMBER 16, 2004

Хвала што сте дошли.

Ово је прес конференција за коју сам се надао да је нећу морати сазвати.

Јер данас смо овдје, као што смо били и послје истанбулског самита у јуну, да констатујемо чињеницу да је НАТО још једном рекао “НЕ” шансама ове земље да уђе у чланство у Партнерству за мир због упорног одбијања да сарађује са Хагом.

Кажем да сам се надао да нећу морати бити овдје зато што, упркос три мјесеца потрошена на празнике и изборе, заиста сматрам да, у посљедње вријеме, на неким високим положајима, постоје докази да је дошло до промјене става – да неки у РС коначно почињу овом питању придавати озбиљну пажњу коју оно заслужује. Боље икад него никад.

Након истанбулског самита у јуну, дошло је донеких позитивних дешавања.

Објављивање извјештаја о Сребреници – и извињење органа РС које је услиједило – почели су мијењати став јавности у Републици Српској.

Такође смо били свједоци недавног хапшења осам лица оптужених за ратне злочине у БиХ у складу са процедурама из тзв. Правила пута Хашког трибунала. Хапшење ових лица, и њихово пребацивање у Кантонални суд у Сарајеву, органима власти Републике Српске није било лако извести, а неким људима у РС прихватити. То је мали корак – али је корак у правом смјеру. И за тај корак они заслужују похвале.

Такође смо били свједоци појачаних активности органа власти РС у вези са проналажењем и хапшењем хашких оптуженика. То је такође добродошло, и то сам узео у обзир када сам одлучивао о мјерама које данас објављујем.

Но ништа од тога до сада није промијенило чињеницу да Република Српска за девет година није ухапсила ниједно лице које је Хашки трибунал оптужио за ратне злочине. Шпекулише се о томе да би се ово ускоро могло промијенити: но, то ћемо још видјети. Надајмо се да ће тако и бити. Али за сада је ситуација таква. Ствари стоје тако и никако другачије.

То је та непобитна чињеница која стоји између ове земље и њене европске будућности. Суморна непобитна чињеница због које РС – као што је истакла Влада САД, битно крши одредбе Дејтонског споразума и у вези са којом, још једном, немам друге опције него да реагујем.

Уз то, и Карла дел Понте, и Управни одбор Савјета за имплементацију мира, и НАТО, нагласили су да постоје опструкције појединаца и системске слабости у безбједносним и структурама за провођење закона Републике Српске.

Суочен са тим, немам друге опције него да реагујем.

Посебно зато што, са сваком седмицом која прође, на свјетло дана излази све више узнемиравајућих примјера таквих опструкција појединаца и системских проблема.

Прије двије седмице, откривено је да се у личном досијеу Ратка Младића наводи да је он био припадник ВРС све до 2002. године, када је отпуштен по наредби тадашњег предсједника РС, Мирка Шаровића. Власти РС су девет година тврдили да трагају за Младићем. Па ипак током седам од тих девет година, они су уствари били његов послодавац.

Онда су поуздани извори открили да је ВРС, још овога лjeta, уствари скривала и штитила Младића, у изолованом војном склоништу у близини Хан Пијеска. И док су органи у Бања Луци говорили свакоме ко је хтио слушати о својим напорима на хапшењу ратних злочинаца, припадници њихове сопствене војске су сједили у њиховој сопственој војној бази, и славили Дан ВРС са Ратком Младићем.

Онда је услиједио случај Гојка Јанковића, хашког оптуженика којег је полиција РС покушала ухапсити у Фочи у суботу, 30. октобра ове године. Или смо ми тако мислили. Накнадно се показало да су Јанковића упозорили виши функционери МУП-а РС. Зато се он осјетио сасвим довољно опуштено да се појави у Фочи дан прије рације и поново дан послије рације, када је присуствовао једној сахрани са својом супругом и сином.

Сваки од ових догађаја сам по себи представља шокантан примјер институционалног саучесништва РС у настојањима хашких бјегунаца да избјегну правду.

У неким дијеловима Републике Српске можда долази до промјене става, али ту промјену ометају опструкција појединаца и системске слабости на другим мјестима.

Карацић, други хашки оптуженици и сви они у РС који им у посљедњих девет година помажу да избјегну правду, рачунали су са тим да ће притисак слабити како вријеме пролази. Прочитао сам писма Карацића упућена његовим сарадницима, у којима се управо о томе говори.

Међутим, ми смо данас овдје да истакнемо, као што смо то урадили и у јуну мјесецу, у којој су мјери погријешили они који су мислили да ће до тога доћи.

Што дуже буде трајала несарадња РС са Хашким трибуналом, то ће дуже грађани БиХ чекати да почну уживати у просперитету и безбједности које

ће им донијети придруживање ЕУ и НАТО.

Што дуже власти РС не сарађују са Хагом, више ће угрожавати не само своју каријеру него и имовину и надлежности саме РС.

Дакле, оно што најављујем данас није догађај, него процес – тај процес требате посматрати у цјелини – не само на основу мјера које ћу изложити за неколико тренутака, већ и на основу оног што ће услједити у наредним седмицама.

То је процес који је осмишљен тако да ријешити системске слабости безбједносних институција РС. Одвијаће се током наредна четири мјесеца.

Препоручићу НАТО-у да у априлу поново размотре ово питање.

Уколико до тада БиХ по трећи пут добије одбијеницу, препоручићу принцип ‘три пута прецртан – испадаш’- или другим ријечима, препоручићу НАТО-у да више **не**разматра пријем БиХ све док не буду испуњени сви услови који се односе на сарадњу са Хашким трибуналом.

Међутим, ако се то деси – ако РС, а због ње и БиХ, и трећи пут не успије, – онда морам јасно ставити до знања да нећу оклијевати да предузнем мјере које ће директно и снажно утицати на имовину и институције РС. А могу вам већ сада рећи – ниједна опција није тренутно искључена уколико дође до тога.

Што се тиче данашњег дана, мјере које најављујем намијењене су да онима за које се чини да постају озбиљнији по питању хватања осумњичених за ратне злочине обезбиједе вријеме и средства и простор да успију, дјелимично уклањањем опструкционистичких елемената који раде против њих и дијелом рјешавањем системских проблема са којима се тренутно сусрећу.

Дакле мјере су сљедеће. Подијелене су у двије категорије и укупно их је девет. Прва група је усмјерена против појединаца а друга против системских слабости у РС.

1. У оквиру прве категорије услједиће неколико смјена које су усмјерене против оних за које имам добре разлоге да вјерујем да су помагали осумњиченим за ратне злочине и њиховим мрежама, односно који у обављању својих дужности нису предузели активне кораке у циљу хватања осумњичених за ратне злочине.

То су:

- 1. Милорад Марић**, начелник Центра јавне безбједности Зворник
- 2. Миломир Малић**, командир станице јавне безбједности Фоча
- 3. Зоран Остојић**, замјеник командира Станице јавне безбједности Фоча
- 4. Предраг Јовичић**, службеник у Центру јавне безбједности Пале

- 5. Мркша Скочајић**, начелник Центра јавне безбједности Требиње
- 6. Петко Павловић**, командир јединице Државне граничне службе Зворник
- 7. Наде Радовић**, предсједик Општинског одбора СДС- Фоча, члан Главног одбора СДС-а, делегат у Дому народа БиХ
- 8. Милорад Билбија**, замјеник начелника оперативне управе Обавјештајно-безбједносне агенције, Централа Бања Лука
- 9. Чедомир Поповић**, шеф Одјељења борачко-инвалидске заштите, Билећа у Министартву рада и борачко-инвалидске заштите РС

2. Такође сам, по истом основу, предузео мјере на блокирању банковних рачуна сљедећих лица:

*Мирослав Брало
Љубиша Беара
Властимир Ђорђевић
Сретен Лукић
Владимир Лазаревић
Горан Хаџић*

Такође ћу од премијера Микеревића тражити да оснује групу, под надзором Полицијске мисије ЕУ, која ће анализирати документацију коју је прикупила Комисија за Сребреницу, и идентификовати све функционере, са нагласком на онима који су још запослени у органима власти РС, чија имена се спомињу у повјерљивим анексима. Очекујем да се то заврши те поднесе извјештај тужиоцу БиХ и мени до краја фебруара. Ја ћу тада одлучити које кораке треба предузети да би се заштитио интегритет институција РС и БиХ. Моје писмо премијеру Микеревићу ће вам бити доступно након ове прес конференције.

Све ове мјере су такве да се њима из институција РС – а поготово из безбједносних структура РС – уклањају они који који сnose појединачну одговорност за несарадњу РС са Хашким трибуналом.

Друга категорија мјера се бави системским слабостима у РС.

Ако се прве мјере тичу злочина и казне, ове мјере се тичу проблема и рјешења. Ова рјешења, која се у већини случајева предвиђају за наредне године, су неопходна – да нагласим, сама по себи, а у сваком случају су и захтјев који БиХ мора испунити уколико жели да се придружи Европској унији и НАТО-у.

Прва се тиче системских проблема у ВРС.

Већ сам раније споменуо Хан Пијесак. Он је само један симптом недостатка контроле државе над оружаним снагама. ЕУФОР је данас почео процес стављања ван употребе ових и других сличних објеката. Командант ЕУФОР-а ће ускоро изнијети детаље о овим операцијама.

Што се мене тиче, тражићу да се власништво над овим војним локацијама, тамо гдје треба, пренесе на државу БиХ.

Данас сам и министру одбране БиХ упутио писмо о помоћи коју су неки у ВРС пружали бјегунцима који су на слободи. До сада би команда и контрола над свим снагама у БиХ требале бити на државном нивоу. Инцидент у Хан Пијеску јасно показује да то није случај са РС. Стога сам затражио од министра Радовановића да утврди слабости, истакне појединачне пропусте и предложи мјере за јачање државне контроле и спријечи да се ово понови. Он ће ми до 14. фебруара поднијети извјештај о томе. Писмо господину Радовановићу можете добити након ове прес конференције.

Но, ово су само краткорочне мјере. Стога ћу сада од власти БиХ затражити да без одуговлачења крену у наредну фазу реформе одбране, што ће захтијевати пренос функција које сада обављају ентитетска министарства одбране на Министарство одбране БиХ. Ово се у сваком случају требало десити у наредне три године. Сада ће се то десити током 2005. године. Овај процес ће надгледати Комисија за реформе у области одбране, чији ће први задатак бити припрема неопходних закона које ће разматрати Парламент БиХ и ентитетски парламенти. Очекујемо да се ти закони усвоје до 1. јула и проведу до јесени 2005. године.

То ће значити да ће до краја идуће године оба ентитетска министарства одбране престати постојати, а њихове функције ће вршити држава.

Али системски проблеми који су оптуженима омогућили да избјегну правди нису ограничени само на војску. Они се односе и на полицију. Сада имамо рјешење – рјешење које је припремила Комисија за реформу полиције као одговор на позив НАТО-а за системске промјене у области провођења закона. Видио сам сажетак приједлога Комисије. Њиме се препоручује јединствен полицијски систем, гдје ће одговорност за провођење закона бити на државном нивоу, а полицијске регије направљене на основу онога што је најбоље за хватање криминалаца. Ово су принципи на којима се мора организовати реструктурисање полиције како је Европска комисија наглашавала неколико пута. Познато вам је да је реструктурисање полиције један од 16 предуслова из Студије изводљивости Европске комисије. Европска комисија је била јасна у ставу да се мора остварити значајан прогрес у складу са овим принципима уколико БиХ жели да се креће даље унутар процеса стабилизације и придруживања. Према томе, они који овоме стоје на путу, стоје на путу европске будућности ове земље. Очекујем да се ове реформе усвоје почетком наредне године.

Даље, данас сам донио Одлуке о измјенама и допунама Закона о кривичном поступку БиХ и Кривичних закона оба ентитета у којим су сада избрисане одредбе на основу којих велики дио родбине хашких оптуженика није био обавезан пружити помоћ полицији у провођењу истраге или пружити доказе у суђењима за почињене ратне злочине. Ова одредба се с правом треба односити на супружнике, родитеље и дјецу.

Међутим она се не би требала односити, као што је то до сада био случај, на даље сроднике.

Коначно, увесшћу нове захтјеве за јавна стратешка предузећа у Републици Српској. Низ ревизија, укључујући и најновију ревизију у Српским шумама, показале су потпун недостатак транспарентности и правилне процедуре, што отвара врата криминалу, корупцији и финансирању мрежа ратних злочинаца на широкој основи. Само у посљедњих неколико мјесеци започете су 24 кривичне истраге и кривична поступка у вези са Српским шумама, а можда ће их бити још.

Рјешавање овог проблема захтијева не само кривичне поступке против појединаца, него и системске промјене.

Стога сам донио и измјене и допуне Закона о ревизији РС којима се од свих стратешких предузећа у РС тражи да изврше, плате и објаве резултате годишње ревизије коју ће провести главни ревизор РС. Већ смо одредили првих шест предузећа у којима ће се провести ревизија.

Ово је била дуга изјава, са дугом листом мјера. Надам се, као што сам рекао на почетку, да ће ово бити посљедња конференција за новинаре на којој ћу најавити мјере које сам предузео да би рјешавао проблем неуспјеха органа власти Републике Српске да, током девет дугих година, испуне своје обавезе у вези са остваривањем потпуне сарадње са Трибуналом у Хагу.

Надам се да ћу сљедеће године, када се обиљежава десета годишњица од потписивања Дејтонског споразума и, не заборавимо, десет година од масакра у Сребреници, моћи да вас све позовем да поздравимо чињеницу да се оптужени ратни злочинци више не скривају, него шаљу у Хаг.

Кажем да се надам да ћу то моћи урадити. Међутим, не бих желио да било ко од вас има било каквих сумњи у погледу начина на који ћу реаговати уколико се то не оствари.

Ово је почетак процеса. Уколико ово не буде остварено, овај процес ће проузроковати посљедице по надлежности и имовину Републике Српске.

НАТО Генерални секретар
 Јап де Хоп Шефер

СГ(2004)1325

16. децембар 2004. године

Поштовани господине Предсједниче,

Било ми је задовољство да присуствујем свечаности обиљежавања окончања СФОР-ове мисије и почетка мисије ЕУФОР-а почетком овог мјесеца. Лагани прелазак са СФОР-а на ЕУФОР је за мене био главни приоритет и вјерујем да смо у томе и успјели. НАТО-ова посвећеност је несмањена и остаће и даље таква. Министри спољних послова су прошле седмице разматрали настојања Ваше земље да ступи у Партнерство за мир. Савезници су забринuti јер изгледа да је успорен ранији значајан напредак Босне и Херцеговине у испуњавању НАТО-вих стандарда за улазак у Партнерство за мир и чини се да је неопходан нови подстицај.

Као што знате, НАТО је спреман да Вам помогне и драго ми је да је НАТО преузео мјесто копредсједавајућег Комисије за реформу одбране. НАТО штаб у Сарајеву ће обезбиједити водећу улогу у питањима реформе одбране на свакодневној основи, а поред тога сам именовао и помоћника генералног секретара за одбрамбено планирање и политику, господина Џона П. Колстона, како бих обезбиједио да ја и савезници можемо изблиза пратити развој дешавања.

Предложено је много добрих идеја за даљи напредак, али ваша ће подршка, као Предсједништва и врховног команданта Оружаних снага Босне и Херцеговине, бити од кључног значаја у најосјетљивијим питањима. Пуна сарадња са Међународним кривичним судом за бившу Југославију била је и остаје пресудна. Позивам Вас да извршите неопходне системске реформе потребне како би Босна и Херцеговина могла показати пуну сарадњу.

Вјерујем да ће то значити пружање подршке даљим мјерама на убрзаним активностима јачања команде и контроле на државном нивоу путем преношења надлежности ентитетских министарстава одбране и команди на одговарајуће институције Босне и Херцеговине у области одбране, елиминисања постојећег вишка запослених, усвајања једног буџета финансираног на нивоу Владе Босне и Херцеговине и преузимања ентитетског персонала, обуке и логистике од стране команди на нивоу Босне и Херцеговине. Ентитетске оружане снаге ће и даље постојати, према потреби. Сматрам да ће ове промјене такође ставити БиХ у бољу позицију за савладавање отпора у одређеним структурама тако да се испуне сви утврђени услови за чланство у Партнерству за мир.

С поштовањем,
/Потпис/
Јап де Хоп Шефер

Г. Борислав Паравац
Предсједавајући Предсједништва БиХ

5.4. Извјештај БиХ МО Високом представнику – Сажетак препорука

- На основу Писма Високог представника од 16. децембра 2004. године, Министарство одбране БиХ је спровело свеобухватну истрагу ради утврђивања системских слабости команде и контроле над Оружаним снагама БиХ и извјештај о истом је достављен Канцеларији Високог преставника 14.02.2005. године.
- Истрага се фокусирала на идентификовање потребних мјера које ће омогућити ефективну команду и контролу над ОС у БиХ са државног нивоа и које ће отклонити могућност да дијелови одбрамбеног естаблишмента пружају помоћ лицима оптуженим за ратне злочине пред Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију.
- Истрага се, такође, концентрисала на утврђивање слабости и лица укључених у незаконите активности пружања подршке Ратку Младићу.

Закључна разматрања

- Спроведене истраге недвосмислено су потврдиле да су у систему одбране БиХ проведене крупне реформе чија је имплементација у току. Команда и контрола над Оружаним снагама БиХ се од државног нивоа протеже путем административног и оперативног ланца командовања до свих јединица у ОС. Низак степен попуњености и функционална неизграђеност Министарства одбране БиХ, Заједничког штаба БиХ и Оперативне команде крупан су лимитирајући фактор пуног капацитета и ефикасности команде и контроле над ОС БиХ са државног нивоа.
- Током имплементације реформских рјешења, израђени су бројни системски документи (доктрине, стандарди, политике и смјернице). За командовање и контролу од суштинског значаја је усвајање Политике за командовање, контролу и комуникације, као и реформа војног обавјештано-безбједносног система.
- Током 2004. године број професионалних лица у војскама ентитета је смањен за 30%. Међутим, темпо смањења броја персонала није пратило одговарајуће смањење броја војних локација. За даље смањење војних локација и имплементацију Система управљања одбрамбеним ресурсима ће бити потребна додатна средства.

- Догађај из писма Виског представника који се односи на отпуст Ратка Младића из ВРС од стране РС у 2002. години спроведеном истрагом није у потпуности потврђен. Непобитно је потврђено да су на његово име вршене исплате разлика плата у периоду 01.07.1999. до 31.12.2002. године. Овај догађај се десио прије извршених реформи у области одбране и прије успостављања Министарства одбране БиХ. Спајањем буџета МО РС и ВРС и усвајањем Закона о трезору РС ове незаконите радње су прекинуте.
- Боравак и скривање Ратка Младића у војном објекту код Хан Пијеска у љето 2004. године истрага није могла да потврди и није било могуће да се повеже било које лице из војног естаблишмента РС и са локације војног објекта код Хан Пијеска са пружањем такве подршке.
- Ангажовани органи за истрагу имали су несметан приступ потребним документима, објектима и лицима. Сарадња у току истраге била је коректна, а посебну помоћ су пружили ОХР, ОЕБС и команда ЕУФОР-а ангажовањем у органе својих експерата и савјетника.

Мјере која ће бити предузете

Нпр. неке од њих:

1. Мјере за спречавање пружања помоћи лицима оптуженим за ратне злочине од стране војног естаблишмента РС:

- Извршити преглед војног персонала које је у служби ВРС да би се потврдило да се лица која су везана за пружање помоћи лицима оптуженим за ратне злочине или вршење противдејтонских активности не налазе у служби ВРС.
- Проводити основне безбједносне провјере персонала укљученог у обезбјеђење осјетљивих локација.
- Убрзано размотрити потребу за свим војним локацијама, запечатити непотребне.

2. Мјере да се команда и контрола на државном нивоу учини стварном и ефикасном које се могу предузети одмах:

- Извршити потпуну персоналну попуу Министарства одбране БиХ, Заједничког штаба БиХ и Оперативне команде БиХ.

- Завршити попис инфраструктуре (Тим 5 Комисије за реформу одбране).

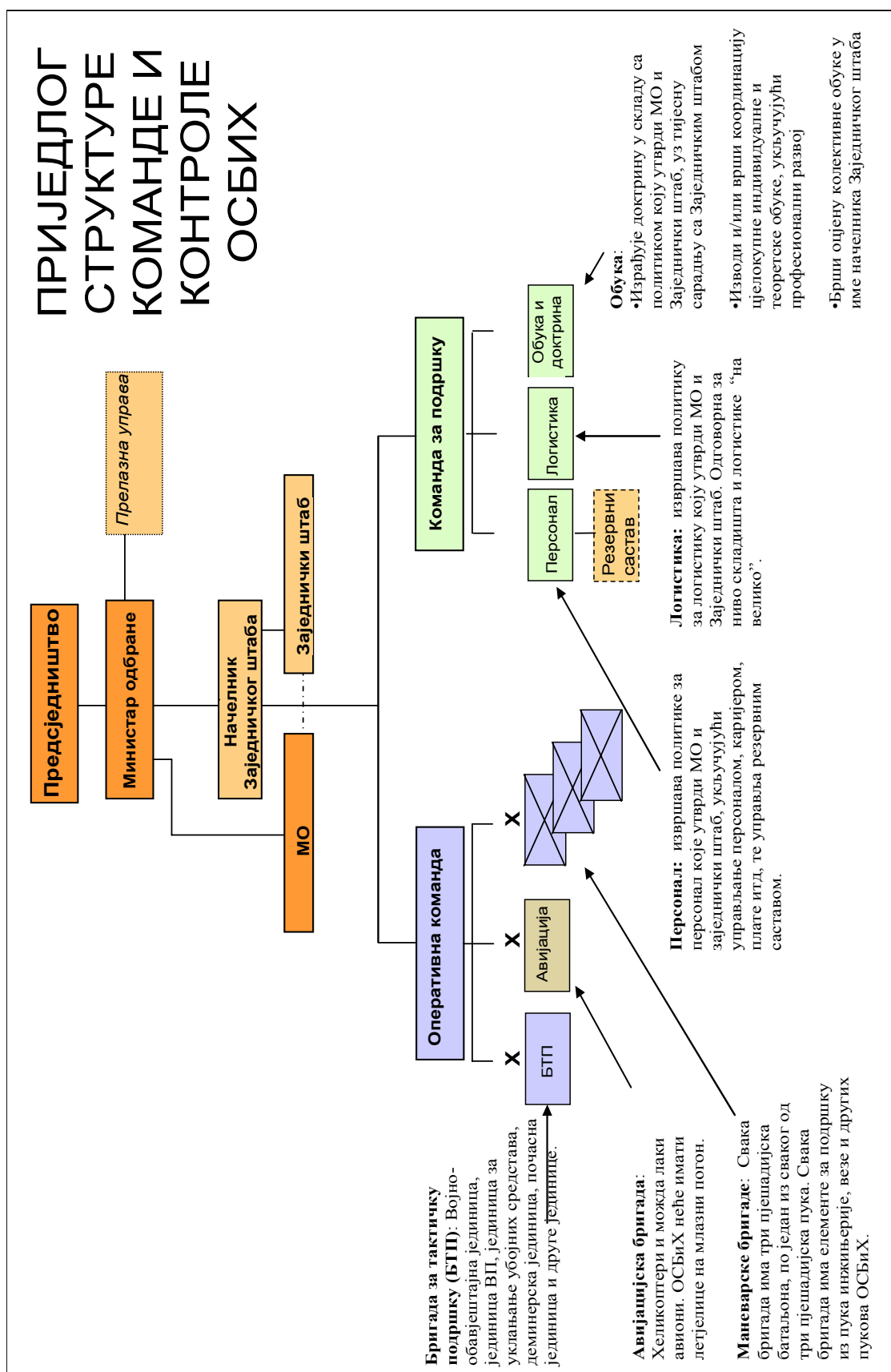
3. Мјере да се команда и контрола на државном нивоу учини стварном и ефикасном које захтијевају додатна финансијска средства:

- Имплементирати концепт војно-обавјештајних послова по приједлогу Комисије за реформу одбране из 2004. године (Тим 9 Комисије за реформу одбране).
- Успоставити финансијску ревизију у Министарству одбране БиХ која је директно одговорна министру одбране БиХ, према члану 18. Закона о одбрани БиХ.
- Оспособити сектор за финансирање и буџет МО БиХ по питању планирања, програмирања, евидентирања и извршења буџета система одбране БиХ.

4. Мјере да се команда и контрола на државном нивоу учини стварном и ефикасном које захтијевају измјену законских прописа:

- Професионализовати војску како би се војницима омогућило да имају уговоре у складу са усвојеним политикама у циљу професионалног усавршавања.
- Пребацити сва овлаштења за стратешке и оперативне војно-обавјештајне послове на државни ниво и успоставити јединицу на државном нивоу како је предложила Комисија за реформу одбране у 2004. години.
- Утврдити концепт војне полиције.
- Размотрити израду нацрта Закона о служби у ОС БиХ.

5.5. Дијаграм ланца командовања

5.6. Приједлог локација бригада и пјешадијских пукова у БиХ

Приједлог локација бригада и пјешадијских батаљона

